gemeente
Neder-Betuwe

Begroting 2012
en
Meerjarenraming
2013-2015

INHOUDSOPGAVE

BEGROTING 2012 EN MEERJARENRAMING 2013-2015

INLEIDING 5

INLEIDING 6

FINANCIËLE POSITIE 9

UITGANGSPUNTEN BEGROTING 2012 EN MEERJARENRAMING 2013-2015 10
UITEENZETTING FINANCIËLE POSITIE 12
BESTAAND BELEID 12
NIEUW BELEID 12
OVERZICHT FINANCIËLE POSITIE 2012-2015 PER PROGRAMMA 16
OVERZICHT VAN LASTEN EN BATEN PER PROGRAMMA VAN HET BEGROTINGJAAR 2012 17

PROGRAMMAS 19

PROGRAMMA 1: BESTUUR EN BURGER 20
PROGRAMMA 2: OPENBARE ORDE EN VEILIGHEID 26
PROGRAMMA 3: OPENBARE RUIMTE 30
PROGRAMMA 4: ECONOMIE 34
PROGRAMMA 5: SCHOLING EN VORMING 38
PROGRAMMA 6: WELZIJN EN CULTUUR 42
PROGRAMMA 7: ZORG, WERK EN INKOMEN 46
PROGRAMMA 8: BOUWEN, MILIEU EN RUIMTELIJKE PLANNEN (RO) 50
OVERZICHT VAN ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN 54
SPECIFICATIE VAN ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN 56
OVERZICHT VAN MUTATIES IN RESERVES 57
SPECIFICATIE VAN DE STAND EN HET VERLOOP VAN RESERVES EN VOORZIENINGEN 59

PARAGRAFEN 61

PARAGRAAF 1: LOKALE HEFFINGEN 62
PARAGRAAF 2: RISICOMANAGEMENT EN WEERSTANDSVERMOGEN 66
PARAGRAAF 3: ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN 70
PARAGRAAF 4: FINANCIERING 74
PARAGRAAF 5: VERBONDEN PARTIJEN 78
PARAGRAAF 6: GRONDBELEID 94
PARAGRAAF 7: BEDRIJFSVOERING 98

BESLUITVORMING 101

BESLUITVORMING 102

BIJLAGEN 103

OVERZICHT VAN INCIDENTELE BATEN EN LASTEN 104
BEREKENING EMU – SALDO 105
OVERZICHT VAN GEBRUIKTE AFKORTING 106

gemeente
Neder-Betuwe

Begroting 2012 en Meerjarenraming 2013-2015

INLEIDING

INLEIDING

Aan de Gemeenteraad,

Hierbij presenteren wij u de begroting 2012 van de gemeente Neder-Betuwe, inclusief de meerjarenraming 2013 tot en met 2015. Bij de kadernota 2012-2015 heeft u de richting en de kaders bepaald voor deze begroting en meerjarenraming.
In deze stukken doen wij voorstellen aan u voor de uitvoering van het beleid. Dit beleid is voornamelijk verwoord in het vastgestelde coalitieprogramma 2010-2014 “Realisme in ambitie” en het daarop gebaseerde uitvoeringsprogramma.

De aanbieding van deze begrotingsstukken vindt plaats op grond van artikel 190 van de gemeentewet.
De vaststelling staat gepland voor uw vergadering van 3 november 2011, zodat de stukken voor de wettelijke datum van 15 november 2011 bij onze toezichthouder kunnen worden ingediend. Om te voldoen aan artikel 190 van de gemeentewet bieden wij u jaarlijks een ontwerp aan voor de begroting (2012) met toelichting en een meerjarenraming voor ten minste drie op het begrotingsjaar volgende jaren (2013-2015).

De begroting is opgezet met inachtneming van het Besluit Begroting en Verantwoording provincie en gemeenten (BBV). Naast deze bron zijn ook de kaders en criteria genoemd in de Gemeentewet, de Algemene Wet Bestuursrecht en het Provinciaal Beleidskader Financieel toezicht van belang.

Opbouw en indeling van de begroting
De begroting is het document waarmee de raad het college opdrachten meegeeft, de te leveren prestaties vaststelt en de budgetten voor de programma’s in 2012 bepaalt.

De begroting 2012 en de meerjarenraming 2013-2015 zijn opgebouwd uit de volgende onderdelen, deze inleiding, een overzicht van de financiële positie, de programma’s, een overzicht van algemene dekkingsmiddelen, een overzicht van beoogde mutaties in reserves, de paragrafen, de besluitvorming en bijlagen. Bij deze opbouw is waarnodig de door het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) voorgeschreven indeling en opbouw gehanteerd.

Behalve een financiële planning is een begroting een overkoepelend beleidsplan voor de komende jaren.
Om u nog beter te faciliteren en in staat te stellen uw kaderstellende en controlerende rol uit te oefenen hebben wij, ten opzichte van de u bekende opbouw, enige aanpassingen doorgevoerd. De doorgevoerde aanpassingen hebben betrekking op de inhoud van de programma’s. In de nieuwe opzet en verwerkt in deze begroting, zijn de programma’s onderverdeeld in een algemeen deel en in speerpunten. In het algemene deel wordt de programma-inhoud, de relevante beleidskaders en de ontwikkelingen beschreven op basis van bestaand beleid. Onder het deel speerpunten zijn de te realiseren doelstellingen beschreven overgenomen uit het vastgestelde coalitieprogramma 2010-2014 “Realisme in ambitie” en waaraan overeenkomstig het vastgestelde uitvoeringsprogramma de komende jaren uitvoering wordt gegeven. Let op: u vindt dus de letterlijke teksten, jaartallen etc. terug uit het door u vastgestelde coalitieprogramma 2010-2014. De doorgevoerde aanpassingen op het gebied van de programma’s zorgt voor een verhoging van de informatievoorziening voor wat betreft de twee”w” vragen (Wat willen we bereiken en Wat gaan we daarvoor doen?). Zo ontstaat snel inzicht in de voornemens en de beoogde resultaten.

Nu ligt de begroting 2012 voor, zoals deze door uw raad vastgesteld kan worden. De begroting is gebaseerd op de vastgestelde kadernota 2012-2015 hetgeen terug te vinden is onder het kopje “nieuw beleid conform kadernota”. Tevens hebben zich ontwikkelingen voorgedaan die niet in de kadernota 2012-2015 zijn opgenomen maar die wel in de begroting 2012 en de meerjarenraming 2013-2015 zijn verwerkt.
Het betreft hier de financiële gevolgen van:
- De meicirculaire 2011,
- Het informatiebeleidsplan 2012-2014,
- De bij de kadernota 2012-2015 aangenomen moties,
- Extra bezuinigingen die plaats moesten vinden om een begrotingsoverschot te creëren van minimaal € 200.000 voor 2012.

Dit begrotingsoverschot voor 2012 is gerealiseerd door het verlagen van de stelpost prijsstijgingen voor 2012, door eenmalige lagere kapitaallasten voor 2012 ontstaan door vertraging uitbreiding nieuwbouw bijzonder onderwijs te Ochten en door lagere kapitaallasten door het verlagen van het bestaande investeringskrediet nieuw/verbouw gemeentehuis. Al deze zaken zijn in deze begroting verwerkt onder het kopje”nieuwe ontwikkelingen na kadernota”.

Voor wat betreft de uitvoering van de aangenomen motie “Richtinggevende bezuinigingen” kan gesteld worden dat deze motie in financiële zin niet in volle omvang tot uitvoering kan worden gebracht. Bij onze afwegingen (zie programma 6) hebben wij nadrukkelijk gekeken naar de reeds gemaakte afspraken met plaatselijke instellingen. Ook door de ombuiging op deze manier vorm te geven hebben de instellingen de mogelijkheid daarop adequaat in te spelen.
De nu aangeboden begroting biedt naar onze mening voldoende handvatten voor de kaderstellende en controlerende rol van uw raad.

Conclusie
Conform artikel 189 van de gemeentewet moet u erop toe zien dat de begroting in evenwicht is. Hiervan kunt u afwijken indien aannemelijk is dat het evenwicht in de begroting in de eerstvolgende jaren tot stand zal worden gebracht.
Wij moeten een begroting 2012 en een meerjarenraming 2013-2015 ter vaststelling aanbieden die sluitend is. Met deze aangeboden begroting 2012 en de meerjarenraming 2013-2015 voldoen wij aan deze wettelijk gestelde eis. Wij bieden u een begroting en meerjarenraming aan die jaarlijks sluit met een overschot en waarvan de basis gegrond is op bestaande feiten en zekerheden.

Toch is de basis van de begroting en de meerjarenraming kwetsbaar gezien het feit dat de rijksoverheid nog steeds geen stabiele richting aangeeft voor de toekomst. Berichten over bezuinigingen en heroverwegingen van bestaand rijksbeleid (18 miljard) variëren in hoogte en kunnen een forse invloed op onze financiële positie tot gevolg hebben. Ook de onduidelijkheden die er zijn omtrent het voortbestaan van het bestuursakkoord dragen bij aan een onzekere toekomst. Wat er in de toekomst voor extra lasten en baten nog op ons af komen is nog erg onduidelijk gezien de standpunten die ingenomen zijn met betrekking tot het bestuursakkoord.

Dat er kortingen op ons afkomen zal duidelijk zijn maar op welk gebied, omvang en hoe niet. Het is onzinnig om voor allerlei geruchten over kortingen, extra lasten etc. nu al bezuinigingen te gaan formuleren. Dit neemt niet weg dat er in de toekomst ontwikkelingen op ons af komen die pijn zullen gaan doen voor onze gemeente. Denk hierbij aan het toch moeten doorvoeren van verwachte kortingen op specifieke doeluitkeringen, de financiële gevolgen van de regionalisering brandweer maar ook de invoering Regionale Uitvoering Diensten (RUD).

Met de inschatting dat over de hierboven genoemde onderwerpen pas volgend jaar concreet duidelijkheid komt stellen wij procesmatig voor om op basis van besluitvormingsdocumenten voor wat betreft de regionalisering brandweer en de invoering Regionale Uitvoering Diensten of op basis van ontvangen circulaires van het rijk de kortingen, extra lasten etc. dan daadwerkelijk te gaan opnemen. De kadernota 2013-2016 is hiervoor procesmatig het juiste document. Inmiddels is een proces gestart waarbij op een zorgvuldige wijze, rekening houdend met de vastgestelde visie van onze gemeente, het coalitieprogramma, de moties en circulaires gezocht zal worden naar verantwoorde bezuinigingen.

De nu aangeboden begroting en meerjarenraming zijn jaarlijks sluitend maar zijn sterk afhankelijk van het rijksbeleid en de verdere voortgang van het bestuursakkoord.
Ook is onze weerstandscapaciteit laag en dit geeft voor de toekomst van de gemeente Neder-Betuwe in financiële zin nog zeker de nodige zorgen.

Het jaar 2011 stond in het teken van “scherp aan de wind zeilen”. Deze doelstelling is voor 2012 en verdere jaren nog zeker van kracht. Wij moeten zeer alert zijn en blijven op ontwikkelingen die in de toekomst op ons afkomen waarbij zeer zeker nog moeilijke keuzes gemaakt moeten worden, die de nodige beleidombuigingen met zich mee zullen brengen.
Als een ieder zich aan deze doelstelling houdt blijft Neder-Betuwe op koers en loodsen we Neder-Betuwe met vaste hand door deze woelige en onstuimige tijden.

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Neder-Betuwe

De secretaris,
N.A. de Groot

De burgemeester,
ir. C.W. Veerhoek

gemeente
Neder-Betuwe

Begroting 2012 en Meerjarenraming 2013-2015

FINANCIËLE POSITIE

UITGANGSPUNTEN BEGROTING 2012 EN MEERJARENRAMING 2013-2015

Bij het samenstellen van de begroting 2012 en de meerjarenraming 2013-2015 is rekening gehouden met de volgende uitgangspunten:

1. Bestaand beleid

De primitieve begroting is vastgesteld op basis van het door de raad in het verleden geaccordeerde beleid. Uitgegaan wordt van de begroting 2011 inclusief wijzigingen tot en met de op 30 juni 2011 vastgestelde 1e bestuursrapportage 2011. Dit houdt in dat de volledige besluitvorming tot en met de vastgestelde 1e bestuursrapportage 2011 in de cijfers van de begroting 2012 en verdere jaren zijn verwerkt in het onderdeel "bestaand beleid".

2. Aantal inwoners

Als uitgangspunt bij het samenstellen van de begroting 2012 en de meerjarenraming 2013-2015 is het aantal inwoners gebaseerd op het aantal per 1 januari 2011 totaal 22.620.

3. Prijspeil (inflatiepercentage)

De meicirculaire 2011 geeft de kaders aan voor de verwachte prijsstijging voor het jaar 2012. De afspraak die wij met u hebben gemaakt is dat wij voor de prijsstijging jaarlijks een stelpost opnemen conform het percentage dat de meicirculaire voor het volgende jaar aangeeft. Het betreft hier een percentage van 2,25%.
In deze begroting is een stelpost prijsstijgingen opgenomen van € 225.000.
In afwijking van het hierboven beschreven uitgangspunt over het te hanteren prijspeil hebben wij ons de taakstelling opgelegd om uit te gaan van een percentage van 1% met een budget van € 100.000. Het verschil van € 125.000 hebben wij op voorhand als voordeel opgenomen in het onderdeel ontwikkelingen na kadernota.

4. Personeelslasten

De formatie 2012 wordt geraamd op basis van de formatie 2011. De huidige CAO is per 1 juni 2011 afgelopen en een nieuwe CAO is nog niet gesloten. De meicirculaire 2011 geeft kaders aan voor de verwachte loonstijging voor het jaar 2012. Voor de verwachte loonstijging hebben wij met u eveneens een afspraak gemaakt om hiervoor jaarlijks een stelpost op te nemen. Het betreft hier een percentage van 3,00%. In deze begroting is een stelpost loonstijgingen opgenomen van € 261.000.

5. Rente en afschrijvingen investeringen

Bij het bepalen van de kapitaallasten is het rentepercentage vastgesteld op 5%.
De ruimte die ontstaat door vrijval van afschrijvingslasten wordt benut voor vervangingsinvesteringen.

6. Rente reserves en voorzieningen

De basis vormt hiervoor de nota reserves en voorzieningen 2008. Deze nota is vastgesteld in de raadsvergadering van 30 oktober 2008. Daarin is afgesproken dat:

- Aan de algemene reserve geen rente wordt toegerekend;
- Aan bestemmingsreserves die gevormd zijn ter dekking van kapitaallasten jaarlijks 5% rente wordt toegevoegd. Dit is gelijk aan de rekenrente van 5% die gebruikt wordt bij het bepalen van de kapitaallasten. Deze bestemmingsreserves worden afgebouwd conform uw besluitvorming bij de nota reserves en voorzieningen 2008. Per 2013 resteren in deze categorie de reserves begraafplaatsen, huisvesting VLC en nieuwbouw gemeentehuis.
- Aan voorzieningen wordt geen rente toegerekend.

7. Doorrekenen gemeenschappelijke regelingen

De gemeente Neder-Betuwe neemt deel aan gemeenschappelijke regelingen. (zie paragraaf verbonden partijen). Deze partijen stellen jaarlijks in het voorjaar de begroting op. Deze begrotingen worden integraal opgenomen in de begroting van de gemeente. Eventuele aanpassingen van te verlenen bijdrage aan de gemeenteschappelijke regelingen worden bij bestuursrapportages aan u gemeld.

8. Ontwikkeling algemene uitkering gemeentefonds

Jaarlijks publiceert het ministerie een tweetal documenten waarin het verloop van de rijksinkomsten worden bijgehouden. Dit zijn de meicirculaire die gebaseerd is op de voorjaarsnota van het rijk en kijkt vooral naar het komende begrotingsjaar en de septembercirculaire waarin een actualisatie plaats vindt voor het lopende jaar.
Een belangrijk principe bij de algemene uitkering is de normeringsystematiek "samen de trap op, samen de trap af" of wel als het rijk meer uitgeeft krijgen gemeenten ook meer.

9. Ontwikkeling lokale lasten

Een beleidskader bij het bepalen van de opbrengst OZB is dat de totale opbrengst OZB gelijk moet blijven en alleen mag toenemen met het inflatiepercentage. Een ander beleidskader bij het bepalen van de opbrengst OZB is dat stijgingen of dalingen van de WOZ-waarden geen invloed mogen hebben op de hoogte van de totale opbrengst OZB. Met andere woorden stijgen de WOZ-waarden dan dalen de OZB percentages, dalen de WOZ-waarden dan stijgen de OZB percentages.
Het hierboven beschreven beleidskader geeft aan dat de totale opbrengst OZB gelijk moet blijven en alleen mag toenemen met het inflatiepercentage. Echter over de periode 2010 tot en met 2013 heeft u besloten dat de opbrengst OZB jaarlijks extra stijgt met 5%. De meicirculaire 2011 geeft aan dat voor 2012 sprake zal zijn van een inflatiepercentage van 2,25. Aangevuld met de extra stijging van 5% betekent dit voor het jaar 2012 een totale stijging van de OZB opbrengst van 7,25%.

Bij de kadernota 2012-2015 heeft u ingestemd met de bovengenoemde richtlijnen. Dit impliceert dat de begroting 2012 en de meerjarenraming 2013-2015 gebaseerd zijn op reële uitgangspunten naar het inzicht dat bestond per medio 2011. Van een transparante en consistente opbouw van begrotingsbudgetten zijn de uitgangspunten van essentieel belang. De effecten van wijziging van uitgangspunten, inclusief macro-economische ontwikkelingen kunnen door de gekozen systematiek eenvoudig en snel in beeld worden gebracht.

UITEENZETTING FINANCIËLE POSITIE

De uiteenzetting van de financiële positie met toelichting

De uiteenzetting van de financiële positie is een onderdeel dat voorgeschreven wordt vanuit het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Artikel 20 van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) geeft aan, dat de uiteenzetting van de financiële positie uit twee delen bestaat:

1. Een raming voor het begrotingsjaar die de financiële gevolgen van het bestaande beleid en het nieuwe beleid van de programma's moet bevatten.
2. Afzonderlijk aandacht te besteden aan
   - De jaarlijks terugkerende arbeidsgerelateerde verplichtingen
   - De investeringen onderscheiden in investeringen met economisch nut en investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut
   - De financiering
   - De stand en het verloop van de reserves
   - De stand en het verloop van de voorzieningen

De financiële positie 2011-2015

De financiële positie van de gemeente Neder-Betuw is gesplitst in bestaand beleid en nieuw beleid. Het bestaande beleid is gebaseerd op de 1e bestuursrapportage 2011. Het nieuwe beleid is gesplitst in "nieuwe beleid conform kadernota 2012-2015" en "nieuw beleid na kadernota 2012-2015". Hieronder volgt een uiteenzetting van bestaand beleid en nieuw beleid

BESTAAND BELEID

In de begroting 2012 en de meerjarenraming 2013-2015 betreft bestaand beleid de situatie tot en met de 1e bestuursrapportage 2011. Op basis van bestaand beleid, zoals vermeld in de kadernota 2012-2015, geeft de financiële positie voor de jaren 2011 tot en met 2014 een sluitend beeld. Het jaar 2015 sluit niet.
Het betreft voor 2012 een overschot van € 283.000, voor 2013 een overschot van € 583.000, voor 2014 een overschot van € 186.000. 2015 is niet sluitend en vertoond, op basis van bestaand beleid een tekort van € 162.000.

NIEUW BELEID

Het nieuw beleid zoals opgenomen is in deze begroting en meerjarenraming is gesplitst in twee delen: "nieuwe beleid conform kadernota 2012-2015" en "nieuwe ontwikkelingen na kadernota 2012-2015".

Nieuw beleid conform kadernota 2012-2015

In de begroting 2012 en de meerjarenraming 2013-2015 is onder nieuw beleid conform kadernota het nieuwe beleid van uit de vastgestelde kadernota 2012-2015 opgenomen.

Het betreft hier nieuwe ontwikkelingen zoals uitbreiding uren interventiemedewerker naar 12 uur, het blijven verlenen van de bijdrage aan het Regionaal Bureau voor Toerisme hetgeen gedekt wordt uit hogere opbrengst toeristenbelasting, het weer herstellen van de normeringsystematiek (samen de trap op samen de trap af) binnen de algemene uitkering en het terugdraaien van de stelpost korting algemene uitkering uit het gemeentefonds

Ook zijn er diverse ombuigingen en bezuinigingen opgenomen in de kadernota 2012-2015. Het betreft hier de tijdens de gehouden kerntakendiscussies geformuleerd ombuigingen en bezuinigingen. Het betreft ombuigingen en bezuinigingen op het gebied van wijkmanagement, kwaliteitsmonitor, lokale rekenkamer, representatie, openbare verlichting, groenbeheer, bebording verkeer, openbare speelplaatsen, leerplicht, huisvesting openbaar voortgezet onderwijs, schoolbegeleiding, subsidies, WMO-raad, bestemmingsplannen, begraafplaatsen, rouwcentra en het reduceren van de totale bedrijfsvoeringlasten.

In de kadernota 2012-2015 is besloten om het bij de begroting 2011 vastgestelde dekkingsplan 2011-2015 terug te draaien rekening houdende met de in de tussenliggende tijd al gerealiseerde bezuiniging vanuit het dekkingsplan 2011-2015.

De financiële gevolgen van de vastgestelde kadernota 2012-2015 zijn hieronder weergegeven.

Specificatie nieuw beleid conform kadernota 2012-2015	Begroting	Meerjarenraming		
	2012	2013	2014	2015
Bedragen x	€ 1.000			
Nieuw beleid conform kadernota				
Nieuwe ontwikkelingen in de programma's en paragrafen.	-103	-526	-1.051	-1.576
Ombuigingen en bezuinigingen op basis van de gehouden kerntakendiscussie	-288	-390	-470	-470
Het reduceren van de totale bedrijfsvoeringslasten (Efficiency/samenwerking /schrappen van taken	-100	-150	-200	-250
Terugdraaien dekkingsplan 2011-2015	638	1.156	1.381	1.531
Al gerealiseerde bezuinigingen vanuit het dekkingsplan 2011-2015	-250	-400	-400	-400
Totaal nieuw beleid conform kadernota 2012-2015	**-103**	**-310**	**-740**	**-1.165**

Nieuwe ontwikkelingen na kadernota 2012-2015

Omdat de uitkomsten van de meicirculaire 2011 een fors negatieve invloed hebben op onze financiële positie zijn in deze begroting onder het kopje" Nieuwe ontwikkelingen na kadernota" ontwikkelingen opgenomen die ten tijde van het samenstellen van de kadernota 2012-2015 nog niet bekend waren maar wel degelijk invloed hebben op onze financiële positie.
Het betreft hier de financiële gevolgen van:

- De meicirculaire 2011,
- Het informatiebeleidsplan 2012-2014,
- De bij de kadernota 2012-2015 aangenomen moties,
  - De voorgestelde korting van 10% op de gemeentelijke bijdrage voor schoolbegeleiding te schrappen,
  - De taakstellende bezuiniging op subsidie voor het dorpshuis Echteld te wijzigen in 4% voor 2012 en voor de jaren daarna 8%,
  - Richtinggevende bezuinigingen (subsidies),
- Extra bezuinigingen die wij ons opgelegd hebben om een begrotingsoverschot te creëren van minimaal € 200.000 voor 2012.

Dit begrotingsoverschot voor 2012 is gerealiseerd door het verlagen van de stelpost prijsstijgingen voor 2012, door eenmalige lagere kapitaallasten voor 2012 ontstaan door vertraging uitbreiding nieuwbouw bijzonder onderwijs te Ochten en door lagere kapitaallasten door het verlagen van het bestaande investeringskrediet nieuw/verbouw gemeentehuis. Al deze zaken zijn in deze begroting verwerkt onder het kopje"nieuwe ontwikkelingen na kadernota".

De financiële gevolgen van de ontwikkelingen na kadernota 2012-2015 zijn hieronder weergegeven.

Specificatie nieuwe ontwikkelingen na kadernota 2012-2015	Begroting	Meerjarenraming		
	2012	2013	2014	2015
Bedragen x	€ 1.000			
Uitkomsten meicirculaire 2011	460	551	347	699
Extra lasten Informatiebeleidsplan 2012-2014	122	142	192	31
Aangenomen moties bij vaststelling van kadernota 2012-2015				
- Het schrappen van de voorgestelde korting van 10% op de gemeentelijke bijdrage voor schoolbegeleiding vanaf 2013.		10	10	10
- Wijzigen subsidie dorpshuis Echteld	5	4	4	4
- Richtinggevende bezuinigingen: aanvullende bezuinigingen (voor 2012 4% en vanaf 2013 8%) op alle overige subsidies Welzijn en Cultuur inclusief vermindering budget Algemene Muzikale Vorming.	-26	-45	-70	-70
Realiseren van een solide begrotingsoverschot voor 2012				
- Voordeel op kapitaallasten nieuwbouw gemeentehuis door verlaging beschikbaar gestelde bouwkrediet.	-352	-108	-108	-108
- Nadeel door het later ontvangen van opbrengsten die gebruikt zijn voor dekking van de extra lasten nieuwbouw gemeentehuis.	105	105	60	60
- Verlaging stelpost prijsstijgingen naar 1%	-125	-125	-125	-125
- Incidenteel voordeel op kapitaallasten bijzonder onderwijs te Ochten	-135			
Totaal financieel effect van nieuwe ontwikkelingen na kadernota 2012-2015	**54**	**534**	**310**	**500**

Geraamd resultaat bestaand en nieuw beleid

De financiële positie bij de begroting 2012 en de meerjarenraming 2013-2015, geeft op basis van bestaand beleid, nieuw beleid conform kadernota 2012-2015 en nieuw beleid na kadernota 2012-2015 een sluitend beeld.
2012 sluit met een overschot van € 332.000, 2013 sluit met een overschot van € 359.000, 2014 sluit met een overschot van € 616.000 en 2015 sluit met een overschot van € 503.000.

De effecten van de septembercirculaire 2011 zijn niet meegenomen in deze begroting. De uitkomsten van de septembercirculaire 2011 zullen u afzonderlijk kenbaar worden gemaakt.

Conclusie financiële positie

Conform artikel 189 van de gemeentewet moet u erop toe zien dat de begroting in evenwicht is. Hiervan kunt u afwijken indien aannemelijk is dat het evenwicht in de begroting in de eerstvolgende jaren tot stand zal worden gebracht.
Wij moeten een begroting 2012 en een meerjarenraming 2013-2015 ter vaststelling aanbieden die sluitend is. Met deze aangeboden begroting 2012 en de meerjarenraming 2013-2015 voldoen wij aan deze wettelijk gestelde eis. Wij bieden u een begroting en meerjarenraming aan die jaarlijks sluit met een overschot en waarvan de basis gegrond is op bestaande feiten en zekerheden.

Toch is de basis van de begroting en de meerjarenraming kwetsbaar gezien het feit dat de rijksoverheid nog steeds geen stabiele richting aangeeft voor de toekomst. Berichten over bezuinigingen en heroverwegingen van bestaand rijksbeleid (18 miljard) variëren in hoogte en kunnen een forse invloed op onze financiële positie tot gevolg hebben. Ook de onduidelijkheden die er zijn omtrent het voortbestaan van het bestuursakkoord dragen bij aan een onzekere toekomst. Wat er in de toekomst voor extra lasten en baten nog op ons af komen is nog erg onduidelijk gezien de standpunten die ingenomen zijn op het bestuursakkoord.

Dat er kortingen op ons afkomen zal duidelijk zijn maar op welk gebied en hoe niet. Het is onzinnig om voor allerlei geruchten over kortingen, extra lasten etc. nu al bezuinigingen te gaan formuleren. Dit neemt niet weg dat er in de toekomst ontwikkelingen op ons af komen die pijn zullen gaan doen voor onze gemeente. Denk hierbij aan het toch moeten doorvoeren van verwachte kortingen op specifieke doeluitkeringen, de financiële gevolgen van de regionalisering brandweer maar ook de invoering Regionale UitvoeringsDiensten (RUD).

Hieronder volgt een overzicht van de verwachte lasten die in de toekomst willicht op ons afkomen. Ook is in dit overzicht de te realiseren aanvullende taakstellende bezuinigingen op het gebied van de bedrijfsvoering (Efficiency/samenwerking en het schrappen van taken). Voor wat betreft de implementatie van de regionale uitvoeringsdiensten (RUD) zullen wij er alles aan doen om de eventuele financiële effecten van het vormen van RUD's, zoals een verwachte korting, achterblijvende overhead etc. budgettair voor onze financiële positie te laten verlopen.

Het huidige regionale samenwerkingsprogramma loopt in 2011 af. De provincie is voornemens om voor de periode 2012-2015 een nieuw contract met de gemeente af te sluiten. De basis is weer "samenwerking tussen de gemeenten". Ter uitvoering daarvan heeft de provincie middelen in het vooruitzicht gesteld. De vijf programmaraden hebben al deels op het nieuwe contract ingespeeld door hun ambities (zie raad 30 juni 2011) te formuleren. Op dit moment worden die ambities binnen de programmaraad verder uitgewerkt. Aan de doelen zullen straks projecten worden gehangen. Om in aanmerking te komen voor provinciale middelen is cofinanciering noodzakelijk. Voor zover op dit moment bekend is kan dit bestaan uit uren en geld. In de begroting zijn geen middelen opgenomen voor nieuw beleid. Wanneer wordt deelgenomen aan projecten zal worden bezien op welke wijze bestaande budgetten daarvoor kunnen worden ingezet. Indien dat niet mogelijk is, zullen wij waar nodig met afzonderlijke kredietvoorstellen komen. Als indicatie hebben wij in onderstaande tabel daarvoor een bedrag van € 25.000 opgenomen.

Overzicht van verwachte lasten die in de toekomst wellicht op ons afkomen

	Begroting	Meerjarenraming		
	2012	2013	2014	2015
Verwachte kortingen en beleidsombuigingen op basis van het bestuursakkoord	300	500	750	900
Verwachte extra lasten door Regionalisering brandweer		150	150	150
Financiele effecten implementatie Regionale Uitvoeringsdiensten				140
Uitvoering Regionale Samenwerkings Programma (RSP) 2012-2015	25	25	25	25
Aanvullende bezuinigingen op de totale bedrijfsvoering (Efficiency/samenwerking/ schrappen van taken)		-175	-350	-450
	325	**500**	**575**	**765**

Met de inschatting dat over de hierboven genoemde onderwerpen pas volgend jaar concreet duidelijkheid komt stellen wij procesmatig voor om op basis van besluitvormingsdocumenten voor wat betreft de regionalisering brandweer en de invoering RUD's of op basis van ontvangen circulaires van het rijk de kortingen, extra lasten etc. dan daadwerkelijk te gaan opnemen. De kadernota 2013-2016 is hiervoor procesmatig het juiste document. Tevens kan er dan ook op een juiste en zorgvuldige wijze invulling worden gegeven aan de extra bezuinigingen die deze kortingen of extra lasten tot gevolg hebben.

De nu aangeboden begroting en meerjarenraming zijn jaarlijks sluitend maar zijn sterk afhankelijk van het rijksbeleid en de verdere voortgang van het bestuursakkoord.
Ook is onze weerstandscapaciteit laag en geeft voor de toekomst van de gemeente Neder-Betuwe in financiële zin nog zeker de nodige zorgen.

Hieronder volgt een totaaloverzicht van de financiële positie 2011-2015 inclusief verwachte lasten die in de toekomst wellicht op ons af komen.

Overzicht Financiële Positie 2011-2015						
	rekening	begroting	begroting	Meerjarenraming		
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bedragen x	€ 1.000					
Bestaand Beleid						
Lasten	46.269	44.948	50.365	40.500	40.611	39.360
Baten	-47.876	-45.018	-50.649	-41.083	-40.797	-39.198
Geraamd resultaat bestaand beleid	-1.607	-69	-283	-583	-186	162
Nieuw Beleid						
Nieuw Beleid conform kadernota						
Lasten			41	250	345	445
Baten			-144	-560	-1.085	-1.610
Geraamd resultaat nieuw beleid conform kadernota			-103	-310	-740	-1.165
Nieuwe ontwikkelingen na kadernota						
Lasten			59	394	419	216
Baten			-6	140	-109	285
Geraamd resultaat nieuwe ontwikkelingen na kadernota			54	534	310	500
Geraamd resultaat bestaand en nieuw beleid	**-1.607**	**-69**	**-332**	**-359**	**-616**	**-503**
+ = tekort - = overschot						

	Begroting	Meerjarenraming		
	2012	2013	2014	2015
Totaal van verwachte lasten die in de toekomst wellicht op ons afkomen	325	500	575	765
Financiele positie 2011-2015 conform begroting 2012-2015 Inclusief verwachte lasten die wellicht op ons afkomen	**-7**	**141**	**-41**	**262**
+ = tekort - = overschot				

OVERZICHT FINANCIËLE POSITIE 2012-2015 PER PROGRAMMA

Overzicht Financiële Positie 2012-2015 per programma gesplitst naar bestaand en nieuw beleid

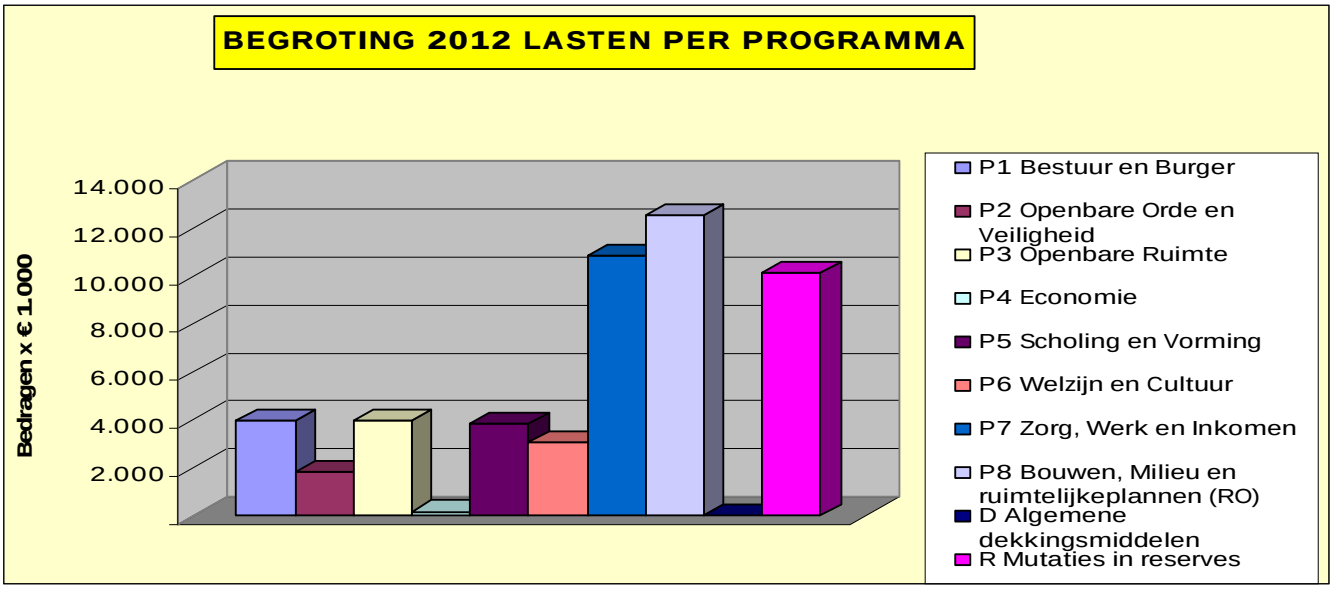
Bestaand Beleid	rekening	begroting	begroting	Meerjarenraming		
Programma's	2010	2011	2012	2013	2014	2015
P1 Bestuur en Burger	1.871	2.319	1.482	1.389	1.317	1.273
P2 Openbare Orde en Veiligheid	1.532	1.749	1.790	1.765	1.760	1.772
P3 Openbare Ruimte	3.528	3.625	3.948	3.848	3.710	3.696
P4 Economie	141	126	129	124	120	116
P5 Scholing en Vorming	3.802	3.510	3.833	3.670	3.629	3.577
P6 Welzijn en Cultuur	2.461	2.758	2.759	2.741	2.728	2.705
P7 Zorg, Werk en Inkomen	5.178	5.434	5.112	5.103	5.111	5.110
P8 Bouwen, Milieu en ruimtelijkeplannen (RO)	2.593	2.832	3.082	3.102	3.102	3.112
D Algemene dekkingsmiddelen	-22.600	-22.166	-22.228	-22.036	-21.486	-20.994
R Mutaties in reserves	-113	-255	-191	-288	-177	-205
Geraamd resultaat bestaand beleid	**-1.607**	**-69**	**-283**	**-583**	**-186**	**162**
+ = tekort - = overschot						

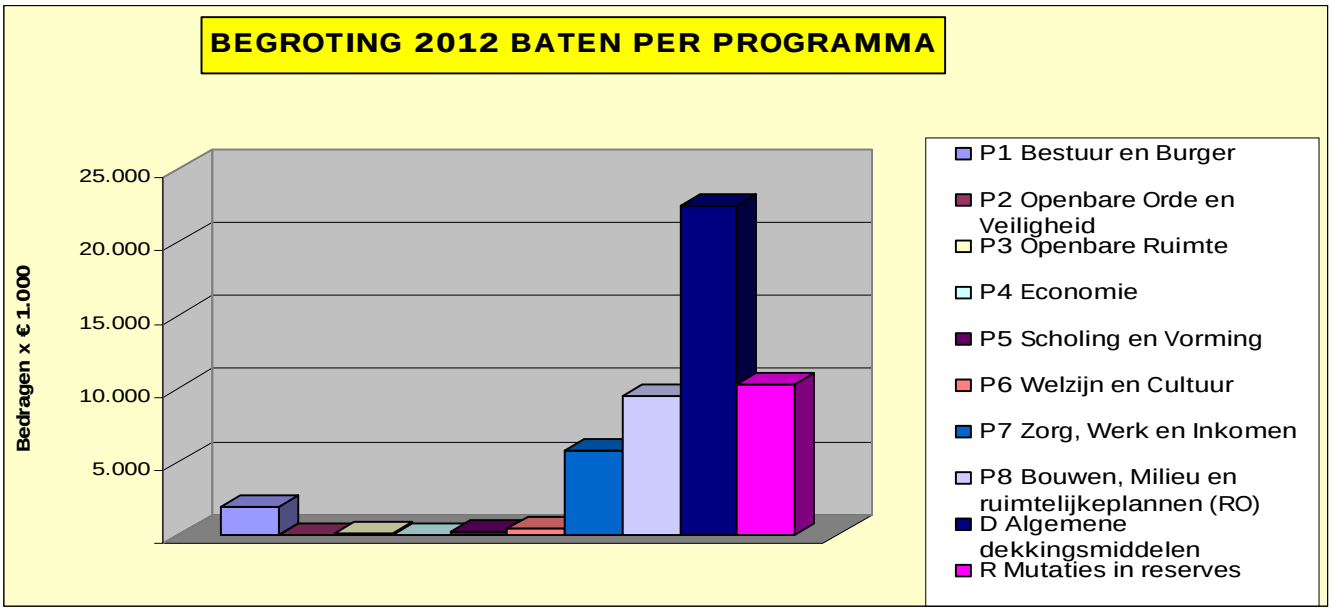
Nieuw beleid	rekening	begroting	begroting	Meerjarenraming		
Programma's	2010	2011	2012	2013	2014	2015
P1 Bestuur en Burger			531	1.000	424	1.081
P2 Openbare Orde en Veiligheid			12	37	37	37
P3 Openbare Ruimte			-58	-37	-37	-37
P4 Economie						
P5 Scholing en Vorming			-180	-42	-42	-42
P6 Welzijn en Cultuur			-32	-141	-166	-166
P7 Zorg, Werk en Inkomen			-16	-16	-16	-16
P8 Bouwen, Milieu en ruimtelijkeplannen (RO)			-66	-66	-146	-146
D Algemene dekkingsmiddelen			-255	-525	-1.254	-1.385
R Mutaties in reserves			15	15	770	10
Geraamd resultaat nieuw beleid			**-49**	**224**	**-430**	**-665**
+ = tekort - = overschot						

Geraamd resultaat bestaand en nieuw beleid	**-1.607**	**-69**	**-332**	**-359**	**-616**	**-503**
+ = tekort - = overschot						

OVERZICHT VAN LASTEN EN BATEN PER PROGRAMMA VAN HET BEGROTINGJAAR 2012

Geraamd resultaat bestaand en nieuw beleid				2012
	Bestaand en nieuw beleid Programma's	Lasten € x 1000	Baten € x 1000	Restant € x 1000
P1	Bestuur en Burger	3.983	-1.971	2.012
P2	Openbare Orde en Veiligheid	1.837	-34	1.802
P3	Openbare Ruimte	4.006	-115	3.890
P4	Economie	188	-59	129
P5	Scholing en Vorming	3.849	-196	3.653
P6	Welzijn en Cultuur	3.057	-330	2.727
P7	Zorg, Werk en Inkomen	10.852	-5.755	5.097
P8	Bouwen, Milieu en ruimtelijkeplannen (RO)	12.526	-9.510	3.016
D	Algemene dekkingsmiddelen	46	-22.529	-22.483
R	Mutaties in reserves	10.123	-10.299	-176
Geraamd resultaat inclusief mutaties in reserves **+ = tekort - = overschot**		**50.466**	**-50.798**	**-332**

Jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen
Op basis van het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en gemeenten (BBV) dient in de programmabegroting afzonderlijk aandacht te worden besteed aan de verplichtingen van jaarlijks terugkerende arbeidskosten van vergelijkbaar volume. Voor deze verplichtingen mogen geen voorzieningen worden gevormd.

Arbeidsgerelateerde verplichtingen zijn:

- Wachtgelden (oude verplichtingen) medewerkers.
  De verplichtingen aan medewerkers zijn in de begroting jaarlijks op basis van de in- en uitstroom becijferd en in de begroting opgenomen. Hiervoor is een bedrag van € 25.000 voor 2012 opgenomen aflopend naar € 3.000 in 2015.
- Wachtgelden en pensioenen wethouders.
  Dit betreft de verplichtingen aan wethouders als gevolg van ontslag en/of pensioen. Voor de pensioenverplichting is een verzekering afgesloten waarvan de jaarlijkse lasten zijn opgenomen in de programmabegroting.
  Eventuele wachtgeldverplichtingen voor wethouders kunnen niet verzekerd worden en dienen deze lasten als deze zich voordoen ten laste te worden gebracht van de lopende exploitatie hetgeen een negatieve invloed zal hebben op de financiële positie van de gemeente. Hiervoor is structureel een bedrag opgenomen van € 92.000.
- Opgebouwde vakantierechten.
  Over de maanden juni t/m december bouwt het personeel recht op vakantiegeld op. Deze rechten worden pas in de maand mei daarop betaald. Wanneer er geen grote mutaties in de omvang van het personeel zijn zullen beide bedragen nagenoeg aan elkaar gelijk zijn. Er is dus geen of weinig effect op de uitkomst van de exploitatie.
- FPU gemeentelijk deel.
  De lasten voor FPU zijn opgenomen in de begroting en betreft een structureel bedrag van € 30.000.

Investeringen met economisch nut en investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut
Er is, conform de voorschriften, onderscheid gemaakt in onze overzichten van geactiveerde uitgaven tussen investeringen met een economisch nut (verhandelbaar) en investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut (niet verhandelbaar, bijvoorbeeld wegen, fietspaden, etc.).

De activa bestaan thans bijna geheel uit investeringen met een economisch nut; slechts zeven posten met een boekwaarde van € 455.000 op 1 januari 2012 en € 275.000 op 1 januari 2015 hebben betrekking op investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut. Het betreft voornamelijk activa op gebied van verkeer als fietspaden en investeringen in snelheidsbeperkende maatregelen.

Deze investeringen hadden volgens de huidige voorschriften rechtstreeks ten laste van de exploitatie gebracht moeten worden, maar op het moment van investeren ontbraken de nodige financiële middelen. Daarom is er voor gekozen om af te schrijven wat wel is toegestaan. Door de vastgestelde beheerplannen voor de openbare ruimte en spreidingsplannen voor diverse diensten blijven de gevolgen voor de vervangingsinvesteringen beperkt. Nieuw beleid voor investeringen en activiteiten is per programma afzonderlijk opgenomen.

De financiering
Voor verder informatie over de financiering wordt verwezen naar paragraaf financiering.

De stand en het verloop van de reserves en voorzieningen
Conform de nota reserves en voorzieningen is de rentetoevoeging aan de algemene reserve is gesteld op 0%, terwijl voor de met activa verbonden reserves de rentetoevoeging gesteld is op 5%.
Voor verder informatie over de stand en het verloop van de reserves en voorzieningen wordt verwezen naar het overzicht van mutaties in reserves.

gemeente
Neder-Betuwe

Begroting 2012
en
Meerjarenraming 2013-2015

PROGRAMMAS

PROGRAMMA 1: BESTUUR EN BURGER

Portefeuillehouders: burgemeester ir. C.W. Veerhoek en wethouder V.M. van Neerbos

ALGEMEEN:

Programma-inhoud	Het programma omvat burgerparticipatie en externe dienstverlening. Daarnaast omvat dit programma de bestuurlijke organen (raad, commissie, college van burgemeester en wethouders), organisatie en bedrijfsvoering, intergemeentelijke samenwerking, voorlichting (inclusief website) en verkiezingen.
Relevante beleidsruimte en kaders	• Coalitieprogramma 2010-2014 'Realisme in Ambitie' • Beleidsnotitie wijkmanagement "Samenwerken voor het resultaat" (Raadsbesluit 30 januari 2008) en Evaluatienotitie (raadsbesluit 26 mei 2011).
Ontwikkelingen	De kwaliteit van dienstverlening staat hoog op de (landelijke) bestuurlijke agenda van de rijksoverheid en de gemeente. De rijksoverheid besteedt er in haar beleidsprogramma expliciet aandacht aan. Zo ook onze gemeente. Deze ambitie moeten leiden tot betere publieke dienstverlening en vermindering van administratieve lasten. **Wijkmanagement** Wijkmanagement organiseert in samenwerking met Grondgebied jaarlijks een dorpschouw. Bij de dorpschouw worden in ieder geval betrokken: de voor de leefomgeving relevante gemeentelijke functies, de dorpstafel, de wijkopbouwwerker, de woningbouwvereniging en de politie. Andere partijen waaronder jeugdwerk en jongerenwerk kunnen facultatief worden toegevoegd. Vanaf 2011 zal jaarlijks in alle dorpen een dorpschouw worden gehouden. Daarbij gaat het om een vooraf omschreven gebied, bijvoorbeeld de dorpskern of een nader te omschrijven wijk of gebied. Mocht daartoe aanleiding zijn dan zal vanaf 2012 de mogelijkheid bestaan om in de grote dorpen in plaats van een dorpschouw meerdere wijkschouwen te houden. Het resultaat van een dorp- of wijkschouw zal worden vertaald in een uitvoeringsplan. Een en ander binnen bestaande budgetten.

SPEERPUNTEN:

Beleidsplan communicatie

	Wij willen bereiken:
A.	Verbeteren van gemeentelijke communicatie, intern en extern. Tijdig, afgewogen, helder en (pro)actief om betrokkenheid te vergroten. De communicatie van de gemeente intern en met inwoners (verder) te professionaliseren. Eerst communiceren met de direct betrokken mensen: intern vóór extern, betrokken inwoners vóór pers. Gemeente denkt oplossingsgericht mee met vraagsteller. Goedwerkend klantvolgsysteem en raadsinformatiesysteem. Reactie naar burgers op raadsspreekuur binnen 3 weken.
	Wat gaan we ervoor doen?
A1.	De opzet van de website vernieuwen waardoor zaken volgens VNG model geordend zijn.
A2.	Het oprichten van een klantenpanel, bestaande uit inwoners, om de kwaliteit en de gebruiksvriendelijkheid van onze website te toetsen. De mogelijke verbetervoorstellen indien mogelijk uitvoeren.
A3.	De kwaliteitseisen en helderheid van alle correspondentie krijgen vorm door opleidingen en standaardisatie volgens de VNG.
A4.	Het klantvolgsysteem krijgt vorm in het I-Beleidsplan.

Inwonersparticipatie / interactieve beleidsvorming

	Wij willen bereiken:
A.	Betrekken van burgers, bedrijven, instellingen en andere maatschappelijke organisaties bij de voorbereiding (en uitvoering) van gemeentelijk beleid. Gemeentelijk beleid wordt begrepen en gedragen. Raad en college bezoeken wijken, bedrijven en maatschappelijke organisaties. Direct betrokkenen/belanghebbenden krijgen aan het begin van de beleidsvorming een belangrijke stem. De raad beslist. Snelle afhandeling van inspraak. Het weglaten van onnodige regels en controleprocedures beperkt de ambtelijke inzet en vergroot de waardering van de klant. De waardering in de Staat van de Gemeente is minimaal 7.
	Wat gaan we ervoor doen?
A1.	De verschillende rollen in het besluitvormingsproces worden duidelijk gemarkeerd en zorgen er voor dat frustraties bij deelnemende bewoners worden voorkomen door vooraf duidelijke kaders voor hun participatie aan te geven
A2.	In startnotities/beleidsnotities zal standaard een paragraaf over de wijze waarop inwoners of organisaties worden betrokken bij de vormgeving van het beleid worden opgenomen.
A3.	Het college bezoekt periodiek een bedrijf of maatschappelijke instelling.
A4.	Wijkmanagement wordt ingezet om de participatie van bewoners bij de uitvoering van het speelbeleid te bevorderen. Het gaat daarbij met name om de speelvoorzieningen voor de leeftijdsgroep tot 12 jaar.
A5.	Vanuit wijkmanagement worden dorpsschouwen georganiseerd met als doel de verantwoordelijkheid voor en de betrokkenheid onder bewoners bij de eigen woon- en leefomgeving te bevorderen.

Opmerking: Omdat bezuinigingsmaatregelen zijn doorgevoerd vinden geen waarderingsmetingen meer plaats.

Vermindering van gemeentelijke regelgeving

	Wij willen bereiken:
A	Het verminderen en vereenvoudigen van de gemeentelijke regelgeving en meer ruimte geven voor eigen initiatief, waardoor de waardering van de burgers, bedrijven, instellingen en andere maatschappelijke organisaties voor de gemeente stijgt en minimaal een 7,5 bedraagt. Deze norm dient in 2013 of indien mogelijk eerder behaald te worden. Verhoging van efficiëntie en beperking van ambtelijke inzet t.b.v kostenreductie. Daarna zo nodig een nieuwe taakstelling.
	Wat gaan we ervoor doen?
A1.	Alle nieuwe beleidsadviezen en verordeningen toetsen op nut en noodzaak.
A2.	Zoveel als mogelijk de gedereguleerde modelverordeningen van de VNG gebruiken.

Opmerking: Omdat bezuinigingsmaatregelen zijn doorgevoerd vinden geen waarderingsmetingen meer plaats.

WAT MAG HET KOSTEN?

P1 Programma:	Bestuur en Burger					
	rekening	begroting	begroting	Meerjarenraming		
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bedragen x	€ 1.000					
Bestaand Beleid						
Lasten	4.751	4.116	3.452	3.200	2.978	2.831
Baten	-2.881	-1.798	-1.971	-1.811	-1.661	-1.558
Geraamd resultaat bestaand beleid	1.871	2.319	1.482	1.389	1.317	1.273
Nieuw Beleid						
Nieuw Beleid conform kadernota						
Lasten			268	474	649	749
Baten						
Geraamd resultaat nieuw beleid conform kadernota			268	474	649	749
Nieuwe ontwikkelingen na kadernota						
Lasten			263	526	-225	332
Baten						
Geraamd resultaat nieuwe ontwikkelingen na kadernota			263	526	-225	332
Geraamd resultaat bestaand en nieuw beleid	1.871	2.319	2.012	2.389	1.741	2.354

NIEUW BELEID

Toelichting opgenomen nieuwe beleid conform kadernota 2012-2015 afgerond op € 1.000

Programma 1		2012	2013	2014	2015	V=Voordelig N=Nadelig
Afbouwen wijkopbouwwerk met ingang van 2013						
Vanaf 2013 wordt wijkopbouwwerk niet meer ingezet bij verder uitvoering van wijk- en buurtgericht werken.	€	0	-45	-45	-45	V
Taakstellende bezuiniging op bedrijfsvoeringslasten en personeel						
Als structurele bezuinigingsmaatregel is het reduceren van de bedrijfsvoeringslasten en personeel opgenomen.Deze bezuinigingsmaatregel moet verwezelijkt worden door het beter stroomlijnen van de processen, meer samenwerken in regionaal verband en door het schrappen van taken. De te realiseren bezuinigingsbedragen zijn vooralsnog als stelpost onder programma 1 opgenomen omdat realisatie van deze bezuinigingen zijn uitwerking heeft op alle programma's en de uitsplitsing nog niet kan worden gemaakt.	€	-100	-150	-200	-250	V
Intrekken dekkingsplan 2011-2015 (begroting 2011)						
Het reduceren van de totale bedrijfsvoeringslasten	€	100	325	550	700	N
Bezuiniging van 8% op subsidieverlening (2012 4% en vanaf 2013 8%)	€	48	96	96	96	N
Bezuiniging op beheerplan onderhoud gebouwen	€	0	30	30	30	N
Bezuiniging van 5% op de bijdrage aan de Regio Rivierenland vanaf 2012.	€	40	40	40	40	N
Bezuinigingen binnen het totale budget grondgebiedzaken	€	25	25	25	25	N
Aanvullende nog te realiseren bezuinigingen in het kader van de nog te voeren kerntakendiscussie	€	175	175	175	175	N
Overige kleine verschillen.	€	-20	-22	-22	-22	V
Totaal opgenomen nieuw beleid conform kadernota	€	**268**	**474**	**649**	**749**	N

NIEUWE ONTWIKKELINGEN

Toelichting opgenomen nieuwe ontwikkelingen na kadernota 2012-2015 afgerond op € 1.000

Programma 1		**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**V=Voordelig N=Nadelig**
Stelpost voor prijsstijgingen (2,25% 2012) In de meicirculaire 2011 is aangegeven om voor 2012 voor de verwachte prijsstijgingen 2,25% op te nemen en voor de verdere jaren nog geen stijging op te nemen.	**€**	225	225	225	225	**N**
Stelpost voor loonstijgingen (3% 2012). In de meicirculaire 2011 is aangegeven om voor de verwachte loonstijgingen 3% op te nemen voor 2012. De verwachte gemiddelde loonstijging voor 2011-2014 wordt verwacht op 3 % per jaar. Gezien de grote onzekerheid voor de komende jaren adviseren wij u om voor 2012 een stijging op te nemen van 3% en voor de verdere jaren nog geen stijging op te nemen.	**€**	261	261	261	261	**N**
Nationaal uitvoeringsprogramma (NUP) Om gemeenten in staat te stellen om de implementatie van de E-overheid te realiseren zijn er via de algemene uitkering uit het gemeentefonds middelen beschikbaar gesteld. Deze midddelen dienen ter dekking van de uitvoering van het informatie beleidsplan.	**€**	42	42	42	0	**N**
Uitvoering informatiebeleidsplan. Om een adequate e-dienstverlening conform de wettelijke eisen te realiseren waardoor het nieuwe werken en zaakgericht werken ook daadwerkelijk geïmplementeerd kan worden is er een informatiebeleidsplan samengesteld. Om uitvoering te kunnen geven aan dit plan wordt er extra budget aangevraagd.	**€**	122	142	192	31	**N**
Voordeel op kapitaallasten nieuwbouw gemeentehuis door verlaging beschikbaar gestelde bouwkrediet. De werkelijke uitgaven voor de nieuwbouw gemeentehuis zullen na verwachting per 1-1-2012 een bedrag betreffen van € 4,5 miljoen. Dit resulteert in een incidenteel rentevoordeel van € 225.000 voor 2012. Tevens is de verwachting dat de nieuwbouw pas naar 1 juli 2012 daadwerkelijk in gebruikt genomen zal worden. Conform het gestelde in de nota activabeleid wordt er pas vanaf 2013 gestart met afschrijven wat resulteert in een incidenteel voordeel voor 2012 van € 127.000. Vanaf 2013 is de verwachting dat we uit kunnen komen met een totaal investeringsbedrag van € 7,645 miljoen in plaats van € 9 miljoen. Dit resulteert naar verwachting in een structurele lagere kapitaallast van € 108.000 vanaf 2013. De afrekening van de bouwwerkzaamheden gemeentehuis zal in 2012 worden opgesteld.	**€**	-352	-108	-108	-108	**V**
Nadeel door het later ontvangen van opbrengsten die gebruikt zijn voor dekking van de extra lasten nieuwbouw gemeentehuis. Bij het berekende financieringstekort is rekening is gehouden met een ontvangst van 1,8 miljoen. Nu dit bedrag later wordt ontvangen neemt ons financieringstekort toe hetgeen extra rentelasten met zich mee brengt. Hier tegenover staat een voordeel op rente die ontstaat door het nog niet toevoegen van rente aan de bestemmingsreserve nieuwbouw gemeentehuis. Dit voordeel is verwerkt onder"mutaties in reserves". Per saldo een neutraal effect voor onze financiële positie.	**€**	90	90	90	50	**N**
Voordeel door het later ontvangen van opbrengsten die gebruikt zijn voor dekking van de extra lasten nieuwbouw gemeentehuis. De prognose is nu dat een deel van de 1,8 miljoen (het betreft hier de totale opbrengstraming van verkoop gemeentehuis Ochten en de verkoop van een stuk grond in Casterhoven) ontvangen zal worden in 2014 en een deel in 2016. De ontvangst in 2014 is verwerkt onder programma 1 "Bestuur en Burger". Tegenover dit voordeel staat een storting in de bestemmingsreserve nieuwbouw gemeentehuis (toename van vermogen) hetgeen verwerkt is onder "mutaties in reserves".	**€**	0	0	-800	0	**V**
Stelpost voor prijsstijgingen van 2,25% voor 2012 verlagen naar 1%. De stelpost voor prijsstijgingen stellen op € 100.000 (1% voor 2012 i.p.v. 2,25%). Deze stelpost verlaging is verwerkt onder programma 1 omdat de realisatie van deze stelpost zijn uitwerking heeft op alle programma's.	**€**	-125	-125	-125	-125	**V**
Overige kleine verschillen.	**€**	-1	-2	-2	-2	**V**
Totaal opgenomen nieuw beleid na kadernota	**€**	**263**	**526**	**-225**	**332**	**N/V**

P1 Programma:				Bestuur en Burger			
				Begroting	Meerjarenraming		
Beschikbaar gestelde investering (lopend/bestaand) Beschikbaar te stellen investering (nieuw)		Startjaar	Investerings-Bedragen	Investerings-Bedragen	Investerings-Bedragen	Investerings-Bedragen	Investerings-Bedragen
			x € 1000	2012	2013	2014	2015
Lopend	Vernieuwbouw gemeentehuis	2009	7.645				
Bestaand	Geen						
Nieuw	Informatieplan 2012-2014	2012		395	335	175	
	Totaal investeringsbedragen		7.645	395	335	175	

PROGRAMMA 2: OPENBARE ORDE EN VEILIGHEID

Portefeuillehouder: Burgemeester ir. C.W. Veerhoek

ALGEMEEN:

Programma-inhoud	Ontwikkeling Veiligheidsbeleid en beleidsadvisering. In het programma openbare orde en integrale veiligheid staan de twee volgende doelstellingen: • Het verbeteren van de objectieve veiligheid. • Het verbeteren van het veiligheidsgevoel van de inwoners van de gemeente
Relevante beleidsruimte en kaders	• Coalitieprogramma 2010-2014 'Realisme in Ambitie' en het daarop gebaseerde uitvoeringsprogramma (raadsbesluit 7 oktober 2010); • Kadernota Integraal Veiligheidsbeleid 2010-2014 (Raadsbesluit 9 december 2011) • Jaarplan Veiligheid 2011 (raadsbesluit 14 april 2011) • Plan van aanpak/draaiboek Oud en Nieuw • Samenwerking Brandweer Neder-Betuwe en Tiel • Rampenplan en Rampenbestrijdingsplannen
Ontwikkelingen	**Veiligheidshuis** In het Veiligheidshuis werken instanties op één locatie samen aan opsporing, vervolging, (voorbereiding van) berechting en hulpverlening. Het doel van de samenwerking is het terugdringen van overlast, huiselijk geweld en criminaliteit. De ketenpartners signaleren problemen, bedenken oplossingen en voeren die samen uit. Werkprocessen worden op elkaar afgestemd, zodat strafrecht en zorg elkaar aanvullen. Ingezet wordt op gedragsverandering, recidivevermindering en verbetering van de kwaliteit van leven van de delinquent. Men gaat dadergericht, gebiedsgericht en probleemgericht te werk. Deelname vindt plaats onder voorwaarde dat als het de gemeente alsnog geld gaat kosten en dat geld zou niet beschikbaar zijn dat de gemeente Neder-Betuwe van verdere deelname af kan zien. Daarnaast is een belangrijke voorwaarde dat er een goede samenwerking tussen het Centrum voor Jeugd en Gezin en het Veiligheidshuis zal plaatsvinden. Naar verwachting zal er eind 2012 meer duidelijkheid komen t.a.v. de financiën. Dit hangt vooral af van de financiering door de provincie of het rijk. Deze duidelijkheid kan resulteren in extra lasten vanaf 2013 waarmee in deze begroting geen rekening is gehouden. **Regionale informatie- en expertisecentra (RIEC)** Het regionale informatie- en expertisecentra (RIEC) is opgericht. De pilot RIEC Oost-Nederland loopt t/m 2011. Het college heeft op 3 mei 2011 besloten om in 2011 deel te nemen aan de pilot en daarvoor een bedrag van € 3.400 beschikbaar te stellen. Voortzetting hangt af van de uitkomsten van de pilot en voortzetting van de financiering door de rijksoverheid. **Jeugd Preventie Netwerk (onderdeel van het Centrum voor Jeugd en Gezin)** Het Jeugd Preventie Netwerk (JPN) richt zich op preventie en de aanpak van psychosociale- en gedragsproblematiek bij jeugdigen in de leeftijd van 0-23 jaar, door het bieden van een goede zorgstructuur. Door de oprichting van het JPN worden efficiency en effectiviteit van de hulp aan jeugdigen en hun ouders bevorderd. Het JPN werkt samen met het Jeugdoverleg Handhaving. Vanuit Integrale Veiligheid, politie, interventie- en jongerenwerk en IrisZorg (verslavingszorg) worden problemen van jeugdigen zo vroeg mogelijk gesignaleerd en worden deze personen aanmelden bij het JPN **Wet Veiligheidsregio's** De Wet Veiligheidsregio's is per 1 oktober 2010 in werking getreden. De inwerkingtreding heeft gevolgen voor de gemeentelijke rampenorganisatie. Binnen wettelijke termijnen moeten nieuwe plannen worden gemaakt waarin de huidige rampenstructuur verandert. De plannen omvatten, het Regionaal Beleidsplan, een Regionaal Crisisplan en het Rampbestrijdingsplan. Ook speelt de regionalisering van de brandweer. Een belangrijke factor in die discussie is het kunnen voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen. Naast het feit, dat kleine organisatie daarin moeilijk kunnen voldoen spelen ook de financiële gevolgen een belangrijke rol. Niet uitgesloten wordt, dat in de 2e helft van 2011 wettelijk besloten wordt tot regionalisering. Op dat moment is alleen relevant onder welke condities die samenwerking binnen Gelderland-Zuid wordt gedaan.

SPEERPUNTEN:

Veilige gemeente, integrale aanpak

	Wij willen bereiken:
A.	In zijn algemeenheid is Neder-Betuwe een gemeente waar je je veilig voelt met een lokale overheid die zich daarvoor aantoonbaar inzet. In het bijzonder gaat het daarbij om: A1. Regels en wetten gelden voor iedereen. De politie treedt daadkrachtig op met name tegen drugshandel met een zero-tolerancebeleid. A2. De gemeente werkt aan preventie en opvoedingsondersteuning, waar ouders tekortschieten. A3. De gemeente signaleert probleemgedrag waaronder wangedrag, verslaving en vandalisme en criminaliteit van jongeren zo vroeg mogelijk en biedt individueel kansen om via school of werk terug te keren op het rechte pad. Geweld en intimidatie mogen nooit worden beloond. A4. Terugdringen van inbraak. A5. Ouders verantwoordelijk stellen, ook financieel, voor schade die hun minderjarige kinderen hebben veroorzaakt. A6. Voor coffeeshops, bordelen en sekswinkels geldt een nuloptie. A7. Een kleine groep buurtbewoners veroorzaakt zoveel overlast dat andere buurbewoners zich onveilig voelen. Deze overlast een halt toeroepen met een gezamenlijk optreden van verhuurders, politie, welzijnsinstellingen en de gemeente. Probleemgezinnen in kaart brengen voor een op hen gerichte aanpak. A8. verkeersveiligheid bij scholen.
	Wat gaan we ervoor doen?
A1.	De politie treedt op tegen de overlast van drugshandel. Door de politie wordt gericht onderzoek verricht op locaties waarover regelmatig signalen binnenkomen dat er wordt gedeald.
A2.	Het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) richt zich op preventie en opvoedingsondersteuning, waar ouders tekortschieten (zie programma 7)
A3	Het Jeugd Preventie Netwerk (JPN) (valt onder CJG) werkt in nauwe samenwerking met het Jeugdoverleg Handhaving. Vanuit Integrale Veiligheid, politie, interventie- en jongerenwerk en IrisZorg (verslavingszorg) worden problemen van jeugdigen zo vroeg mogelijk gesignaleerd en worden deze personen aangemeld bij het JPN. De jongeren die zich bezighouden met criminele activiteiten worden via het Veiligheidshuis aangepakt.
A4.	Terugdringen van inbraak d.m.v. het instellen van een projectgroep inbraakpreventie die zich bezig gaat houden met de uitvoering van het plan van aanpak woninginbraken. De hoofddoelstelling van het plan van aanpak is het creëren van bewustwording bij bewoners over de risico's op woninginbraken en het stimuleren van bewoners maatregelen te treffen tegen woninginbraak. Projectontwikkelaars krijgen bij alle nieuwbouwprojecten van de gemeente de opdracht mee om volgens het Keurmerk Veilig Wonen (KVW) te bouwen. Corporaties stimuleren om hun woningvoorraad op het Keurmerk Veilig Wonen te brengen. Particuliere eigenaren van bestaande- en nieuwbouw stimuleren tot beveiliging woning met het KVW.
A5	Na aanhouding door de politie kunnen jongeren onder bepaalde voorwaarden worden doorgestuurd naar Halt (12-18 jaar). Dit houdt in dat zij een leer en/of werkopdracht krijgen opgelegd en dat er afspraken worden gemaakt over de terugbetaling van de eventueel aangebrachte schade.
A6	Het uitgangspunt m.b.t. vergunningaanvragen voor coffeeshops en sekswinkels is dat deze worden geweigerd. Ten opzichte van bordelen is dat wettelijk gezien niet mogelijk.
A7	Bij het Meldpunt Bijzonder Zorg (MBZ) worden personen aangemeld die overlast veroorzaken en een gevaar voor zichzelf en voor hun omgeving vormen en/of een bedreiging zijn voor de openbare orde. Het MBZ wordt door de gemeente ingehuurd. Daarnaast worden slachtoffers en daders van huiselijk geweld bij het MBZ behandeld.
A8	Buurtinitiatieven om de veiligheid op straat te vergroten zullen door de gemeente worden gestimuleerd en ondersteund.

Hulpdiensten

	Wij willen bereiken:
A.	De gemeente blijft er op hameren, dat de aanrijdtijden van de hulpdiensten voldoen aan de landelijke normen. Regionalisering moet leiden tot een doelmatige en doeltreffende kwaliteitslag binnen de bestaande budgetten.
	Wat gaan we ervoor doen?
A1.	Met betrekking tot het ambulancevervoer bij de Regionale Ambulancevoorziening er op aandringen dat ook in de gemeente Neder-Betuwe het percentage overschrijdingen van de 15 minutennorm gelijk is aan het gemiddelde percentage. (ook raakvlakken met programma 7)
A2.	Goede samenwerking tussen hulpverleners om slachtoffers te redden en te verzorgen tijdens een ramp of een groot ongeval.
A3.	Met betrekking tot de brandweer wordt het volgende opgepakt: - Vasthouden en waar mogelijk verbeteren van de aanrijdtijden conform de norm; - Uitvoering geven aan het beleidsplan Risicobeheersing (proactie, preventie en preparatie) met als doel te voldoen aan de nulmeting brandweerzorg van de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid; - Verder vorm geven van de samenwerking tussen Tiel en Neder-Betuwe en te participeren als cluster binnen en buiten de veiligheidsregio.

WAT MAG HET KOSTEN?

P2 Programma:	Openbare Orde en Veiligheid					
	rekening 2010	begroting 2011	begroting 2012	Meerjarenraming 2013	2014	2015
Bedragen x	€ 1.000					
Bestaand Beleid						
Lasten	1.636	1.783	1.825	1.799	1.794	1.806
Baten	-104	-34	-34	-34	-34	-34
Geraamd resultaat bestaand beleid	1.532	1.749	1.790	1.765	1.760	1.772
Nieuw Beleid						
Nieuw Beleid conform kadernota						
Lasten			12	37	37	37
Baten						
Geraamd resultaat nieuw beleid conform kadernota			12	37	37	37
Nieuwe ontwikkelingen na kadernota						
Lasten						
Baten						
Geraamd resultaat nieuwe ontwikkelingen na kadernota						
Geraamd resultaat bestaand en nieuw beleid	1.532	1.749	1.802	1.802	1.797	1.809

NIEUW BELEID

Toelichting opgenomen nieuwe beleid conform kadernota 2012-2015 afgerond op € 1.000

Programma 2		2012	2013	2014	2015	V=Voordelig N=Nadelig
Intrekken dekkingsplan 2011-2015 (begroting 2011)						
Bezuinigingen op beheerplan materieel brandweer.	€	0	25	25	25	N
Overige kleine verschillen.	€	12	12	12	12	N
Totaal opgenomen nieuw beleid conform kadernota	€	**12**	**37**	**37**	**37**	N

NIEUWE ONTWIKKELINGEN

Toelichting opgenomen nieuwe ontwikkelingen na kadernota 2012-2015 afgerond op € 1.000

Programma 2		2012	2013	2014	2015	V=Voordelig N=Nadelig
Geen	€					
Totaal opgenomen nieuw beleid na kadernota	€	**0**	**0**	**0**	**0**	

P2 Programma:		Openbare Orde en Veiligheid					
Beschikbaar gestelde investering (lopend/bestaand) Beschikbaar te stellen investering (nieuw)		Startjaar	Investerings-Bedragen	Begroting Investerings-Bedragen	Meerjarenraming Investerings-Bedragen	Investerings-Bedragen	Investerings-Bedragen
			x € 1000	2012	2013	2014	2015
Lopend	Motorspuit brandweer	2011	25				
Lopend	Ademlucht brandweer	2011	59				
Lopend	Verbindingsmiddelen Brandweer	2011	127				
Lopend	Bepakking brandweer	2011	36				
Bestaand	Ademlucht / kazerne brandweer	2012		43			
Bestaand	Bepakking brandweer	2012		26			
Bestaand	auto brandweer	2012		90			
Bestaand	Ademlucht brandweer	2013			28		
Bestaand	ademlucht brandweer	2014				28	
Bestaand	Bepakking brandweer	2014				32	
Bestaand	Tankauto brandweer Opheusden	2014				305	
Nieuw	Geen						
	Totaal investeringsbedragen		246	159	28	365	

PROGRAMMA 3: OPENBARE RUIMTE

Portefeuillehouders: wethouder J.M. Schuurman

ALGEMEEN:

Programma-inhoud	De aanleg en het onderhoud van wegen en straten, openbare verlichting, openbaar groen, speelplaatsen, kunstwerken en waterpartijen, openluchtrecreatie alsmede de zorg voor een bereikbaar openbaar vervoer. Het zorgdragen voor een heldere en veilige verkeersstructuur.
Relevantie beleidsruimte en kaders	• Coalitieprogramma 2010-2014 'Realisme in Ambitie' en het daarop gebaseerde uitvoeringsprogramma (raadsbesluit 7 oktober 2010); • Beheerplannen onderhoud wegen, gebouwenbeheer, groen en speelplaatsen • Attractiebesluit speeltoestellen • Landschap Ontwikkeling Plan (LOP) • Verkeersveiligheidsplan • Nota speelruimtebeleid (raadsbesluit van 29 januari 2009).
Ontwikkelingen	De gemeente is gebonden aan de (landelijke) taakstelling om het aantal verkeersslachtoffers verder terug te dringen. **speelruimtebeleid** De uitrol van de nota "inspelen op spelen, ruimte voor de jeugd" moet opleveren dat een beter dekkend aanbod van speelvoorzieningen ontstaat voor 0-6 jarigen, 6 tot 12 jarigen en 12+. Dit kan tot gevolg hebben dat bepaalde toestellen worden verplaatst of dat bestaande speelterreinen worden gesaneerd. De uitvoering van de nota zal gefaseerd plaatsvinden binnen de vastgestelde financiële kaders. Zie daartoe "nieuw beleid conform kadernota 2012-2015".

SPEERPUNTEN:

Opgeruimd staat netjes

	Wij willen bereiken:
A.	Opruimen van zwerfafval, volksergernis nummer één, kan worden aangepakt door inwoners zelf. De gemeente moet wel de regie in handen houden van het onderhoud van de groenvoorziening voor een schone, groene en daardoor prettige leefomgeving. Schone, groene en prettige leefomgeving met minder kosten.
	Wat gaan we ervoor doen?
A1.	Organiseren landelijke zwerfvuildag.
A2.	Het geven van voorlichting, in samenwerking met NME–centrum, op lager- en middelbaar onderwijs.
A3.	Bevorderen participatie, bijvoorbeeld door te zorgen dat zwerfvuil op de agenda van de verschillende dorpstafels komt te staan en bij contacten met burgers over dit onderwerp stimuleren om gezamenlijk de problematiek aan te pakken.
A4.	Deelnemen aan campagne Opgeruimd op vakantie en vuurwerkcampagne (bv. Aanbrengen Banners, extra opruim rondes en voorlichting).
A5.	Jaarlijks met scholen en maatschappelijke organisaties (bv jagersvereniging en Agrarische Natuur vereniging) de gemeente van zwerfvuil ontdoen.
A6.	Met regelmaat communiceren over het onderwerp zwerfafval.

Ruimte en groen

	Wij willen bereiken:
A.	Op de uitvoering van het Beheer Groen en Openbare Ruimte bezuinigen zonder concessies aan de kwaliteit. Efficiënt, doelmatig en goedkoper groenbeheer.
	Wat gaan we ervoor doen?
A1.	Zoals uit de kerntakendiscussie naar voren is gekomen zal, wat betreft het gazononderhoud, van beeldbestek naar een frequentie bestek worden overgeschakeld. Dit betekent dat er circa de helft van de maaibeurten zullen plaatsvinden.
A2.	Het stimuleren van adoptie van groenstroken door burgers.

Verkeersafwikkeling

	Wij willen bereiken:
A.	De verkeersvisie vaststellen en uitvoeren, verkeersknelpunten N233 (Rijnbrug) en gevaarlijke wegen en punten aanpakken. Ontsluitingsweg ABC moet verkeersintensiteit in Opheusden verminderen. Goede verkeersafwikkeling en ontlasting van dorpskernen.
	Wat gaan we ervoor doen?
A1.	Starten met het oplossen van de knelpunten vanuit het Neder-Betuws Verkeers- en Vervoersplan (wordt in december 2011 ter vaststelling aan u aangeboden); op het gebied van de veiligheid, bereikbaarheid en leefbaarheid (fysieke maatregelen).
A2.	Samenwerken met de provincies Gelderland en Utrecht en aanliggende gemeenten aan een oplossing voor de fileproblematiek rond de Rijnbrug (korte en lange termijn).
A3.	Stimuleren en bevorderen van de voorlichting en educatie op het gebied van de verkeersveiligheid (niet infrastructurele maatregelen).
A4.	Stimuleren en bevorderen van het openbaar vervoer in de gemeente.

Recreatie en toerisme

	Wij willen bereiken:
A.	Economische groei door kansrijke recreatieprojecten in de regio, bijvoorbeeld groen, toerisme en zorgprojecten. Recreatiemogelijkheden en daarmee arbeidsplaatsen scheppen door initiatieven op het gebied van recreatie en toerisme te steunen.
	Wat gaan we ervoor doen?
A1.	Uitvoering geven aan de laatste onderdelen uit het actieplan recreatie & toerisme in Neder-Betuwe.
A2.	Evaluatie van het actieplan recreatie & toerisme.
A3.	Meewerken aan een nieuwe regionale toeristisch-/recreatieve visie.
A4.	Participeren in platform recreatie en toerisme.
A5.	Regionaal bureau voor toerisme financieel blijven steunen.

WAT MAG HET KOSTEN?

P3 Programma:	Openbare Ruimte					
	rekening 2010	begroting 2011	begroting 2012	Meerjarenraming 2013	2014	2015
Bedragen x	€ 1.000					
Bestaand Beleid						
Lasten	4.323	3.765	4.064	3.962	3.823	3.809
Baten	-795	-140	-115	-113	-113	-113
Geraamd resultaat bestaand beleid	3.528	3.625	3.948	3.848	3.710	3.696
Nieuw Beleid						
Nieuw Beleid conform kadernota						
Lasten			-58	-37	-37	-37
Baten						
Geraamd resultaat nieuw beleid conform kadernota			-58	-37	-37	-37
Nieuwe ontwikkelingen na kadernota						
Lasten						
Baten						
Geraamd resultaat nieuwe ontwikkelingen na kadernota						
Geraamd resultaat bestaand en nieuw beleid	3.528	3.625	3.890	3.811	3.673	3.659

NIEUW BELEID

Toelichting opgenomen nieuwe beleid conform kadernota 2012-2015 afgerond op € 1.000

Programma 3		2012	2013	2014	2015	V=Voordelig N=Nadelig
Groenbeheer. Het onderhoudniveau van bermen beperken tot het niveau dat voldaan wordt aan de normen van verkeersveiligheid. Het onderhoudniveau van maaien van de gazons verlagen van beeldbestek naar frequentiebestek.	€	-20	-29	-29	-29	V
Bebording verkeer Het toegroeien naar een bordenarme gemeente.	€	-25	-25	-25	-25	V
Speelruimte Versobering van uitvoering nota "inspelen op spelen, ruimte voor de jeugd".	€	-30	-30	-30	-30	V
Intrekken dekkingsplan 2011-2015 (begroting 2011)						
Bezuiniging beheerplan materieel buitendienst.	€	0	15	15	15	N
Bezuiniging beheerplan materieel gladheidbestrijding.	€	0	5	5	5	N
Bezuiniging beheerplan verkeersveiligheid	€	0	10	10	10	N
Overige kleine verschillen.	€	17	17	17	17	N
Totaal opgenomen nieuw beleid conform kadernota	€	**-58**	**-37**	**-37**	**-37**	N

NIEUWE ONTWIKKELINGEN

Toelichting opgenomen nieuwe ontwikkelingen na kadernota 2012-2015 afgerond op € 1.000

Programma 3		2012	2013	2014	2015	V=Voordelig N=Nadelig
Geen	€					
Totaal opgenomen nieuw beleid na kadernota	€	**0**	**0**	**0**	**0**	

P3 Programma:		Openbare Ruimte					
				Begroting	Meerjarenraming		
Beschikbaar gestelde investering (lopend/bestaand) Beschikbaar te stellen investering (nieuw)		Startjaar	Investerings-Bedragen	Investerings-Bedragen	Investerings-Bedragen	Investerings-Bedragen	Investerings-Bedragen
			x € 1000	2012	2013	2014	2015
Lopend		2010	48				
Bestaand	servicebus Openbare ruimte inclusief kraan	2012		47			
Bestaand	servicebus Openbare ruimte inclusief kraan	2012		47			
Bestaand	servicebus gebouwenonderhoud	2012		40			
Bestaand	strooier	2012		45			
Bestaand	strooier	2012		45			
Bestaand	servicebus Openbare ruimte inclusief kraan	2013			47		
Bestaand	servicebus Openbare ruimte inclusief kraan	2013			47		
Bestaand	strooier	2014				45	
Nieuw	Geen						
	Totaal investeringsbedragen		48	223	93	45	

PROGRAMMA 4: ECONOMIE

Portefeuillehouder: Burgemeester ir. C.W. Veerhoek

ALGEMEEN:

Programma-inhoud	Het behouden en waar mogelijk versterken van het ondernemersklimaat. Bevordering werkgelegenheid door voldoende aantrekkelijk aanbod van bedrijfsruimte Voldoende aanbod van winkels in de kernen voor lokale (en regionale) consumenten Het behouden en creëren van winkelconcentratiegebieden. Uitgifte en het in stand houden van bedrijventerreinen. Het beheren en in stand houden van de wekelijkse markten.
Relevante beleidsruimte en kaders	• Coalitieprogramma 2010-2014 'Realisme in Ambitie' en het daarop gebaseerde uitvoeringsprogramma (raadsbesluit 7 oktober 2010); • Gemeenschappelijke regeling Industrieschap Medel • Sterconvenant

SPEERPUNTEN:

Ondernemen en werkgelegenheid

	Wij willen bereiken:
A.	De gemeente zet zich blijvend in voor werkgelegenheid en een gezond ondernemersklimaat. Bevordering van particuliere investeringen door duidelijke, eenduidige bestemmingsplannen, efficiënte afhandeling van aanvragen.
	Wat gaan we ervoor doen?
A1.	Voortzetting uitgifte bedrijventerreinen Bonegraaf-West en Tolsestraat.
A2.	Opstellen van een nota voor herstructurering van bedrijventerreinen binnen de gemeente.
A3.	Contacten onderhouden met werkgevers adviespunt rivierenland (WAPR) en ondernemersverenigingen.
A4.	Deelnemen aan een aantal projecten van de regio.

Benutten subsidieregelingen

	Wij willen bereiken:
A.	Faciliteit voor het aanboren en benutten van bestaande provinciale en rijkssubsidieregelingen voor gemeente en ondernemers. Gebruikmaken van subsidiemogelijkheden voor gemeente en attenderen/doorverwijzen aan ondernemers.
	Wat gaan we ervoor doen?
A1.	Door samen met de regiogemeenten uitvoering te geven aan opgestelde nieuwe plannen, tevens gebruik maken van de subsidiemogelijkheden van provincie en rijk voor uitvoering van deze plannen.
A2.	Onderzoeken lokale subsidiemogelijkheden voor ondernemers en communiceren naar betreffende partijen in samenwerking met de Kamer van Koophandel.

Medel en overige industrieterreinen

	Wij willen bereiken:
A.	Afronden van de ontwikkeling van bedrijventerrein Medel 1. Neder-Betuwe houdt met Tiel de regie over Medel 2. Ontwikkeling bedrijventerreinen. Evenwichtige ontwikkeling van industriële vestiging en werkgelegenheid.
	Wat gaan we ervoor doen?
A1.	Afspraken maken met gemeente Tiel betreffende Medel afronding.
A2.	Wanneer gemeenten overeenstemming hebben bereikt, bestemmingsplan Medel 2 opstellen

Agro Business Centrum (ABC)

	Wij willen bereiken:
A.	Agro-BusinessCentrum (ABC) met voorrang tot ontwikkeling brengen, gebruik makend van subsidies van andere overheden, en boomkwekers bestuurlijk stimuleren mee te doen. In 2011 go/no-go besluit.
	Wat gaan we ervoor doen?
A1.	Na besluitvorming raad structuur-/strategische visie opstellen en de businesscase verder uitwerken.
A2.	Na vaststelling structuur-/strategische visie en uitgewerkte plannen ABC mogelijk maken dat ABC (door marktpartijen) tot gefaseerde uivoering/realisatie kan komen.

Winkelconcentraties, voorzieningen, leefbaarheid

	Wij willen bereiken:
A.	Afrondende besluitvorming winkelconcentraties in Dodewaard, Kesteren en Ochten. Go/no-go besluit in 2010. Leefbare dorpskernen met goed voorzieningenniveau.
	Wat gaan we ervoor doen?
A1.	De besluitvorming over de kernen Kesteren en Ochten zijn in 2011 afgerond.
A2.	Verder onderzoek naar winkelconcentratie Dodewaard fase 2 is een private aangelegenheid.

WAT MAG HET KOSTEN?

P4 Programma:	Economie					
	rekening 2010	begroting 2011	begroting 2012	Meerjarenraming 2013	2014	2015
Bedragen x	€ 1.000					
Bestaand Beleid						
Lasten	202	187	188	183	179	175
Baten	-61	-61	-59	-59	-59	-59
Geraamd resultaat bestaand beleid	141	126	129	124	120	116
Nieuw Beleid						
Nieuw Beleid conform kadernota						
Lasten						
Baten						
Geraamd resultaat nieuw beleid conform kadernota						
Nieuwe ontwikkelingen na kadernota						
Lasten						
Baten						
Geraamd resultaat nieuwe ontwikkelingen na kadernota						
Geraamd resultaat bestaand en nieuw beleid	141	126	129	124	120	116

NIEUW BELEID Toelichting opgenomen nieuwe beleid conform kadernota 2012-2015 afgerond op € 1.000						
Programma 4		2012	2013	2014	2015	V=Voordelig N=Nadelig
Geen	€					
Totaal opgenomen nieuw beleid conform kadernota	€	0	0	0	0	

NIEUWE ONTWIKKELINGEN Toelichting opgenomen nieuwe ontwikkelingen na kadernota 2012-2015 afgerond op € 1.000						
Programma 4		2012	2013	2014	2015	V=Voordelig N=Nadelig
Geen	€					
Totaal opgenomen nieuw beleid na kadernota	€	0	0	0	0	

P4 Programma:		Economie					
Beschikbaar gestelde investering (lopend/bestaand) Beschikbaar te stellen investering (nieuw)		Startjaar	Investerings-Bedragen	Begroting Investerings-Bedragen	Meerjarenraming Investerings-Bedragen	Investerings-Bedragen	Investerings-Bedragen
			x € 1000	2012	2013	2014	2015
Lopend	Geen						
Bestaand	Geen						
Nieuw	Geen						
	Totaal investeringsbedragen						

PROGRAMMA 5: SCHOLING EN VORMING

Portefeuillehouder: wethouder V.M. van Neerbos

ALGEMEEN:

Programma-inhoud	Wettelijke taken openbaar onderwijs, de zorg voor de onderwijshuisvestingszaken, de uitvoering van de Leerplichtwet, subsidiering Schoolbegeleiding, het ontwikkelen en uitvoeren van onderwijsachterstandenbeleid, zorg voor bekostiging leerlingenvervoer en zorg voor volwasseneneducatie.
Relevante beleidsruimte en kaders	• Coalitieprogramma 2010-2014 “Realisme in Ambitie” en het daarop gebaseerde uitvoeringsprogramma (raadsbesluit 7 oktober 2010); • Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs; • Verordening leerlingenvervoer en aangenomen motie (raadsbesluit 26 mei 2011). • Verordening Cliëntenraad Leerlingenvervoer Neder-Betuwe (raadsbesluit 26 mei 2011) • Beheerplan gebouwenonderhoud basisscholen; • Actieplan Voor- en vroegschoolse Educatie 2011-2014; • Onderwijshuisvestingsprogramma (OHP); • Statuten Stichting Spoenk.
Ontwikkelingen	**Passend onderwijs** Naar verwachting komt er nieuwe wetgeving rond passend onderwijs. Welke gevolgen dat heeft voor het onderwijs en de gemeente kan op dit moment nog niet worden aangegeven. **Leerplicht** De feitelijke uitvoering van de leerplicht is met ingang van 1 augustus 2011 overgedragen aan het Regionaal Bureau Leerplicht (RBL). Het RBL verzorgt inmiddels de leerplichtwerkzaamheden voor de gemeenten Geldermalsen, Buren, Culemborg, Neerijnen, West Maas en Waal en Zaltbommel. De samenwerking leidt tot kwalititeitsverbetering, continuïteit en efficiency. De medewerkers zijn in dienst van het RBL. Een leerplichtambtenaar zal voor overleg met ouders, kinderen e.d. wel spreekuur houden in het gemeentehuis in Neder-Betuwe. Jaarlijkse verantwoording vindt plaats via het jaarverslag leerplicht. **Leerlingenvervoer** Uitvoering wordt gegeven aan de vastgestelde verordening inclusief de aangenomen motie: “Gedurende de schooljaren 2011/2012 en 2012/2013 de bestaande beschikkingen én de huidige vervoervorm voor leerlingen in het speciaal (basis)onderwijs ongewijzigd te laten, zolang deze leerlingen in de basisschoolleeftijd zijn. Leerlingen die nu aangepast vervoer hebben, houden op deze wijze gedurende deze twee schooljaren aangepast vervoer, zolang zij ingeschreven zijn in het speciaal (basis)onderwijs. **Overige programmaonderdelen** • Nieuwbouw van een school voor bijzonder speciaal basisonderwijs en speciaal onderwijs te Ochten (start eind 2011; oplevering 2012); • Uitvoeren Onderwijshuisvestingsprogramma t/m 2011; • Opstellen Onderwijshuisvestingsprogramma 2012 en 2013.

SPEERPUNTEN:

Openbaar onderwijs in alle kernen

	Wij willen bereiken:
A.	Openbare basisschool in Ochten, IJzendoorn, Echteld, Kesteren, Dodewaard en Opheusden. In stand houden van kwalitatief goede openbare basisscholen of het aanbieden van kwalitatief goed openbaar basisonderwijs in elke kern.
	Wat gaan we ervoor doen?
A1.	Toezicht op het bestuur van de openbare scholen en naleving van wettelijke eisen en gemaakte afspraken.
A2.	Toetsen, beoordelen en adviseren van/over de begroting en jaarrekening/-verslag van het bestuur van de openbare scholen.
A3.	Periodiek (minimaal twee keer per jaar) overleg met het bestuur van de openbare scholen
A4.	Adviseren van het schoolbestuur en beoordelen van aanvragen over het in standhouden van de openbare scholen met als insteek blijvend en goed openbaar basisonderwijs in de kernen Ochten, IJzendoorn, Echteld, Kesteren, Dodewaard en Opheusden.

HAVO-top Pantarijn in Kesteren

	Wij willen bereiken:
A.	De gemeente kiest voor een proactieve rol om de Pantarijn te helpen een HAVO-top te realiseren. Uitbreiding van het aanbod van openbaar middelbaar onderwijs in onze gemeente in een regio waar het opleidingsniveau en gemiddelde inkomen nog steeds tot de laagste van het land behoren.
	Wat gaan we ervoor doen?
A1.	In overleg met het bestuur Pantarijn de mogelijkheden voor volledig HAVO onderwijs onderzoeken. Het initiatief daartoe ligt primair bij het schoolbestuur.

Brede school

	Wij willen bereiken:
A.	De gemeente staat positief tegenover initiatieven van scholen die er toe leiden dat uiterlijk in 2014 voor 2 brede scholen initiatieven zijn gerealiseerd. Daartoe wordt een beleid ten aanzien van brede scholen ontwikkeld. Vergroting van de ontwikkelingskansen van kinderen door het opzetten van brede scholen. Tevens komt er een doorlopende en op elkaar aansluitende opvang voor kinderen.
	Wat gaan we ervoor doen?
A1.	In overleg treden met alle betrokken partijen over de ontwikkeling en visie met betrekking tot brede scholen voor de korte en lange termijn. Vervolgens bezien in hoeverre er nog een afzonderlijk beleidsnotitie in 2012 moet worden ontwikkeld.
A2.	Samenwerking stimuleren teneinde de ontwikkelingskansen van kinderen te vergroten.
A3.	Medewerking verlenen bij initiatieven tot brede scholen.

Lokaal Educatieve Agenda (LEA)

	Wij willen bereiken:
A.	De gemeente stelt de Lokaal Educatieve Agenda op. Zet samen met de scholen het lokaal onderwijsbeleid uit.
	Wat gaan we ervoor doen?
A1.	Uitvoering geven aan gezamenlijk overleg lokaal educatieve agenda ca. 3 a 4 keer per jaar.
A2.	Uitvoering geven aan onderwijsachterstandenbeleid
A3.	Voldoen aan de eisen van de wet OKE en invulling geven aan de Voor –en vroegschoolse educatie volgens actieplan 2010-2014.
A4.	Uitvoering geven aan schoolgericht maatschappelijk werk, Jeugdpreventie netwerk en schoolbegeleiding.
A5.	Inspelen op nieuwe ontwikkeling, zoals Passend onderwijs
A6.	Afstemming en samenwerking met CJG.

WAT MAG HET KOSTEN?

P5 Programma:	Scholing en Vorming					
	rekening 2010	begroting 2011	begroting 2012	Meerjarenraming 2013	2014	2015
Bedragen x	€ 1.000					
Bestaand Beleid						
Lasten	4.400	4.186	4.029	3.865	3.825	3.773
Baten	-597	-675	-196	-196	-196	-196
Geraamd resultaat bestaand beleid	3.802	3.510	3.833	3.670	3.629	3.577
Nieuw Beleid						
Nieuw Beleid conform kadernota						
Lasten			-45	-52	-52	-52
Baten						
Geraamd resultaat nieuw beleid conform kadernota			-45	-52	-52	-52
Nieuwe ontwikkelingen na kadernota						
Lasten			-135	10	10	10
Baten						
Geraamd resultaat nieuwe ontwikkelingen na kadernota			-135	10	10	10
Geraamd resultaat bestaand en nieuw beleid	3.802	3.510	3.653	3.627	3.587	3.535

NIEUW BELEID

Toelichting opgenomen nieuwe beleid conform kadernota 2012-2015 afgerond op € 1.000

Programma 5		2012	2013	2014	2015	V=Voordelig N=Nadelig
Vervallen reservering nieuwbouw Pantarijn Kesteren In de meerjarenraming is op voorhand voor 2012 rekening gehouden met een kapitaallast van € 50.000 voor de nieuwbouw van Het Pantarijn te Kesteren met het oog op het realiseren van HAVO-top. Inmiddels is gebleken, dat dat op zijn vroegst rond 2016 kan plaatsvinden. In de nota Activabeleid is opgenomen, dat wanneer een krediet niet binnen twee jaar wordt aangewend dat krediet komt te vervallen. Om die reden wordt voorgesteld de gereserveerde kapitaallast op dit moment te laten vervallen. Niet uitgesloten wordt geacht dat over een paar jaar nieuwe voorstellen rond het Pantarijn komen.	€	-50	-50	-50	-50	V
Intrekken dekkingsplan 2011-2015 (begroting 2011) Bezuiniging beheerplan onderhoud gebouwen onderwijs.	€	0	10	10	10	N
Overige kleine verschillen.	€	5	-12	-12	-12	N
Totaal opgenomen nieuw beleid conform kadernota	€	**-45**	**-52**	**-52**	**-52**	V

NIEUWE ONTWIKKELINGEN

Toelichting opgenomen nieuwe ontwikkelingen na kadernota 2012-2015 afgerond op € 1.000

Programma 5		2012	2013	2014	2015	V=Voordelig N=Nadelig
Voordeel kapitaallasten bijzonder onderwijs te Ochten Naar verwachting zal de nieuwbouw voor bijzonder onderwijs te Ochten opgeleverd worden in de periode juli/augustus 2012. Aangezien voor 2012 rekening gehouden is met een volledige kapitaallast voor deze school betekent dit een incidenteel voordeel op kapitaallasten ten bedrage van € 135.000.	€	-135	0	0	0	V
Overige kleine verschillen.	€	0	10	10	10	N
Totaal opgenomen nieuw beleid na kadernota	€	**-135**	**10**	**10**	**10**	V/N

P5 Programma:		Scholing en Vorming					
				Begroting	Meerjarenraming		
Beschikbaar gestelde investering (lopend/bestaand) Beschikbaar te stellen investering (nieuw)		Startjaar	Investerings-Bedragen	Investerings-Bedragen	Investerings-Bedragen	Investerings-Bedragen	Investerings-Bedragen
			x € 1000	2012	2013	2014	2015
Lopend	Aanpassing Houtkoperschool/speelzaal	2009	100				
Lopend	Integrale bouw SBO/SO Ochten	2009	2.133				
Lopend	1e inrichting integrale bouw SBO/SP Ochten	2009	120				
Lopend	1e inrichting groep 11 Sébaschool	2011	13				
Lopend	Uitbreiding van Lodensteincollege t.b.v. Havotop	2011	1.562				
Lopend	1e inrichting van Lodensteincollege t.b.v. Havotop	2011	167				
Bestaand	1e inrichting groep 12 Sébaschool	2012		13			
Nieuw	Geen						
	Totaal investeringsbedragen		4.095	13			

PROGRAMMA 6: WELZIJN EN CULTUUR

Portefeuillehouder: wethouders V.M. van Neerbos en J.M. Schuurman

ALGEMEEN:

Programma-inhoud	Het stimuleren en het in stand houden van voorzieningen op het gebied van cultuur, monumenten, sport, kunst, kinderopvang, jeugd- jongeren- ouderenwerk, alsmede het subsidiëren van activiteiten in het kader van leefbaarheid.
Relevante beleidsruimte en kaders	• Coalitieprogramma 2010-2014 'Realisme in Ambitie' en het daarop gebaseerde uitvoeringsprogramma (raadsbesluit 7 oktober 2010); • Notitie Welzijnsbeleid spoor II en de daarop gebaseerde subsidieverordening en vastgestelde beleidsregels (raadsbesluit 22 september 2005, raadsbesluit 20 december 2007) en evaluatienotitie (raadsbesluit 26 mei 2011); • Beheerplan gebouwen; • Renovatieplan groene sportvelden (raadsbesluit 30 oktober 2008 i.c.m. 17 september 2009); • Verordening wet Kinderopvang 2010 (raadsbesluit van 7 oktober 2010); • Verordening ruimte- en inrichtingseisen peuterspeelzalen (raadsbesluit 11 november 2010); • Scenarioplan Accommodatiebeleid 'Kiezen en Delen' (raadsbesluit 12 november 2009); • Nota jeugdbeleid Neder-Betuwe 2010 (raadsbesluit 15 oktober 2009); • Convenant Bibliotheekwerk Rivierenland 2012-2015 (raadsbesluit 26 mei 2011).
	Basisbibliotheek Er van uitgaande dat de overige gemeenten (m.u.v. Buren) in Rivierenland akkoord gaan met het convenant kan dit verder door de bibliotheek worden opgepakt. De realisatie van een vaste bibliotheekvoorziening in Opheusden en Ochten zal naar verwachting in 2012 plaatsvinden. **Sport** In het coalitieakkoord is met name een relatie gelegd tussen gezondheid en beweging. Naast die projecten heeft de gemeente ook een verantwoordelijkheid met betrekking tot het in stand houden van de huidige sportvoorzieningen. De voetbal- en korfbalvelden worden onderhouden conform de richtlijnen van ISA-Sport. De binnensport-accommodaties vragen ook jaarlijks onderhoud. **Accommodatiebeleid** Op basis van de nota Integraal accommodatiebeleid "Visie en uitgangspunten" en het scenarioplan "Kiezen en delen" is gekozen voor een gefaseerde aanpak. Met andere woorden de uitvoering van het plan is afhankelijk van andere ontwikkelingen in een bepaalde kern. **Overige programmaonderdelen** • (Algemene) Muzikale vorming; • Deelname aan cultuurpact; • Peuterspeelzaalwerk.

SPEERPUNTEN:

Jongeren aan zet

	Wij willen bereiken:
A.	Jeugd betrekken bij het beleid. Jongeren laten meedenken over het jeugdbeleid door jaarlijkse jeugdgemeenteraad i.s.m. basisscholen. Jaarlijks jeugddebat voortgezet onderwijs zoals bij raadsverkiezing 2010.
	Wat gaan we ervoor doen?
A1.	Vervolg geven aan de Kindergemeenteraad. Initiatief daartoe ligt bij de raad zelf.
A2.	Organiseren jeugddebat. Initiatief daartoe ligt bij de raad zelf.
A3.	De jongerenwebsite Jongin actiever inzetten om jongeren te bereiken en het aanbod kenbaarder te maken.
A4.	Jongeren worden via jongerenwerk en jeugdsozen betrokken bij het organiseren van activiteiten.
A5.	Kinderen en jongeren worden actief betrokken en gevraagd mee te denken over de inrichting van speelplaatsen en jongerenontmoetingsplekken.

Gezondheid en beweging

	Wij willen bereiken:
A.	Investeren in gezondheid door bewegen en voorlichting. Investeren in bewegen draagt bij aan de volksgezondheid. Voorlichting over gezondheid. Sport is een belangrijk sociaal bindmiddel.
	Wat gaan we ervoor doen?
A1.	Samenwerking zoeken tussen de professionals van de GSF en Mozaïek.
A2.	Samenwerken met de sportverenigingen bij het opzetten van activiteiten.
A3.	Het sportaanbod laagdrempelig houden.

Dorpshuisvoorziening

	Wij willen bereiken:
A.	Een dorpshuisvoorzienig levert een belangrijke bijdrage aan de leefbaarheid in de dorpen. In iedere kern een dorpshuisfaciliteit, die voldoet aan de huidige behoeften.
	Wat gaan we ervoor doen?
A1.	De ontwikkelingen in de verschillende kernen actief volgen en op het juiste moment aansluiting zoeken bij en participeren in actuele projecten.
A2.	Continueren van het overleg met vertegenwoordigers van de verschillende dorpshuisbesturen om een gezamenlijke visie op de aard en de omvang van dorpshuisvoorzieningen in de gemeente te bewerkstellingen binnen de huidige financiële kaders.

Subsidiebeleid

	Wij willen bereiken:
A.	Subsidiemogelijkheid voor activiteiten die voor iedereen toegankelijk zijn. Bevorderen van activiteiten voor welzijn, sport en cultuur.
	Wat gaan we ervoor doen?
A1.	Op basis van de in 2010 gehouden evaluatie lag het in de planning om in 2011 nieuw welzijns-/subsidiebeleid te formuleren. In afwachting van de uitkomsten van het proces om te komen tot de kadernota 2013-2016 is dit voorlopig in de “koelkast” gezet.
A2.	In de begroting 2012 zijn ombuigingsvoorstellen m.b.t. subsidies opgenomen. In sommige gevallen zal het nodig zijn om bepaalde beleidsregels aan te passen. Voorstellen daartoe zullen aan de raad worden voorgelegd.

WAT MAG HET KOSTEN?

P6 Programma:	Welzijn en Cultuur					
	rekening 2010	begroting 2011	begroting 2012	Meerjarenraming 2013	2014	2015
Bedragen x	€ 1.000					
Bestaand Beleid						
Lasten	2.800	3.088	3.089	3.072	3.058	3.036
Baten	-340	-330	-330	-330	-330	-330
Geraamd resultaat bestaand beleid	2.461	2.758	2.759	2.741	2.728	2.705
Nieuw Beleid						
Nieuw Beleid conform kadernota						
Lasten			-66	-102	-102	-102
Baten						
Geraamd resultaat nieuw beleid conform kadernota			-66	-102	-102	-102
Nieuwe ontwikkelingen na kadernota						
Lasten			34	-39	-64	-64
Baten						
Geraamd resultaat nieuwe ontwikkelingen na kadernota			34	-39	-64	-64
Geraamd resultaat bestaand en nieuw beleid	2.461	2.758	2.727	2.600	2.562	2.539

NIEUW BELEID

Toelichting opgenomen nieuwe beleid conform kadernota 2012-2015 afgerond op € 1.000

Programma 6		2012	2013	2014	2015	V=Voordelig N=Nadelig
Realiseren taakstellende bezuiniging op subsidies van 8%						
Beëindiging subsidies dorpshuizen	€	-21	-21	-21	-21	V
Beëindiging subsidie instrumenten onderwijs	€	0	-36	-36	-36	V
Versobering uitvoering jeugdbeleid	€	-45	-45	-45	-45	V
Overige kleine verschillen.	€	0	0	0	0	
Totaal opgenomen nieuw beleid conform kadernota	€	**-66**	**-102**	**-102**	**-102**	V

Toelichting op het versobering uitvoering jeugdbeleid:

In de kadernota is een taakstellende ombuiging van € 45.000 opgenomen voor de versobering van de uitvoering van de nota Jeugdbeleid.

Deze ombuiging wordt als volgt gerealiseerd:

a. Inzet professioneel jongerenwerk terugbrengen van 1,66 fte naar 1,0 fte. Deze uren gaan met name ten koste van de ondersteuning van de vrijwilligers van de jeugdsozen. De jeugdsozen kunnen voor de inzet van vrijwilligers een beroep doen op het Adviespunt Neder-Betuwe.
   De inzet van de uren zal met name wordt gebruikt voor ondersteuning van allerlei incidentele initiatieven, de aanpak op straat (ambulant jongerenwerk), jongerenparticipatie/instandhouding van de Jonginsite.
b. De jeugdsozen kunnen op grond van de beleidsregels in aanmerking komen voor een jaarlijks budget van € 6.000 (€ 3.500 activiteitenbudget en € 2.500 investeringsbudget). De afgelopen jaren is gebleken, dat door de geringe belangstelling de budgetten niet volledig nodig waren. Om die reden wordt thans uitgegaan van een taakstellend budget van maximaal € 4.500 per jeugdsoos.

NIEUWE ONTWIKKELINGEN

Toelichting opgenomen nieuwe ontwikkelingen na kadernota 2012-2015 afgerond op € 1.000

Programma 6		**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**V=Voordelig N=Nadelig**
Nationaal actieplan sport en bewegen (NSAB) Voor het Nationaal actielplan sport en bewegen wordt middels de algemene uitkering uit het gemeentefonds (een decentralisatie-uitkering voor 2012 ontvangen van € 54.618. Conform het door u reeds gekozen beleid wordt voorgesteld om voor dit doel voor 2012 extra lasten op te nemen ter hoogte van hetzelfde bedrag. Per saldo is het effect budgettair neutraal.	**€**	55	0	0	0	**N**
Uitvoeren motie wijzigen subsidie dorpshuis Echteld Handhaven subsidie dorpshuis Echteld	**€**	5	4	4	4	**N**
Uit te voeren motie richtinggevende bezuinigingen (subsidies) De motie gaat uit van een algemene korting van 8% met ingang van 2012 op alle subsidies. Met betrekking tot eerder vastgestelde taakstelling is als insteek gekozen dat met ingang van 2013 de 8% zou worden gehaald. Voor 2012 is in de kadernota uitgegaan van 4%. Deze lijn wordt ook voortgezet voor de overige subsidies.Een korting van 8% op de overige subsidies komt op hoofdlijnen uit op een bedrag van circa € 85.000. De motie gaat ook uit van een verlaging van het budget voor Algemene Muzikale Vorming met € 27.000. Volgens de moties komt de totale ombuiging op een bedrag van circa € 112.000.						
A. Naast de 3 bezuinigingen van in totaal € 102.000 op alle overige subsidies Welzijn en Cultuur per 2012 een algemene korting van 8% toe passen.	**€**	-25	-78	-78	-78	**V**
B. Op grond van de Algemene wet bestuursrecht moet de gemeente bij verlaging of beëindiging van subsidies een redelijke termijn in acht nemen. Die termijn is afhankelijk van een aantal factoren. Vooralsnog is daarvoor eenmalig een bedrag van € 25.000 voor 2013 gereserveerd. In de loop van 2012 zal duidelijk worden in hoeverre een beroep op dat budget moet worden gedaan.	**€**	0	25	0	0	**N**
C. Opnemen van een budget van € 10.000 om kinderen via de plaatselijke muziekverenigingen in de gelegenheid te stellen onderwijs te genieten om een muziekinstrument te bespelen. Over de wijze van invulling volgt nog overleg met de muziekverenigingen.	**€**	0	10	10	10	**N**
Voor een uitgebreide toelichting over hoe wij uitvoering hebben gegeven aan de motie "richtinggevende bezuinigingen"(subsidie) verwijzen wij u naar de brief van het college d.d. 12 september 2011.						
Overige kleine verschillen.	**€**	0	0	0	0	
Totaal opgenomen nieuw beleid na kadernota	**€**	**34**	**-39**	**-64**	**-64**	**N**

P6	**Programma:**			**Welzijn en Cultuur**			
				Begroting	**Meerjarenraming**		
Beschikbaar gestelde investering (lopend/bestaand) **Beschikbaar te stellen investering (nieuw)**		**Startjaar**	**Investerings-Bedragen**	**Investerings-Bedragen**	**Investerings-Bedragen**	**Investerings-Bedragen**	**Investerings-Bedragen**
			x € 1000	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**
Lopend	Uitbreiding sporthal de Linie Ochten	2009	900				
Lopend	Renovatie voetbalvelden	2009	314				
Lopend	Kunstgrasveld De Leede Kesteren	2009	446				
Bestaand	Vervangen bus ouderenvervoer	2012		45			
Bestaand	Vervangen bus ouderenvervoer	2013			45		
Nieuw	Geen						
	Totaal investeringsbedragen		1.660	45	45		

PROGRAMMA 7: ZORG, WERK EN INKOMEN

Portefeuillehouder: wethouder V.M. van Neerbos

ALGEMEEN:

Programma-inhoud	Het verstrekken van bijstand en maatschappelijke diensten, het op weg helpen van inwoners naar werk, het bestrijden van armoede, de inburgering van nieuw- en oudkomers en het ontwikkelen c.q. uitvoeren van lokaal zorgbeleid.
Relevante beleidsruimte en kaders	• Coalitieprogramma 2010-2014 “Realisme in Ambitie” en het daarop gebaseerde uitvoeringsprogramma (raadsbesluit 7 oktober 2010); • Samenwerkingsovereenkomst Neder-Betuwe/Tiel m.b.t. werk en re-integratie (raadsbesluit 22 september 2005) en schuldhulpverlening (raadsbesluit 17 december 2009); • Nota Bijzondere bijstand 2008; • Beleidsplan Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo) en Verordening Wmo (raadsbesluit 17 december 2009); • Budgetovereenkomst Algemeen Maatschappelijk Werk 2012-2015; • Nota welzijnsbeleid spoor II en de daarop gebaseerde subsidieverordening inclusief beleidsregels; (raadsbesluit 22 september 2005, raadsbesluit 20 december 2007) en evaluatienotitie (raadsbesluit 26 mei 2011); • Taakstelling huisvesting vergunninghouders, afspraken met Stichting Woningbeheer Betuwe; • Gemeenschappelijke Regeling GGD Rivierenland.
Ontwikkelingen	**Uitvoering sociale wetgeving** De uitvoering van de Wet werk en bijstand (Wwb) en aanverwante regelingen is uitbesteed aan de gemeente Tiel. In de dienstverleningsovereenkomst zijn afspraken gemaakt over de wijze van uitvoering en verantwoording. Daarbij wordt gebruik gemaakt van de Participatieladder. De Participatieladder is een meetinstrument waarmee je kunt vaststellen in hoeverre een inwoner, bijvoorbeeld een Wwb'er, meedoet in de samenleving. De ladder is onderverdeeld in zes treden: van sociaal geïsoleerd tot werkend zonder ondersteuning. Door dit twee keer te meten (bijvoorbeeld voor en na inzet van een voorziening uit het Participatiebudget) wordt zichtbaar of de mate van participatie is verhoogd. Daarmee worden de resultaten van het participatiebeleid transparant. **Wet werken naar vermogen (Wwnv)** Het kabinet vindt dat teveel mensen die wel kunnen werken, nu langs de kant staan. Om ervoor te zorgen dat zoveel mogelijk mensen via werk in hun eigen onderhoud kunnen voorzien, voert het kabinet de Wet Werken naar vermogen (Wwnv) in. Mensen die kunnen werken en die nu nog een beroep zouden doen op de wetten Investeren in jongeren (Wij), Sociale werkvoorziening (Wsw) en Arbeidsongeschiktheidsvoorziening voor jonggehandicapten (Wajong), vallen onder de Wet Wwnv. De invoeringsdatum is nog niet bekend. De planning van de rijksoverheid is 1 januari 2013. **Volksgezondheid** De gemeente geeft uitvoering aan de Wet publieke gezondheid met als onderdelen collectieve preventie, infectiebestrijding en jeugdgezondheidszorg. De speerpunten zijn terugdringen van gebruik genotsmiddelen, overgewicht, roken, depressieverschijnselen en de sociaal economische gezondheidsverschillen. De GGD is in veel gevallen de belangrijkste partner van de gemeente om uitvoering te geven aan die speerpunten. **Overige programmaonderdelen** • Algemeen maatschappelijk werk; • Schoolmaatschappelijk werk; • Ouderenzorg (w.o. prestatieafspraken met Stichting Welzijn Senioren); • Zorg voor vluchtelingen (taakstelling m.b.t. huisvesting vergunninghouders).

SPEERPUNTEN:

Centrum voor Jeugd en Gezin

	Wij willen bereiken:
A.	Integrale ondersteuning bij opvoedende en vormende taken. Het CJG adviseert en begeleidt ouders en opvoeders/begeleiders bij opvoedkundige en vormende taken, signaleert vroegtijdig welke kinderen risico's lopen in hun ontwikkeling en bevordert de gezonde sociaal-emotionele ontwikkeling van de kinderen.
	Wat gaan we ervoor doen?
A1.	Eind maart 2011 hebben we het CJG Neder-Betuwe in Ochten geopend. In 2012 en volgende jaren gaan we de samenwerking tussen de deelnemers in het CJG verder stroomlijnen en steeds verbeteren.
A2.	Grote delen (zo niet bijna alles) op het gebied van Jeugdzorg komen over van de rijksoverheid en provincie naar de gemeente. We willen op basis van de CJG-gedachte de hele keten van Jeugdzorg sluitend maken. Daarvoor zullen we regionaal met alle betrokken partijen in het platvorm decentralisatie Jeugdzorg Gelderland samenwerken om te zorgen voor een ''warme overdracht" en antwoorden formuleren op de nieuwe situatie.

Actief armoedebeleid

	Wij willen bereiken:
A.	Actief armoedebeleid. Terugdringen van armoedeproblematiek en voorkomen van armoede en sociaal isolement .
	Wat gaan we ervoor doen?
A1.	Om te komen tot een beleid om mensen uit de bijstand te halen en te houden zal in 2012 een startnotitie worden opgeteld. Afhankelijk van de uitkomsten van het proces om te komen tot de kadernota 2013-2016 kan daarin nog een wijziging komen.
A2.	Uitvoering geven aan de nota Bijzondere Bijstand

Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO)

	Wij willen bereiken:
A.	De gemeente zorgt voor voldoende compenserend aanbod aan voorzieningen, dat alle inwoners in staat stelt zelfstandig deel te nemen aan de maatschappij. Compenserend aanbod van voorzieningen om zelfstandig te kunnen leven.
	Wat gaan we ervoor doen?
A1.	Voor de periode 2012 – 2015 wordt een nieuw Wmo beleidsplan geschreven. Speerpunten en kernbegrippen voor de nieuwe periode zullen zijn: Kantelen, Eigen kracht, Welzijn Nieuwe Stijl en ook algemene- en collectieve voorzieningen.
A2.	Deels regionaal maar ook lokaal voorbereiden op de komst van dagbesteding en begeleiding vanuit de AWBZ naar de Wmo.
A3.	Met de deelnemers aan de regiegroep Wonen, Welzijn en Zorg concrete projecten opzetten en uitwerken waar het gaat om ''verbinden van AWBZ zorg en Wmo voorzieningen'', gebruikmaken van elkaars kennis, voorzieningen en accommodaties, slim financieren en antwoorden vinden op rijksbezuinigingen.

Vrijwilligerssteunpunt stageplan

	Wij willen bereiken:
A.	Oprichten en in stand houden van een steunpunt voor vrijwilligers. Optimaal steun verlenen aan vrijwilligers(organisaties), mantelzorgers enz. Adequaat aanbod van maatschappelijke en beroepsopleidingsstages.
	Wat gaan we ervoor doen?
A1.	Faciliteren en ondersteunen van (vrijwilligers)organisaties, mantelzorgers, scholen en leerlingen
A2.	In stand houden van vacaturebank.
A3.	Via communicatie het bestaan van het adviespunt extra onder de aandacht brengen.

Arbeidshandicap

	Wij willen bereiken:
A.	In dienst nemen van mensen met arbeidshandicap bij gemeente. Inspanning minimaal 5% werk bieden aan mensen met arbeidshandicap.
	Wat gaan we ervoor doen?
A1.	Alert inspelen op mogelijkheden om mensen met een arbeidshandicap aan te stellen en als de mogelijkheid (bij kandidaten met een gelijke geschiktheid tijdens een sollicitatieproces) zich voordoen, dan kiezen voor de kandidaat met een arbeidshandicap. (per 1 juli 2011 is het percentage 5,6)

Dagbesteding

	Wij willen bereiken:
A.	Dagopvang voor vervallen AWBZ-dagopvang. Alternatief voor AWBZ-dagopvang.
	Wat gaan we ervoor doen?
A1.	In de werkgroep '' Betuweplein'' (Gemeente, Zorgcentra de Betuwe en STMG) een concreet lokaal plan van aanpak en uitvoeringsplan maken om samen slim voorzieningen, accommodaties en activiteiten te delen en te combineren.
A2.	Op regionaal niveau wordt een visie en strategie ontwikkeld om concrete antwoorden te formuleren op de komst van begeleiding en dagbesteding vanuit de AWBZ naar de Wmo.

Werk

	Wij willen bereiken:
A.	Werk voor mensen met arbeidsbeperking. Meer werkplekken voor mensen met arbeidsbeperking.
	Wat gaan we ervoor doen?
A1.	Bij het Ondernemersplatform zal gevraagd worden om werkplekken beschikbaar te stellen voor mensen met een beperking, mede in relatie tot de invoering van de Wet Werken naar vermogen.
A2.	Projectmatige aanpak en maatwerk bieden bij ondersteuning en plaatsing van werkzoekenden. Wij doen dit vanuit een regionaal perspectief in samenwerking met diverse partners (Beursplein Rivierenland, UWV werkbedrijf, ondernemers, opleidingsinstituten, Lander, etc.) op basis van ketenbenadering.
A3.	Met de regio een regionale infrastructuur werk ontwikkelen om de uitvoering van het stelsel werken naar vermogen adequaat uit te voeren.
A4.	Aanpassen van het re-integratiebeleid binnen het kader van het participatiebudget (werk en bijstand, inburgering en educatie), in relatie tot het verminderen van de beschikbare financiële middelen.

Verslavingszorg

	Wij willen bereiken:
A.	Actief beleid voor terugdringen van verslaving. Terugdringen van (de nadelige gevolgen van) verslaving en bevorderen van de gezondheid.
	Wat gaan we ervoor doen?
A1.	Voortzetting van het project Alcohol matiging, waarin o.a. opgenomen voorlichting aan het Basis- en Voortgezet Onderwijs.

WAT MAG HET KOSTEN?

P7 Programma:	Zorg, Werk en Inkomen					
	rekening	begroting	begroting	Meerjarenraming		
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bedragen x	€ 1.000					
Bestaand Beleid						
Lasten	11.388	11.063	10.868	10.858	10.867	10.865
Baten	-6.210	-5.629	-5.755	-5.755	-5.755	-5.755
Geraamd resultaat bestaand beleid	5.178	5.434	5.112	5.103	5.111	5.110
Nieuw Beleid						
Nieuw Beleid conform kadernota						
Lasten			-4	-4	-4	-4
Baten						
Geraamd resultaat nieuw beleid conform kadernota			-4	-4	-4	-4
Nieuwe ontwikkelingen na kadernota						
Lasten			-12	-12	-12	-12
Baten						
Geraamd resultaat nieuwe ontwikkelingen na kadernota			-12	-12	-12	-12
Geraamd resultaat bestaand en nieuw beleid	5.178	5.434	5.097	5.087	5.095	5.094

NIEUW BELEID

Toelichting opgenomen nieuwe beleid conform kadernota 2012-2015 afgerond op € 1.000

Programma 7		2012	2013	2014	2015	V=Voordelig N=Nadelig
Geen	€					
Overige kleine verschillen.	€	-4	-4	-4	-4	V
Totaal opgenomen nieuw beleid conform kadernota	€	**-4**	**-4**	**-4**	**-4**	V

NIEUWE ONTWIKKELINGEN

Toelichting opgenomen nieuwe ontwikkelingen na kadernota 2012-2015 afgerond op € 1.000

Programma 7		2012	2013	2014	2015	V=Voordelig N=Nadelig
Geen	€					
Overige kleine verschillen.	€	-12	-12	-12	-12	V
Totaal opgenomen nieuw beleid na kadernota	€	**-12**	**-12**	**-12**	**-12**	V

P7 Programma:		Zorg, Werk en Inkomen					
				Begroting	Meerjarenraming		
Beschikbaar gestelde investering (lopend/bestaand) Beschikbaar te stellen investering (nieuw)		Startjaar	Investerings-Bedragen	Investerings-Bedragen	Investerings-Bedragen	Investerings-Bedragen	Investerings-Bedragen
			x € 1000	2012	2013	2014	2015
Lopend	Geen						
Bestaand	Geen						
Nieuw	Geen						
	Totaal investeringsbedragen						

PROGRAMMA 8: BOUWEN, MILIEU EN RUIMTELIJKE PLANNEN (RO)

Portefeuillehouder: Burgemeester ir. C.W. Veerhoek, Wethouders J.W. Keuken en J.M. Schuurman

ALGEMEEN:

Programma-inhoud	Beleid en uitvoering van milieuzorg, bouw- en woningtoezicht, ruimtelijke ordening, volkshuisvesting en begraafplaatsen.
Relevante beleidsruimte en kaders	• Coalitieprogramma 2010-2014 'Realisme in Ambitie' en het daarop gebaseerde uitvoeringsprogramma (raadsbesluit 7 oktober 2010); • Bestemmingsplannen • Diverse beleidsnotities op het gebied van RO (zoals beleidsnota inwoning, beleidsnota vrijkomende agrarische bebouwing) • Woningbouwprogramma • Woonvisie • Nota grondbeleid • Nota Wonen-Welzijn-Zorg • Welstandsnota • Bouwverordening • Handhavingprogramma Omgevingsrecht • Algemene Plaatselijke Verordening • Milieu-uitvoeringsprogamma • Waterplan gemeente Neder-betuwe • Gemeentelijk rioleringsplan (GRP)
Ontwikkelingen	• In 2009 heeft het college de intentie uitgesproken om mee te gaan in de Gelderse ontwikkeling rond de vorming van Uitvoeringsdiensten op het gebied van vergunningverlening en handhaving van milieu. In regionaal verband worden de komende tijd deze voorstellen verder uitgewerkt waarna ze gezien de mogelijke organisatorische consequenties voor besluitvorming worden teruggelegd bij college en raad. • Het eerste gemeentelijke waterplan is vastgesteld in 2008, doel is om in 2015 te voldoen aan het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW).

SPEERPUNTEN:

Betere verdeling woonruimte

	Wij willen bereiken:
A.	Woningbouw aansluitend op het woonwensenonderzoek en bevolkingsontwikkeling. Voldoende geschikte woningen verspreid over de dorpen.
	Wat gaan we ervoor doen?
A1.	De gemeente stuurt aan de hand van het kwalitatief woningbouwprogramma uit hoofdstuk 4 van de Woonvisie 2011-2016 op directe nieuwbouw voor starters en (jonge) gezinnen.
A2.	Van het nieuwbouwprogramma 30% gericht inzetten op de realisatie van geschikte woningen voor senioren aansluitend bij het kwalitatief woningbouwprogramma uit hoofdstuk 4.
A3.	Handhaven van de kwaliteitseisen uitgedrukt in ster-gradaties bij nieuwbouw van appartementen en grondgebonden woningen.
A4.	Na vaststellen van het strategisch voorraadbeleid van SWB concrete afspraken maken over de vernieuwing, aanpassing en waar nodig herstructurering binnen de sociale huurwoningvoorraad van Neder-Betuwe.
A5.	Onderzoek doen naar de werking van huidige toewijzingssysteem en bekijken waar dit aan passing behoeft.
A6.	Uitvoering geven aan de woningbouwprojecten Triangel, Herenland, Casterhoven, Oranjehof, De Leede om tegemoet te komen aan de woningbehoefte.

Woon-zorgvoorzieningen

	Wij willen bereiken:
A.	Woon-zorgvoorzieningen: WoZoCo's in de grote en alternatieve voorzieningen in de kleinere dorpen. Ouderen kunnen zo lang mogelijk in eigen dorp blijven wonen.
	Wat gaan we ervoor doen?
A1.	De gemeente geeft uitvoering aan haar beleid op het terrein van wonen-zorg-welzijn zoals dit in de nota "Wonen met zorg, zorgeloos wonen" is opgenomen.
A2.	In Opheusden wordt een WoZoCo opgeleverd, in Kesteren zal dit in 2013 worden gerealiseerd. De overige kernen zullen worden onderzocht in het kader van de nieuwe nota "Wonen met zorg, zorgeloos wonen".
A3.	Met het welzijnswerk prestatieafspraken maken over de wijze waarop zij senioren kunnen faciliteren met diensten op het gebied van zorg, welzijn en gemak.

Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten (SVNG)

	Wij willen bereiken:
A.	De gemeente gaat deelnemen in dit fonds. Starters op de woningmarkt, die net niet genoeg hypotheek kunnen krijgen, op gang helpen.
	Wat gaan we ervoor doen?
A1.	Onderzoek doen naar de mogelijkheden om als gemeente deel te nemen aan SVNG. Dit afhankelijk van financiële positie van de gemeente.

Bescherming landschapskwaliteiten

	Wij willen bereiken:
A.	Op het gebied van landschapskwaliteit staan centraal: duurzaamheid, maatschappelijke functie, veiligheid en betrokkenheid van agrariërs en bewoners van het buitengebied. Het open karakter van het buitengebied bewaren.
	Wat gaan we ervoor doen?
A1.	Participeren in en stimuleren van projecten van derden ten behoeve de uitvoering van het LOP.
A2.	Het betrekken van maatschappelijke instanties (agrarisch natuurvereniging, Wildbeheer Nederland, dorpstafel, historische kring e.d.) bij de uitvoering van het LOP.
A3.	Aanwezige landschappelijke kwaliteiten vastleggen en beschermen in bestemmingsplannen voor het buitengebied.

Begraafplaatsen

	Wij willen bereiken:
A.	Uitbreiding ruimte op begraafplaatsen. Stimuleren van gebruik van graven van familieleden. Voldoende mogelijkheid voor begraven op korte en middellange termijn.
	Wat gaan we ervoor doen?
A1.	Actualiseren begraafplaatsenbeleid. (december 2011)

Agrarische bedrijven

	Wij willen bereiken:
A.	In regionaal verband is beleid ontwikkeld rond agrarische bedrijfsgebouwen. Diverse knelpunten hebben een oplossing nodig. Evaluatie en oplossen van knelpunten bij de uitvoering van beleid.
	Wat gaan we ervoor doen?
A1.	In regionaal verband vinger aan de pols houden m.b.t. evaluatie van het beleid. In individuele gevallen overleg met de provincie.
A2.	In het bestemmingsplan buitengebied vindt een juridische doorvertaling plaats van het beleid uit de Structuurvisie Neder-Betuwe 2010-2020 inzake intensieve veehouderijen.

Duurzaamheid

	Wij willen bereiken:
A.	Stimuleren milieubewust gedrag. Samen met inwoners, milieuorganisaties en bedrijven een actief milieu en energiebeleid voeren.
	Wat gaan we ervoor doen?
A1.	Communiceren over duurzaamheid en energie met burgers, scholen en milieuorganisaties.
A2.	Samen met provincie en Regio draaien van projecten t.a.v energie, o.a. gericht op bedrijven.
A3.	Verdere jaarlijkse activiteiten uit het vierjarige uitvoeringsprogramma van de nota duurzaamheid.

WAT MAG HET KOSTEN?

P8 Programma:	Bouwen, Milieu en ruimtelijke plannen (RO)					
	rekening	begroting	begroting	Meerjarenraming		
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bedragen x	€ 1.000					
Bestaand Beleid						
Lasten	14.537	13.923	12.592	12.779	13.366	12.382
Baten	-11.944	-11.091	-9.510	-9.678	-10.264	-9.270
Geraamd resultaat bestaand beleid	2.593	2.832	3.082	3.102	3.102	3.112
Nieuw Beleid						
Nieuw Beleid conform kadernota						
Lasten			-66	-66	-146	-146
Baten						
Geraamd resultaat nieuw beleid conform kadernota			-66	-66	-146	-146
Nieuwe ontwikkelingen na kadernota						
Lasten						
Baten						
Geraamd resultaat nieuwe ontwikkelingen na kadernota						
Geraamd resultaat bestaand en nieuw beleid	2.593	2.832	3.016	3.036	2.956	2.966

NIEUW BELEID

Toelichting opgenomen nieuwe beleid conform kadernota 2012-2015 afgerond op € 1.000

Programma 8		2012	2013	2014	2015	V=Voordelig N=Nadelig
Herzien en digitaliseren van de huidige bestemmingsplannen. Als in 2013 alle bestemmingsplannen zijn herzien en gedigitaliseerd wordt er vanaf 2014 een aanzienlijke daling van werkzaamheden verwacht.	€	0	0	-80	-80	V
Begraafplaatsenbeheer Het onderhoudsniveau begraafplaatsen verlagen van A-niveau naar B-niveau en het onderzoeken of afstoten van het rouwcentrum "De Hoef" te Ochten mogelijk	€	-66	-66	-66	-66	V
Overige kleine verschillen.	€	0	0	0	0	
Totaal opgenomen nieuw beleid conform kadernota	€	**-66**	**-66**	**-146**	**-146**	N

NIEUWE ONTWIKKELINGEN

Toelichting opgenomen nieuwe ontwikkelingen na kadernota 2012-2015 afgerond op € 1.000

Programma 8		2012	2013	2014	2015	V=Voordelig N=Nadelig
Geen	€					
Totaal opgenomen nieuw beleid na kadernota	€	**0**	**0**	**0**	**0**	

P8 Programma:		Bouwen, Milieu en ruimtelijke plannen (RO)					
				Begroting	Meerjarenraming		
Beschikbaar gestelde investering (lopend/bestaand) Beschikbaar te stellen investering (nieuw)		Startjaar	Investerings-Bedragen	Investerings-Bedragen	Investerings-Bedragen	Investerings-Bedragen	Investerings-Bedragen
			x € 1000	2012	2013	2014	2015
Lopend	Uitbreiding begraafplaats Markstraat	2005	220				
Lopend	Aanschaf begraafplaatsadministratie	2005	30				
Lopend	Afronden ruimen graven	2005	50				
Lopend	Uitbreiding urnenmuur	2006	23				
Lopend	Bijdrage overdracht woonwagenstandplaatsen	2006	266				
Lopend	Aanpak terugstroming riolering 2009/2010	2009	80				
Lopend	Reinigingsapplicatie vrachtwagen	2010	115				
Bestaand	Geen						
Nieuw	Geen						
	Totaal investeringsbedragen		785				

OVERZICHT VAN ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN

Portefeuillehouder: Wethouder J.M. Schuurman

ALGEMEEN:

Conform het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) worden de algemene dekkingsmiddelen niet als programma weergegeven maar als afzonderlijk overzicht.
De baten uit deze algemene dekkingsmiddelen zijn niet meegenomen bij de diverse programma's, met uitzondering van de lokale heffingen waarvan de lasten met betrekking tot de heffingen gebonden is aan de opbrengsten (bijvoorbeeld rioolopbrengsten, marktgelden en leges).

OVERZICHT VAN DEKKINGSMIDDELEN

Overzicht van	Algemene dekkingsmiddelen					
	rekening	begroting	begroting	Meerjarenraming		
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bedragen x	€ 1.000					
Bestaand Beleid						
Lasten	43	47	46	46	45	45
Baten	-22.644	-22.213	-22.274	-22.082	-21.531	-21.039
Geraamd resultaat bestaand beleid	-22.600	-22.166	-22.228	-22.036	-21.486	-20.994
Nieuw Beleid						
Nieuw Beleid conform kadernota						
Lasten						
Baten			-144	-560	-1.085	-1.610
Geraamd resultaat nieuw beleid conform kadernota			-144	-560	-1.085	-1.610
Nieuwe ontwikkelingen na kadernota						
Lasten						
Baten			-111	35	-169	225
Geraamd resultaat nieuwe ontwikkelingen na kadernota			-111	35	-169	225
Geraamd resultaat bestaand en nieuw beleid	-22.600	-22.166	-22.483	-22.562	-22.739	-22.379

NIEUW BELEID

Toelichting opgenomen nieuwe beleid conform kadernota 2012-2015 afgerond op € 1.000

Overzicht algemene dekkingsmiddelen		2012	2013	2014	2015	V=Voordelig N=Nadelig
Het weer herstellen van de normeringssystematiek. (samen de trap op en of af) Omdat de algemene uitkering weer gekoppeld wordt aan de rijksuitgaven is er een stijging geraamd van de algemene uitkering.	€	-300	-400	-500	-600	V
Terugdraaien stelpost verwachte algemene korting op de algemene uitkering uit het gemeentefonds. Onze begroting 2011 en onze meerjarenraming 2012-2015 was gebaseerd op het rapport "Openbaar bestuur, rapport brede heroverwegingen". Dit rapport hield in dat het gemeentefonds gefaseerd tot en met 2015 met 1,7 miljard naar beneden bijgesteld zou worden. Voor de gemeente Neder-Betuwe betekende dit een korting op de algemene uitkering uit het gemeentefonds oplopend naar maximaal 1,7 miljoen euro in 2015. Omdat de gemeente Neder-Betuwe reeds een voorschot heeft genomen op de afname van het gemeentefonds, door vanaf 2012 uit te gaan van een nullijn (geen verwachte groei van het gemeentefonds meer meegenomen), kan gesteld worden dat de maximale afname per 2015 op een bedrag zal uitkomen van ongeveer 1 miljoen. Het regeerakkoord en het bestuursakkoord geven aan dat een algemene korting op de algemene uitkering uit het gemeentefonds niet meer zal plaatsvinden. Daarom wordt aan u voorgesteld, de in de begroting 2011 en de meerjarenraming 2012-2015 opgenomen stelpost "korting op de algemene uitkering uit het gemeentefonds", terug te draaien.	€	178	-138	-563	-988	V/N
Overige kleine verschillen.	€	-22	-22	-22	-22	V
Totaal opgenomen nieuw beleid conform kadernota	€	**-144**	**-560**	**-1.085**	**-1.610**	V

NIEUWE ONTWIKKELINGEN

Toelichting opgenomen nieuwe ontwikkelingen na kadernota 2012-2015 afgerond op € 1.000

Overzicht algemene dekkingsmiddelen		2012	2013	2014	2015	V=Voordelig N=Nadelig
Algemene uitkering uit het gemeentefonds meicirculaire 2011 Het resultaat van de ontwikkelingen in de meicirculaire 2011 hebben in totaliteit geleid tot een toename van de algemene uitkering uit het gemeentefonds.	€	-321	-275	-579	-285	V
Stelpost algemene uitkering (kadernota 2012-2015) In de kadernota 2012-2015 is een stelpost opgenomen voor de verwachte stijging van de algemene uitkering uit het gemeentefonds oplopend tot € 600.000 in 2015 als gevolg van de verwachte stijging van het accres zoals in december 2010 (€ 599 miljoen) is bekend gemaakt. Deze stijging van het accres is in de meicirculaire 2011 geconcretiseerd.	€	300	400	500	600	N
Stijging OZB opbrengst 2,25% Bij het bepalen van de totale OZB opbrengst is een beleidskader dat deze opbrengst mag toenemen met het inflatiepercentage. Aangezien in de meicirculaire 2011 is aangegeven dat het inflatiepercentage van 2012 2,25% bedraagt, is een stijging OZB opbrengst meegenomen van € 90.000 (2,25% van de totale OZB opbrengst 2011 ten bedrage van € 4 miljoen).	€	-90	-90	-90	-90	V
Overige kleine verschillen.	€	0	0	0	0	
Totaal opgenomen nieuw beleid na kadernota	€	**-111**	**35**	**-169**	**225**	N

SPECIFICATIE VAN ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN

SPECIFICATIE VAN ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN

			Meerjarenraming			
	rekening 2010	begroting 2011	begroting 2012	raming 2013	raming 2014	raming 2015
Bedragen x	€ 1.000					
Bestaand Beleid						
Lasten	42	45	44	43	43	43
	42	45	44	43	43	43
Baten						
Verhuur en pachten						
Verhuur (openbare dienst bestemd)	-71	-65	-65	-65	-65	-65
Pachten	-4	-4	-4	-4	-4	-4
	-75	-69	-69	-69	-69	-69
Saldo Financieringsfunctie						
Rente uitkering						
- Vitens	-43	-40	-37	-37	-37	-37
Dividenduitkeringen						
BNG	-45	-42	-41	-41	-41	-41
Grondbank	-1	0	0	0	0	0
	-89	-82	-78	-78	-78	-78
Algemene Uitkering						
Algemene uitkering gemeentefonds	-18.499	-17.788	-17.639	-17.271	-16.720	-16.228
	-18.499	-17.788	-17.639	-17.271	-16.720	-16.228
Lokale heffingen (besteding niet gebonden)						
OZB eigenaren woningen	-2.581	-2.744	-2.945	-3.120	-3.120	-3.120
OZB eigenaren niet-woningen	-748	-817	-824	-824	-825	-825
OZB gebruikers niet-woningen	-470	-524	-529	-529	-529	-529
Baten toeristenbelasting	-66	-68	-68	-68	-68	-68
Baten hondenbelasting	-114	-119	-120	-120	-120	-120
	-3.979	-4.272	-4.486	-4.662	-4.661	-4.662
Saldo compensabele BTW en uitkering uit het BTW compensatiefonds	0	0	0	0	0	0
	-22.600	**-22.166**	**-22.228**	**-22.037**	**-21.485**	**-20.994**
Nieuw Beleid						
Nieuwe ontwikkelingen conform kadernota						
Lasten	0	0	0	0	0	0
Baten	0	0	-144	-560	-1.085	-1.610
Saldo	0	0	-144	-560	-1.085	-1.610
Nieuwe ontwikkelingen na kadernota						
Lasten	0	0	0	0	0	0
Baten	0	0	-111	35	-169	225
Saldo	0	0	-111	35	-169	225
	-22.600	**-22.166**	**-22.483**	**-22.562**	**-22.739**	**-22.379**

OVERZICHT VAN MUTATIES IN RESERVES

ALGEMEEN:

Conform het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) worden de mutaties in reserves niet als programma weergegeven maar als afzonderlijk overzicht. U ziet hier wat er wordt toegevoegd aan het vermogen van de gemeente (lasten) maar ook hetgeen dat wordt onttrokken aan het vermogen van de gemeente (baten)
De lasten en baten uit deze mutaties in reserves zijn niet meegenomen bij de diverse programma's.

OVERZICHT VAN MUTATIES IN RESERVES:

Overzicht van	Mutaties in reserves					
	rekening	begroting	begroting	Meerjarenraming		
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bedragen x	€ 1.000					
Bestaand Beleid						
Lasten*	2.188	2.790	10.213	736	677	638
Baten*	-2.301	-3.045	-10.404	-1.025	-854	-843
Geraamd resultaat bestaand beleid	-113	-255	-191	-288	-177	-205
Nieuw Beleid						
Nieuw Beleid conform kadernota						
Lasten						
Baten						
Geraamd resultaat nieuw beleid conform kadernota						
Nieuwe ontwikkelingen na kadernota						
Lasten			-90	-90	710	-50
Baten			105	105	60	60
Geraamd resultaat nieuwe ontwikkelingen na kadernota			15	15	770	10
Geraamd resultaat bestaand en nieuw beleid	-113	-255	-176	-273	593	-195

*** Toelichting incidentele verhoging van de lasten en baten in het begrotingsjaar 2012 (bestaand beleid):**
In de begroting 2010 is besloten om in 2012 diverse bestemmingsreserves op te heffen en de restanten van deze bestemmingsreserves toe te voegen aan de algemene reserve. Het betreft hier een bedrag van 4,8 miljoen (baten en lasten).
Tevens is besloten om in 2012 vanuit de algemene reserve 1,8 miljoen toe te voegen aan de reserve grondexploitatie aangezien deze reserve bijna leeg dreigt te raken en € 3 miljoen toe te voegen aan de bestemmingsreserve
nieuwbouw/verbouw gemeentehuis ter dekking van de lasten (baten en lasten).

NIEUW BELEID Toelichting opgenomen nieuwe beleid conform kadernota 2012-2015 afgerond op € 1.000						
Overzicht mutaties in reserves		**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**V=Voordelig N=Nadelig**
Geen	**€**	0	0	0	0	
Overige kleine verschillen.	**€**	0	0	0	0	
Totaal opgenomen nieuw beleid conform kadernota	**€**	**0**	**0**	**0**	**0**	

NIEUWE ONTWIKKELINGEN

Toelichting opgenomen nieuwe ontwikkelingen na kadernota 2012-2015 afgerond op € 1.000

Overzicht mutaties in reserves		2012	2013	2014	2015	V=Voordelig N=Nadelig
Voordeel door het later ontvangen van opbrengsten die gebruikt zijn voor dekking van de extra lasten nieuwbouw gemeentehuis. Door het nog niet toevoegen van rente aan de bestemmingsreserve nieuwbouw gemeentehuis ontstaat er een voordeel op rente. Hier tegenover staat een nadeel op rente omdat bij het berekende financieringstekort rekeningen is gehouden met een ontvangst van 1,8 mijloen. Nu dit bedrag later wordt ontvangen neemt ons financieringstekort toe wat extra rentelasten met zich mee brengt. Dit nadeel is verwerkt onder"Programma Bestuur en burger". Per saldo een neutraal effect voor onze financiële positie.	€	-90	-90	-90	-50	V
Nadeel door het later ontvangen van opbrengsten die gebruikt zijn voor dekking van de extra lasten nieuwbouw gemeentehuis. De prognose is nu dat een deel van de 1,8 mijloen (het betreft hier de totale opbrengstraming van verkoop gemeentehuis Ochten en de verkoop van een stuk grond in Casterhoven) ontvangen zal worden in 2014 en een deel in 2016. Dit voordeel is verwerkt onder programma 1 Bestuur en Burger. Tegenover dit voordel staat een storting in de bestemmingsreserve nieuwbouw gemeentehuis. (toename van vermogen) hetgeen verwerkt is onder"mutaties in reserves".	€	0	0	800	0	N
Nadeel door het later ontvangen van opbrengsten die gebruikt zijn voor dekking van de extra lasten nieuwbouw gemeentehuis. Als dekking van de extra lasten nieuwbouw gemeentehuis is rekening gehouden met nog te ontvangen inkomsten. In het realiseren van deze inkomsten is vertraging ontstaan. In plaats van 2012 is nu de prognose dat een deel in 2014 wordt ontvangen en een deel in 2016. De financiële gevolgen van deze vertragen hebben een nadelig effect op onze financiële positie.	€	105	105	60	60	N
Overige kleine verschillen.	€	0	0	0	0	
Totaal opgenomen nieuw beleid na kadernota	€	**15**	**15**	**770**	**10**	N

Naast hetgeen hierboven is beschreven hebben wij ook het voornemen om per 2016 de bestemmingsreserve nieuwbouw gemeentehuis met € 1,8 miljoen te verlagen en dit bedrag toe te voegen aan algemene reserve.
De gevolgen hiervan betekenen aan de ene kant een forse structurele toename van ons weerstandsvermogen maar aan de andere kant een negatief effect op onze financiële positie van structureel € 105.000 vanaf 2016.
Met dit voornemen willen wij uitvoering geven aan de opdracht vanuit het coalitieprogramma ten aanzien van het verbeteren van ons weerstandsvermogen.

SPECIFICATIE VAN DE STAND EN HET VERLOOP VAN RESERVES EN VOORZIENINGEN

DE STAND EN HET VERLOOP VAN DE RESERVES EN VOORZIENINGEN

	Saldo begin begrotingsjaar (1-1-2012)	Vermeer-dering door rente	Overige vermeer-dingen	Verminder. beschik. over en bijdr. uit res. en voorz.	Saldo begin begrotingsjaar (1-1-2013)	Vermeer-dering door rente	Overige vermeer-dingen	Verminder. beschik. over en bijdr. uit res. en voorz.	Saldo begin begrotingsjaar (1-1-2014)	Vermeer-dering door rente	Overige vermeer-dingen	Verminder. beschik. over en bijdr. uit res. en voorz.	Saldo begin begrotingsjaar (1-1-2015)
RESERVES													
Algemene reserve	3.323.463	0	4.603.949	4.800.000	3.127.412	0	50.000	0	3.177.412	0	50.000	0	3.227.412
Bestemmingsreserves	2.029.229	0	2.048.582	140.000	3.937.811	0	139.633	140.000	3.937.444	0	92.917	0	4.030.361
Bestemmingsreserves waar invest. tegenover staan	15.793.347	560.523	3.000.000	5.464.015	13.889.854	546.795	0	884.839	13.551.810	533.643	0	853.935	13.231.518
Totaal bestemmingsreserves	17.822.576	560.523	5.048.582	5.604.015	17.827.665	546.795	139.633	1.024.839	17.489.254	533.643	92.917	853.935	17.261.879
TOTAAL RESERVES	21.146.038	560.523	9.652.531	10.404.015	20.955.076	546.795	189.633	1.024.839	20.666.665	533.643	142.917	853.935	20.489.290
VOORZIENINGEN													
Totaal Voorzieningen voor verpl./verliezen,risico's	473.210	0	911.883	854.249	530.844	0	871.883	847.828	554.901	0	871.883	763.084	663.700
Totaal Egalisatievoorzieningen	3.970.437	0	536.966	1.420.734	3.086.669	0	536.966	1.001.396	2.622.239	0	536.966	971.078	2.188.127
TOTAAL VOORZIENINGEN	4.443.647	0	1.448.849	2.274.983	3.617.513	0	1.408.849	1.849.224	3.177.140	0	1.408.849	1.734.162	2.851.827
TOTAAL RESERVES EN VOORZIENINGEN	25.589.685	560.523	11.101.380	12.678.998	24.572.589	546.795	1.598.482	2.874.063	23.843.805	533.643	1.551.766	2.588.097	23.341.117

gemeente
Neder-Betuwe

Begroting 2012 en Meerjarenraming 2013-2015

PARAGRAFEN

PARAGRAAF 1: LOKALE HEFFINGEN

Algemeen
Conform artikel 10 van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten bevat de paragraaf "Lokale heffingen" de volgende zaken:
- Het beleid ten aanzien van de lokale heffingen.
- Een overzicht op hoofdlijnen van de lokale heffingen.
- Een aanduiding van de lokale lastendruk.
- Een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid.

Het beleid ten aanzien van de lokale heffingen
Het totale pakket van de gemeentelijke belastingen en heffingen bestaat uit een negental verschillende belastingen/heffingen, welke gelegitimeerd worden door een door de gemeenteraad vastgestelde belastingverordening.

Voor de hoogte van de tarieven en leges gelden de volgende uitgangspunten:
- Streven naar een volledige kostendekking bij leges en andere rechten.
- De opbrengst van leges en rechten niet meer laten stijgen dan met de inflatiecorrectie.

Een overzicht op hoofdlijnen van de lokale heffingen

1. Onroerende-zaakbelasting
De OZB is veruit de voornaamste gemeentelijke belasting: namelijk een eigenarenbelasting bij woningen en niet-woningen en een gebruikersbelasting bij niet-woningen. De onroerende-zaakbelasting is een algemene belasting en de opbrengst komt ten goede aan de algemene middelen van de gemeente. De grondslag voor de berekening van de onroerende-zaakbelasting in 2012 is de WOZ-waarde per prijspeildatum 1-1-2011.

Een beleidskader bij het bepalen van de opbrengst OZB is dat de totale opbrengst OZB gelijk moet blijven en alleen mag toenemen met het inflatiepercentage. Een ander beleidskader bij het bepalen van de opbrengst OZB is dat stijgingen of dalingen van de WOZ-waarden geen invloed mogen hebben op de hoogte van de totale opbrengst OZB. Met andere woorden stijgen de WOZ-waarden dan dalen de OZB percentages, dalen de WOZ-waarden dan stijgen de OZB percentages.

Het hierboven beschreven beleidskader geeft aan dat de totale opbrengst OZB gelijk moet blijven en alleen mag toenemen met het inflatiepercentage. Echter over de periode 2010 tot en met 2013 heeft u besloten dat de opbrengst OZB jaarlijks extra stijgt met 5%. De meicirculaire 2011 geeft aan dat voor 2012 sprake zal zijn van een inflatiepercentage van 2,25. Aangevuld met de extra stijging van 5% betekent dit voor het jaar 2012 een totale stijging van de OZB opbrengst van 7,25%.

De waarderingskamer, die controleert of de gemeente de Wet WOZ goed uitvoert, adviseert voor het belastingjaar 2012 rekening te houden met een waardedaling van 1,6% voor de woningen en 1,9% voor de niet woningen.
Eind 2011, als de herwaarderingsronde voor waardepeildatum 1 januari 2011 is afgesloten, zullen wij u bij het vaststellen van de verordening onroerende-zaakbelastingen 2012 informeren over de uitkomsten van de waardeontwikkeling voor waardepeildatum 1 januari 2011 (voor belastingjaar 2012).

Begroting: Heffingsjaar:	2011-2015 2011	2012-2015 2012	2012-2015 2013	2012-2015 2014	2012-2015 2015
WOZ waarde (x1000)*					
taxatiewaarde woningen	2.001.000	1.969.000	1.969.000	1.969.000	1.969.000
taxatiewaarde niet-woningen	430.000	422.000	422.000	422.000	422.000
	2.431.000	2.391.000	2.391.000	2.391.000	2.391.000
Totale heffing OZB					
Eigenaars woningen	-2.743.669	-2.942.196	-3.059.884	-3.059.884	-3.059.884
Eigenaars niet-woningen	-817.289	-876.891	-911.966	-911.966	-911.966
Gebruikers niet-woningen	-524.135	-569.008	-591.768	-591.768	-591.768
Totale heffing OZB	-4.085.093	-4.388.095	-4.563.618	-4.563.618	-4.563.618

* Er wordt geen rekening gehouden met areaaluitbreiding. Deze ontwikkeling wordt jaarlijks meegenomen in de 1e bestuursrapportage van het betreffende begrotingsjaar. Op dat moment is deze ontwikkeling concreet aan te geven in deze onzekere periode van woningbouw.

2. Toeristenbelasting
Onder de naam 'toeristenbelasting' wordt een directe belasting geheven met betrekking tot het houden van verblijf met overnachten binnen de gemeente in campings, hotels, pensions e.d., tegen vergoeding in welke vorm dan ook, door personen die niet als ingezetene in de gemeentelijke basisadministratie persoonsgegevens zijn opgenomen. Deze belasting kan worden geheven als een bijdrage in de kosten van de voorzieningen die de gemeente heeft getroffen. Deze kosten kunnen dus worden verhaald op de toerist.
De toeristenbelasting wordt geheven naar het daadwerkelijk aantal overnachtingen. In een nachtverblijfregister worden deze overnachtingen vastgelegd. Op verzoek van de belastingplichtige kan de forfaitaire heffingsmaatstaf worden toegepast. Middels de kadernota 2012-2015 heeft u besloten het tarief te verhogen van € 0,82 naar € 1,10 per overnachting voor de dekking van de bijdrage aan het Regionaal Bureau voor Toerisme.

Toeristenbelasting	2011	2012	2013	2014	2015
Forfaitaire tariefstelling per overnachting	0,82	1,10	1,10	1,10	1,10
Opbrengst toeristenbelasting	67.633	90.309	90.309	90.309	90.309

3. Hondenbelasting
Onder de naam 'hondenbelasting' wordt een directe belasting geheven met betrekking tot het houden van honden binnen de gemeente. De belasting wordt geheven naar het aantal honden dat binnen de gemeente wordt gehouden. De tarieven worden jaarlijks trendmatig verhoogd op grond van een inflatiecorrectie. Voor de jaren 2012 tot en met 2015 is rekening gehouden met een verwachte opbrengst hondenbelasting van afgerond € 119.000.

4. Rioolheffing
Onder de naam 'rioolheffing' wordt een recht geheven van de eigenaar van een eigendom van waaruit afvalwater direct of indirect op de gemeentelijke riolering wordt afgevoerd. De belasting wordt geheven naar een vast bedrag per perceel.

Rioolheffing	2011	2012	2013	2014	2015
Aantal rioolaansluitingen	8.377	8.437	8.437	8.437	8.437
Tarief	198,83	198,83	198,83	198,83	198,83
Opbrengst rioolheffing	1.665.599	1.677.529	1.677.529	1.677.529	1.677.529

5. Afvalstoffenheffing
Afvalstoffenheffing wordt geheven van degene die in de gemeente Neder-Betuwe feitelijk gebruik maakt van een perceel ten aanzien waarvan als gevolg van de Wet milieubeheer een verplichting tot het inzamelen van huishoudelijke afvalstoffen geldt. De heffing wordt per perceel geheven.
De inzameling van huishoudelijke afvalstoffen, het vaststellen van de tarieven en het innen van de heffing wordt geheel uitgevoerd op regionaal niveau (AVRI/BSR)

Afvalstoffenheffing	2009	2010	2011	2012
Geen containers (minimumtarief)	243,00	243,00	210,00	
1 x 140 liter groen, 1 x 140 liter grijs	243,00	243,00	210,00	De tarieven
1 x 140 liter groen, 1 x 240 liter grijs	280,00	280,00	250,00	voor het jaar
2 x 140 liter groen, 1 x 140 liter grijs	288,60	294,60	280,00	2012 worden
2 x 140 liter groen, 1 x 240 liter grijs	331,60	331,60	290,00	eind 2011
1 x 140 liter groen, 2 x 240 liter grijs	368,80	368,60	315,00	vastgesteld
1 x 240 liter groen, 2 x 240 liter grijs	420,20	420,20	345,00	

6. Lijkbezorgingrechten
Op basis van een verordening worden rechten geheven voor het gebruik van de algemene begraafplaatsen en voor het door de gemeente verlenen van diensten in verband met de algemene begraafplaatsen. De rechten worden geheven van degene op wiens aanvraag dan wel ten behoeve van wie de dienst wordt verricht of van degene die van de bezittingen, werken of inrichtingen gebruik maakt.

7. Marktgelden
Onder de naam 'marktgelden' wordt een recht geheven voor het ter beschikking stellen van een standplaats op een markt als bedoeld in de marktgeldverordening, daaronder begrepen de diensten welke in verband hiermee door de gemeente worden verleend. Het recht wordt geheven van degene aan wie een standplaats ter beschikking is gesteld.

8. Brandweerrechten
Onder de naam 'brandweerrechten' worden rechten geheven voor het gebruik overeenkomstig de bestemming van voor de openbare dienst bestemde bezittingen van de gemeentelijke brandweer of van voor de voor de openbare dienst bestemde werken of inrichtingen die bij de gemeentelijke brandweer in beheer of in onderhoud zijn. Ook worden rechten geheven over sommige door de gemeentelijke brandweer verstrekte diensten.

9. Leges
Onder de naam 'leges' wordt een groot aantal verschillende rechten geheven ter zake van door het gemeentebestuur verstrekte diensten. De rechten worden geheven van de aanvrager van de dienst dan wel degene ten behoeve van wie de dienst is verleend.

Tarieven
Voor door of vanwege de gemeente te verrichten of verrichte diensten, van hem die daartoe strekkende aanvraag heeft ingediend, wordt een betaling gevorderd in overeenstemming met de “Tariefsverordening bedrijfsmatig verstrekte diensten”.

Een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid

Bij de kwijtschelding van heffingen wordt in Neder-Betuwe de 100% norm van de relevante bijstandsnorm gehanteerd. Voor de overige regels wordt het Rijksbeleid gevolgd. Dit betekent concreet dat kwijtschelding wordt verleend voor de hondenbelasting (alleen 1e hond), de rioolheffing en de onroerende-zaakbelastingen. Voor overige heffingen en rechten wordt geen kwijtschelding verleend. Het aantal verzoeken om kwijtschelding wordt voor 2012 geraamd op 10 en de uitvoeringskosten worden geraamd op € 1.000.

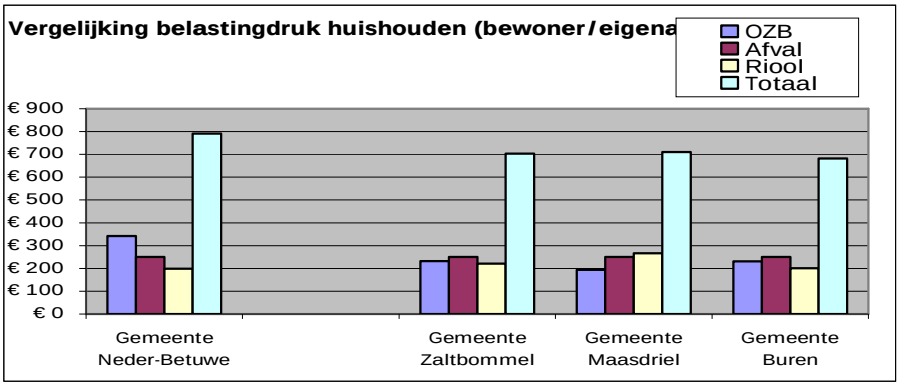
Een aanduiding van de lokale lastendruk

Belastingdruk per huishouden (bewoner/eigenaar)				
	OZB	**Afval**	**Riool**	**Totaal**
Gemeente Neder-Betuwe 2011	€ 342	€ 250	€ 199	€ 791
Gemeente Neder-Betuwe 2012	€ 367	€ 250	€ 199	€ 816
Verschil 2011/2012	7,25%	0%	0%	3%

Belastingdruk per huishouden (bewoner/huurder)				
	OZB	**Afval**	**Riool**	**Totaal**
Gemeente Neder-Betuwe 2011	€ 0	€ 250	€ 0	€ 250
Gemeente Neder-Betuwe 2012	€ 0	€ 250	€ 0	€ 250
Verschil 2011/2012		0%		0%

Uitgangspunten:
- Waarde van de woning is voor 2011 € 250.000 en voor 2012 € 246.000. Hier is rekening gehouden met een daling van 1,6%. Voor 2012 is rekening gehouden met een percentagestijging OZB van 2,25 %. Hier bovenop komt de extra jaarlijkse stijging OZB van 5% zoals bij de begroting 2010 reeds is vastgesteld.
- Omdat de tarieven afvalstoffenheffing voor 2012 nog niet bekend zijn is voor 2012 voorlopig het tarief van 2011 gehanteerd.

Vergelijking belastingdruk huishouden 2011 (bewoner/eigenaar)				
	OZB	Afval	Riool	Totaal
Gemeente Neder-Betuwe	€ 342	€ 250	€ 199	€ 791
Gemeente Zaltbommel	€ 232	€ 250	€ 221	€ 703
Gemeente Maasdriel	€ 194	€ 250	€ 266	€ 710
Gemeente Buren	€ 231	€ 250	€ 201	€ 682

Uitgangspunt:
- Waarde van de woning voor 2011 is € 250.000.

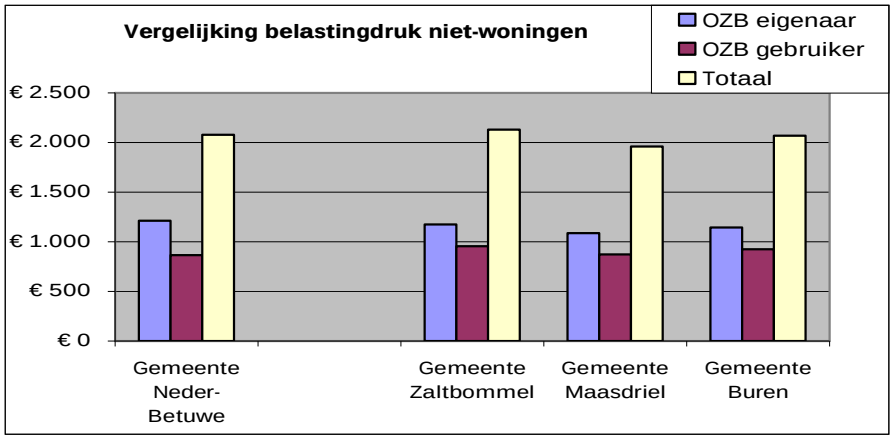
Belastingdruk per niet-woningen			
	OZB eigenaar	OZB gebruiker	Totaal
Gemeente Neder-Betuwe 2011	€ 1.212	€ 865	€ 2.077
Gemeente Neder-Betuwe 2012	€ 1.272	€ 908	€ 2.180
Verschil 2011/2012	5%	5%	5%

Uitgangspunten:

- In het overzicht is uitsluitend rekening gehouden met de ozb;
- Waarde van de niet-woningen is voor 2011 € 624.000 en voor 2012 € 612.000 (daling van 1,9%).
  Voor 2012 is rekening gehouden met een percentagestijging van 2,25%. Hier bovenop komt de extra jaarlijkse stijging OZB van 5% zoals bij de begroting 2010 reeds is vastgesteld.

Omdat voor het begrotingjaar 2011 er voor de niet-woningen onverwachts nog sprake was van een stijging in waarde (dit tot in tegenstelling tot de woningen) is het bovenstaand verschil in belastingdruk van 2012 ten opzichte van 2011 geen 7,25% maar is de stijging voor niet-woningen beperkt gebleven tot 5%.

Vergelijking belastingdruk niet-woningen 2011			
	OZB eigenaar	OZB gebruiker	Totaal
Gemeente Neder-Betuwe	€ 1.212	€ 865	€ 2.077
Gemeente Zaltbommel	€ 1.176	€ 955	€ 2.130
Gemeente Maasdriel	€ 1.086	€ 872	€ 1.959
Gemeente Buren	€ 1.144	€ 925	€ 2.069

Uitgangspunten:

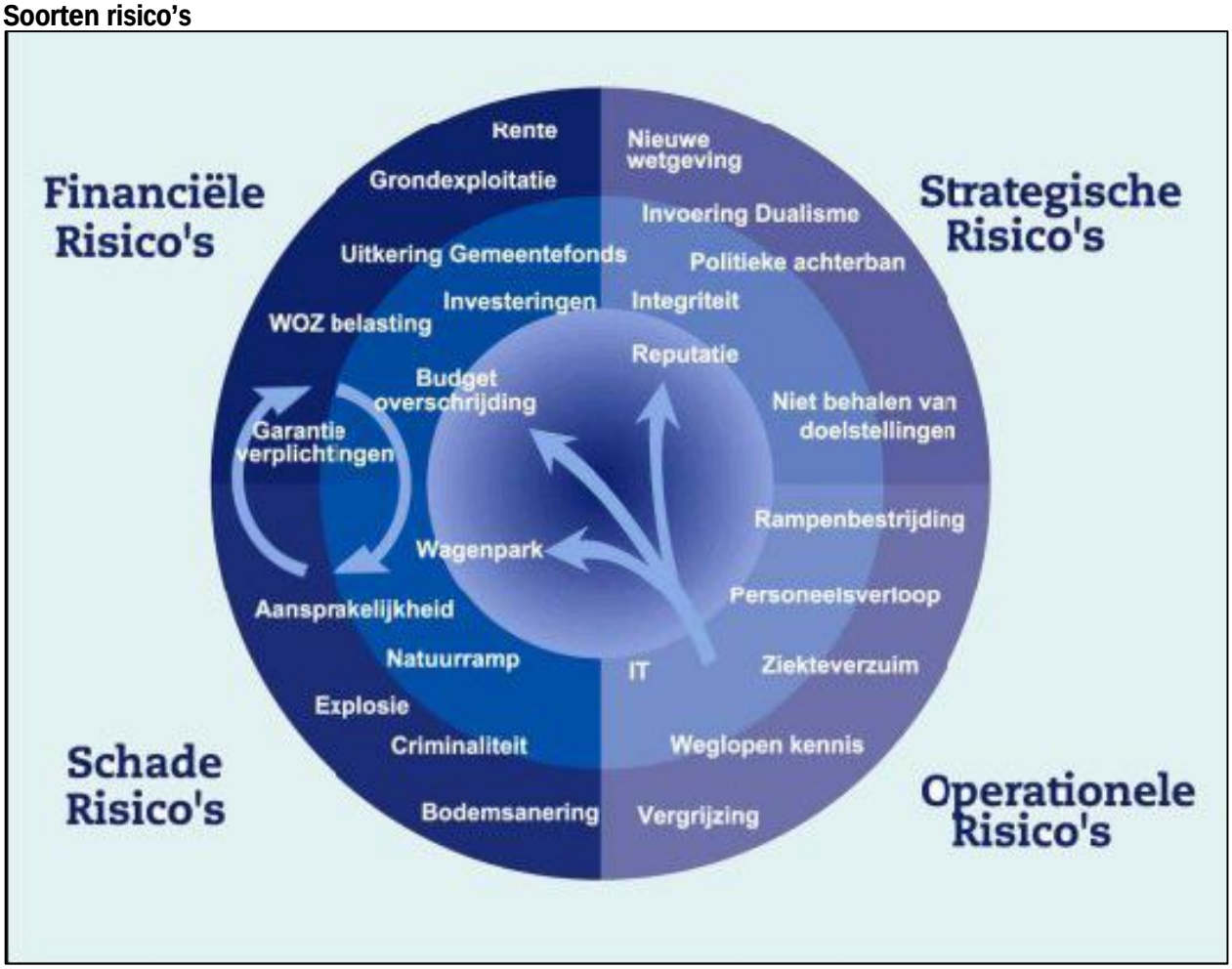
- In het overzicht is uitsluitend rekening gehouden met de ozb;
- Waarde van de niet-woning is voor 2011 € 624.000.

PARAGRAAF 2: RISICOMANAGEMENT EN WEERSTANDSVERMOGEN

Algemeen

Het vaststellen van risico's vindt plaats overeenkomstig de nota risicomanagement en weerstandsvermogen 2007 waarin de verschillende soorten risico's staan aangegeven (zie onderstaand overzicht) waar de gemeente mee te maken heeft. Daarbij is tevens aangegeven op welke wijze de impact van risico's worden beoordeeld c.q. vastgesteld. In deze paragraaf zijn de risico's geactualiseerd ten opzichte van de laatste actualisatie bij de kadernota 2012-2015.

Soorten risico's

Kansberekening risico

Klasse	Kans	
1	< 1 x per 10 jaar	10%
2	1 x per 5-10 jaar	30%
3	1 x per 2-5 jaar	50%
4	1 x per 1-2 jaar	70%
5	1 x per jaar of >	90%

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de voor afdekking van de risico's benodigde weerstandscapaciteit (middelen). De benodigde weerstandscapaciteit wordt bepaald door het risicoprofiel van de gemeente als geheel, waarbij de waarschijnlijkheid en de omvang van ieder risico afzonderlijk is gewaardeerd. Deze relatie wordt uitgedrukt in een verhoudingsgetal.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit (totaal bedrag aan risico's).}}$$

Hierin komt de eigen beleidsvrijheid tot uitdrukking om te bepalen in welke mate de gemeente risico's wil afdekken. Als referentiekader kan de hieronder gepresenteerde waarderingstabel worden genomen welke is opgesteld door de universiteit van Twente en het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement, die in meerdere gemeenten gebruikt wordt:

Ratio	Betekenis
> 2,0	Uitstekend
1.4 - 2,0	Ruim voldoende
1,0 – 1,4	Voldoende
0,8 – 1,0	Matig
0,6 – 0,8	Onvoldoende
< 0,6	Ruim onvoldoende

Berekening weerstandscapaciteit en weerstandsratio

Hieronder volgt het actuele overzicht van de weerstandscapaciteit en het weerstandsratio

Berekening weerstandscapaciteit en weerstandsratio				
	Begroting	Meerjarenraming		
Weerstandscapaciteit	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**
Reserves:				
Algemene reserve	-3.323.000	-3.127.000	-3.177.000	-3.227.000
Reserve grondexploitaties *	-913.000	-2.713.000	-2.713.000	-2.713.000
Subtotaal – Reserves	-4.236.000	-5.840.000	-5.890.000	-5.940.000
Heffingen:				
OZB x)	0	0	0	0
Leges en andere heffingen x)	0	0	0	0
Onbenutte belastingcapaciteit	0	0	0	0
Onvoorzien				
Onvoorzien algemeen (1e bestuursrapportage 2011)	-86.000	-86.000	-86.000	-86.000
Saldo onvoorzien	-86.000	-86.000	-86.000	-86.000
Begroting 2012 en mjb 2013-2015				
Stand financiele positie begroting 2012 en mjr 2013-2015	-332.000	-359.000	-616.000	-503.000
Totale weerstandscapaciteit	**-4.654.000**	**-6.285.000**	**-6.592.000**	**-6.529.000**
Financiële risico's	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**
Totaal conform paragraaf risicomanagement en weerstandsverm.	10.516.300	10.516.300	10.516.300	10.516.300
Totale weerstandscapaciteit	-4.654.000	-6.285.000	-6.592.000	-6.529.000
Saldo weerstandscapaciteit minus risico's	5.862.300	4.231.300	3.924.300	3.987.300
Ratio weerstandsvermogen	**0,4**	**0,6**	**0,6**	**0,6**
	Ruim onvoldoende	**Onvoldoende**	**Onvoldoende**	**Onvoldoende**

* Toelichting verloop reserve grondexploitatie:

In de begroting 2010 is besloten om in 2012 diverse bestemmingsreserves op te heffen en de restanten van deze bestemmingsreserves toe te voegen aan de algemene reserve. Het betreft hier een bedrag van 4,8 miljoen. Tevens is besloten om vanuit de algemene reserve 1,8 miljoen toe te voegen aan de reserve grondexploitatie aangezien deze reserve bijna leeg dreigt te raken en € 3 miljoen toe tevoegen aan de bestemmingsreserve nieuwbouw/verbouw gemeentehuis ter dekking van de lasten.

Risico-overzicht

In dit geactualiseerde overzicht zijn de risico's gelijk of groter dan € 100.000 benoemd.
Risico's per post kleiner dan € 100.000 zijn verantwoord onder algemene- of overige risico's.

Overzicht van risico's gelijk of groter dan € 100.000	
Grondexploitaties	
1. Algemene risico's	1.545.000
2. Herenland	633.000
3. Medel	500.000
4. Casterhoven	5.000.000
5. Exploitatieovereenkomsten met derden	480.000
6. Strategische gronden	700.000
7. Financiering Verbouw-Nieuwbouw gemeentehuis	0
Overige risico's	
8. Bodemsanering overdracht woonwagencentra	200.000
9. Personeel en Organisatie (bedrijfsvoering)	700.000
10. Openeindregelingen	300.000
11. Regionalisering brandweer (vanaf 2013, dus niet in deze totaaltelling)	200.000
12. Overige risico's < 100.000 (decentralisatie nieuwe overheidstaken; verbonden partijen; renteontwikkelingen; archief; bijstand- en bestrijdingskosten; veerpont; leges inkomsten	258.300
13. Planschade	p.m.
Totaal risico's	**10.516.300**

Toelichting risico's:

Grondexploitaties:

1. **Algemene risico's grondexploitaties:**
   Grondexploitaties kennen algemene en specifieke risico's. De algemene risico's bestaan onder andere uit het stijgen van de rente, een hoger inflatiecijfer, tegenvallende aanbestedingen van de werkzaamheden ten behoeve van het bouw- en woonrijp maken, marktontwikkelingen en vertragingen in de planvorming of in de gronduitgifte. Voor de dekking van algemene, niet gespecificeerde risico's die met de huidige en toekomstige exploitaties gelopen worden, is rekening gehouden met een bedrag van € 1,545 miljoen.

2. **Project Herenland**:
   Het verwachte financieel resultaat is door vertraging in de gronduitgifte nog marginaal. Voor dit project is een risico opgenomen van € 628.000.

3. **Project Medel II:**
   In het project Medel II is ca. € 5 miljoen geïnvesteerd. Vooralsnog is hiervoor een risicobedrag van 10% opgenomen (€ 500.000).

4. **Project Casterhoven:**
   Voor het project Casterhoven is de risico inventarisatie verricht door Ernst & Young. De financiële impact (risico) voor dit project bedraagt ca. € 11 miljoen waarvan ca. € 5 miljoen voor rekening van de gemeente komt.

5. **Exploitatieovereenkomsten met derden:**
   Het opgenomen risicobedrag bedraagt € 480.000. Een overzicht voor welke plannen/overeenkomsten een risicobedrag is gevormd vindt u in de paragraaf grondbeleid (overzicht van alle particuliere projecten waarvoor een exploitatieovereenkomst is of wordt afgesloten).

6. **Strategische gronden:**
   Voor een groot deel van de strategische grondaankopen zijn de nu voorzienbare risico's in beeld gebracht en daarbij is tevens ingeschat wat de kans is dat het risico zich voordoet. Dit heeft geresulteerd in een geraamd risicobedrag van € 700.000 voor strategische grondaankopen.

7. **Financiering nieuwbouw/Verbouw gemeentehuis:**
   Bij de dekking van de lasten voor de nieuwbouw/verbouw gemeentehuis is rekening gehouden met een opbrengst van € 1,8 miljoen miljoen (het betreft hier de totale opbrengstraming van verkoop gemeentehuis Ochten en de verkoop van een stuk grond in Casterhoven). Als de € 1,8 miljoen voor 01-01-2012 niet ontvangen is, resulteert dit in een structureel nadeel van € 105.000. Hiervoor was een risicobedrag opgenomen van € 100.000. De prognose is nu dat een deel ontvangen wordt in 2014 en een deel 2016. Omdat extra lasten die ontstaan door de vertraging zijn verwerkt in onze financiële positie lopen we pas weer risico in 2014. Het risicobedrag is in deze begroting op nihil gesteld.

Overige Risico's:

8. **Bodemsanering, overdracht c.q. groot onderhoud woonwagencentra:**
   Met ingang van 1 november 2007 heeft de gemeente Neder-Betuwe een aantal woonwagencentra overgedragen aan de woningcorporatie SWB. Uit uitgevoerde bodemonderzoeken blijkt dat op minimaal twee woonwagencentra sprake is van een ernstig geval van bodemverontreiniging waarvoor de gemeente ook in de toekomst verantwoordelijk blijft. Ter dekking van mogelijke saneringskosten is hiervoor een risicobedrag opgenomen van € 200.000.
9. **Personeel en Organisatie (bedrijfsvoering).**
   Voor de bedrijfsvoering is een risicobedrag opgenomen van € 700.000. Dit zijn risico's voor wachtgeldregeling wethouder(s), pensioenrisico, ww-uitkering/ontslagvergoeding personeel, arbo, ict, de invoer van Regionale Uitvoeringsdiensten (RUD's), externe juridische ondersteuning en interne bedrijfsvoering.
10. **Openeindregelingen:**
    Voor de openeindregelingen Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO), de Wet werk en bijstand (Wwb) en leerlingenvervoer is een risicobedrag van € 300.000 opgenomen.
11. **Regionalisering brandweer:**
    Voor de financiële gevolgen van de regionalisering van de brandweer wordt vanaf 2013 een risicobedrag opgenomen van € 200.000.
12. **Voor onze overige risico's < 100.000:**
    Het betreft hier risico's op het gebied van decentralisatie nieuwe overheidstaken; verbonden partijen; renteontwikkelingen; archief; bijstand- en bestrijdingskosten; veerpont; leges inkomsten. Totaal is hiervoor een risicobedrag opgenomen van € 263.300.
13. **Planschade**
    De in de begroting opgenomen risico's op planschadevergoedingen in de grondexploitaties zijn ondervangen door het opnemen van ramingen voor planschade in de meest recente actualisatie van de grondexploitaties. Daarnaast loopt de gemeente nog een risico op planschade ten aanzien van een zaak. Op dit moment is het niet mogelijk hiervoor een risicobedrag te bepalen.

PARAGRAAF 3: ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN

Algemeen

Door de Wet dualisering gemeentebestuur en het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) zijn de begrotingen en jaarrekeningen belangrijk veranderd. Artikel 12 van het BBV geeft aan, dat voor het onderhoud van kapitaalgoederen wordt aangegeven het beleidskader, de daar uit voortvloeiende financiële consequenties en de vertaling van de financiële consequenties in de begrotingen. Het gaat hierbij ten minste om de volgende groepen kapitaalgoederen: wegen, riolering, water, groen en gebouwen. Het onderhoud van kapitaalgoederen vergt een substantieel deel van de begroting, zodat deze paragraaf belangrijk is voor de beoordeling van de financiële positie. Uiteraard is het aangeven van het gewenste onderhoudsniveau van groot belang.

In 2009 is een nota activabeleid opgesteld. Deze nota is per 1 januari 2010 in werking getreden en is er op gericht om eenheid te verkrijgen in de waardering, administratieve verantwoording en afschrijving van de geactiveerde uitgaven.

De belangrijkste afspraken die zijn gemaakt in de nota activabeleid zijn:

- Alleen *nieuwe* investeringen met een economisch nut te activeren.
- Het grensbedrag op € 25.000 vast te stellen voor investeringen met economisch nut.
- Geen bestemmingsreserve meer hanteren voor nieuwe investeringen en de kapitaallasten ten laste laten komen van de exploitatie.
- Vervangingsinvesteringen en investeringen als gevolg van nieuw beleid dienen middels de investeringsstaat bij de kadernota kenbaar te worden gemaakt. Na accordering van de Raad worden de lasten opgenomen in de begroting.
- Een investeringenkrediet dat na 2 jaar niet (volledig) is benut aframen. Een investeringskrediet kan alleen langer “open” blijven indien de noodzaak daartoe voldoende is beargumenteerd.

Wegenbeheerplan

Actualisatie van het plan:
Het operationele plan voor de jaren 2011-2015 is door de raad in 2011 vastgesteld.

Financiële consequenties
De huidige bijdrage is voldoende om de wegen op het gewenste niveau te onderhouden.

	2011	2012	2013	2014	2015
Regulier groot onderhoud	1.313.400	648.400	642.000	557.300	541.000
Gecombineerd klein onderhoud	67.400	67.400	67.400	67.400	67.400
onvoorzien (adhoc reparaties)	25.800	25.800	25.800	25.800	25.800
Totale uitgaven	1.406.600	741.600	735.200	650.500	634.200
Stand voorziening voorgaand jaar	1.021.900	229.600	287.300	311.400	420.200
Klein onderhoud via exploitatiebudgetten	67.400	67.400	67.400	67.400	67.400
Toevoeging voorziening	546.900	731.900	691.900	691.900	691.900
Stand voorziening	**229.600**	**287.300**	**311.400**	**420.200**	**545.300**

Als u naar de stand en het verloop van de voorziening Wegenbeheer kijkt kan het vermoeden ontstaan dat er in de toekomst minder toegevoegd kan worden aan deze voorziening. Dit is geen juist vermoeden.
De voorziening Wegenbeheer is een soort spaarpot om het groot onderhoud in de toekomst te kunnen blijven uitvoeren en te betalen. In de jaren 2016 en 2017 staan grote investeringen gepland op het gebied van groot onderhoud waardoor de voorziening fors zal dalen. Dit als conform het door u vastgesteld Wegenbeheerplan.

Gemeentelijk Riolerings Plan

Actualisatie van het plan:
Het Gemeentelijke Rioleringsplan is in 2009 geactualiseerd. In 2014 zal de vijfjaarlijkse actualisatie plaatsvinden.

Financiële consequenties
Het GRP geeft per jaar gespecificeerd aan welke investeringen zullen plaats vinden, zodat de kapitaallasten hiervan berekend kunnen worden. Voorts worden de jaarlijkse exploitatiekosten berekend. De sluitposten zijn de rioolrechten en de toevoegingen of beschikkingen over de voorziening riolering. De rioolrechten moeten in principe 100% kostendekkend zijn, doch om dit te bereiken worden verhogingen geleidelijk doorgevoerd. Een complicerende factor hierbij is de verfijningsuitkering rioleringen, die de gemeente nog twee jaar als onderdeel van de algemene uitkering uit het gemeentefonds zal ontvangen. Deze uitkering wordt voor de rioolrechten als een baat meegenomen. Na afloop van de uitkering, zal het rioolrecht alleen toereikend moeten zijn, al dan niet in combinatie met de voorziening.

Investeringsplan GRP

Investeringen vanuit GRP		
		Bedrag
Investeringen	2012	295.250
Investeringen	2013	1.177.250
Investeringen	2014	47.000
Investeringen	2015	850.000
Totaal		**2.369.500**

In het jaar 2013 staat een investering van ruim een miljoen euro gepland. Het betref hier onder andere investeringen voor afkoppelprojecten in Opheusden (€ 700.000) en Dodewaard (€ 300.000)

Waterplan

Beleidskader
Het gemeentelijk takenpakket voor het onderhoud van het water op ons grondgebied is zeer beperkt. De Rijn en de Waal vallen onder het beheer van Rijkswaterstaat. Het Waterschap Rivierenland is belast met het onderhoud van de Linge, de belangrijkste watergangen (A-watergangen) in het buitengebied en de waterpartijen binnen de bebouwde kom. De gemeente blijft belast met het onderhoud van de geheel of deels in eigen bezit zijnde watergangen (B- en C-watergangen), doch de hierbij behorende werkzaamheden zijn voor het grootste gedeelte opgenomen in het groenbeheerplan. Het waterplan is gebaseerd op het Europese, landelijke, regionale en lokale beleid op het gebied van water en bevat inspanningsverplichtingen (bv. het oplossen van knelpunten en het aanbrengen van verbeteringen), van zowel waterschap als gemeente, op het gebied van waterbeheer. Het doel van het waterplan is een duurzaam en goed functionerend watersysteem (kwaliteit/kwantiteit) dat aan de wettelijke kaders voldoet.

Actualisatie van het plan:
In samenwerking met het Waterschap Rivierenland is het Waterplan voor de gemeente Neder-Betuwe opgesteld en vastgesteld. In 2012 wordt het plan geactualiseerd.

Financiële consequenties
De kosten voor uitvoering van maatregelen uit het Waterplan wordt voor een groot deel gedekt uit het (verbreed) GRP. Zo ook de waterbergingsopgave (het realiseren waterbuffers bij 5 kernen). Voor diverse kernen zijn de voorbereidingen gestart. Hiervoor is budget opgenomen in het waterplan. Mogelijk wordt dit jaar een deel van de berging voor Opheusden gegraven.
Daarnaast is voor de planperiode (2008-2012) een bedrag van € 50.000 beschikbaar gesteld. Deze gelden zijn o.a. ingezet voor het opzetten van een grondwatermeetnet en het verrichten van onderzoek naar de gevolgen van riooloverstorten voor de waterkwaliteit van het ontvangende watersysteem. Beide onderzoeken worden in 2012 afgerond. De te treffen maatregelen ter verbetering van deze situatie worden bij de actualisatie van het plan opgenomen.
Vanuit dit Waterplan wordt momenteel, in samenwerking met het Waterschap, gewerkt aan 2 projecten:

1. Onderzoek naar de waterkwaliteit van het oppervlaktewater nabij overstorten (4 stuks).
   In de voorbereidende werkzaamheden zijn een aantal verbeteringsmaatregelen per overstort aangedragen. Vervolgens worden de maatregelen middels computerberekeningen getoetst. De meest effectieve maatregel wordt bij de volgende actualisatie in het Waterplan opgenomen. Het onderzoek wordt dit jaar afgerond.
2. De realisatie van waterbuffers. Vanuit het Waterplan ligt voor 4 kernen een stedelijke wateropgave. Dit houdt in dat waterbergingen moeten worden aangelegd. Het gaat om de volgende kernen/oppervlakken:
   Echteld 3.333m2, IJzendoorn 13.920m2, Ochten 8.050m2, Kesteren 2.643m2. Voor de kernen IJzendoorn, Echteld en Ochten is een mogelijke locatie aangewezen. In de komende periode wordt onderzocht of realisatie van een waterberging op de betreffende locatie haalbaar (zowel praktisch als financieel) is.

Groenbeheerplan

Actualisatie van het plan:
Het beheer van het groen is in 2002 vastgelegd in het Groenbeheerplan. Dit plan is in 2005 geactualiseerd.
Dit beleid is vertaald naar diverse uitvoeringsplannen. Het bestaande beleid wordt de komende jaren niet gewijzigd.

Financiële consequenties
Het groenbeheerplan is in diverse onderdelen gesplitst, waarvoor bestekken zijn opgesteld en offertes gevraagd zijn bij diverse ondernemingen. Aan de hand van de ingekomen cijfers zijn ramingen (inclusief bijstellingen uit kadernota) opgesteld voor de begroting 2012. Het totaalbedrag beloopt € 823.000 en de specificatie hiervan luidt:

Bestek	Begroting	Ingangsdatum nieuw bestek
Heesters	246.000	Jaarlijks
Gazons maaien	86.000	2012
Bomen	80.000	2014
Begraafplaatsen	210.000	2013 met daarna de optie om jaarlijks te verlengen tot 2016
Onkruidbestrijding	58.000	Eigenbeheer
Bermen en sloten	142.000	2013

Gebouwenbeheerplan

Beleidskader
Het beleidskader is vastgelegd in de meerjaren onderhoud beheerplannen gebouwen voor de jaren 2008-2010 die op 20 december 2007 door de raad zijn vastgesteld.

Actualisatie van het plan:
In 2010 is gestart met het actualiseren van het gebouwenbeheersplan. Het geactualiseerde beleidsplan gaat in december 2011 naar de raad. Ingangsdatum is 2012.
Behoudens de inpassing van de nieuwe gymzaal in Ochten in het beheerplan, laat het concept plan zien dat de beschikbare budgetten toereikend zijn om het plan uit te voeren. Inpassing van de Gymzaal in Ochten vergt een extra toevoeging aan de voorziening van € 5.000 per jaar.

Financiële consequenties
Voor 2012 gaan we aan onderhoudstaken doen:

Kerktorens Dodewaard en Hien	Voegwerk, daken en bereikbaarheid
Trefpunt	Zonwering, cv-leidingen.radiatoren vervangen
Werkplaats Kesteren:	Bestrating
Gemeentehuis Hoofdgebouw:	Buitenschilderwerk en dakafwerking oudbouw gemeentehuis
Peuterspeelzaal Kesteren	Kozijnen vervangen

Kerktorens
Voor de torens van Echteld, Opheusden en Kesteren is van het rijk een subsidie van ca € 37.800 ontvangen. Voor de overige torens (Opheusden, Dodewaard, Hien en IJzendoorn) wordt per 1 januari 2012 opnieuw een aanvraag ingediend. Tevens is er een verzoek voor subsidie (€ 250.000), ten behoeve van het onderhoud van de monumentale kerktorens, bij de provincie ingediend. Het onderhoud zal vanaf 2012 fasegewijs worden uitgevoerd. Eén en ander conform het opgestelde PIP (periodiek Instandhouding Plan)

Financiële consequenties

Beheerplan onderhoud openbare gebouwen					
Totaal					
	2012	2013	2014	2015	2016
openbare gebouwen	303.758	132.587	185.313	285.619	167.064
kerktorens	210.392	175.264	176.739	20.237	10.478
Totaal	514.150	307.851	362.052	305.856	177.542
Dekking van de lasten vinden plaats via de voorziening onderhoud openbare gebouwen					

Beheerplan openbare verlichting

Actualisatie van het plan:
Het Openbare Verlichtingplan is in 2009 vastgesteld. In 2018 wordt gestart met de actualisatie. Ingangsdatum is 2019.

Financiële consequenties
Om de kosten voor de openbare verlichting zoveel mogelijk te beperken, liggen er kansen op het gebied van beperking van het energieverbruik. Op dit moment wordt onderzocht wat de mogelijkheden en financiële consequenties zijn van het dimmen van de openbare verlichting zijn.

Verkeersveiligheidsplan

Beleidskader
Uitgangspunt is nog het verkeersveiligheidsplan dat op 4 maart 2004 door de gemeenteraad van Neder-Betuwe is vastgesteld. Het betreft hier een samenvoeging van de plannen van de 3 voormalige gemeenten.

Actualisatie van het plan:
Er is echter gestart met het opstellen van een nieuw verkeersveiligheidsplan, onderdeel van een nieuw Neder-Betuws Verkeer- en vervoerplan. Dit plan leidt tot een herprioritering van huidige projecten. Het nieuwe plan komt na de zomervakantie 2011 in de inspraak. Het Neder-Betuws Verkeer- en vervoerplan wordt u in december 2011 ter vaststelling aangeboden.

Financiële consequenties
De uitvoering van maatregelen wordt gedekt uit de voorziening verkeersveiligheid en een bedrag dat jaarlijks in de begroting beschikbaar gesteld voor de uitvoering van het beleid. De hoogte van dit bedrag is i.v.m. bezuinigingen gehalveerd van € 64.000 naar € 32.000.
Het nieuwe plan voorziet in een geactualiseerde uitvoeringsplanning. Deze planning moet het in ieder geval mogelijk maken dat bij de uitvoering van het wegenbeheerplan ook de gewenste verkeersveiligheidsmaatregelen genomen kunnen worden.

Materieel Brandweer

Beleidskader
Het bedrijfszeker hebben en houden van het brandweermaterieel in ruime zin, zoals auto's, garages, uitrusting et cetera. Voor de vervanging is een schema opgesteld voor de jaren tot en met 2021.
Financiële consequenties
De investeringen kunt u terugzien in het investeringsschema van Programma 2 Openbare orde en veiligheid.

Materieel buitendienst

Beleidskader
Het bedrijfszeker hebben en houden van het technisch materiaal van de buitendienst, zoals auto's, aanhangwagens, motorzagen, containers et cetera. Het materieel investeringsplan buitendienst geeft per jaar de vervangingskosten aan.
Financiële consequenties
De investeringen kunt u terugzien in het investeringsschema van Programma 3 Openbare ruimte.

Materieel Gladheidbestrijding

Beleidskader
Het bedrijfszeker hebben en houden van een vijftal strooiers en een vijftal sneeuwploegen. Het materieel investeringsplan gladheidbestrijding geeft per jaar de vervangingskosten aan.

Financiële consequenties
De investeringen kunt u terugzien in het investeringsschema van Programma 3 Openbare ruimte.

PARAGRAAF 4: FINANCIERING

Algemeen

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) wordt in artikel 13 het volgende vermeld "De paragraaf betreffende de financiering bevat in ieder geval de beleidsvoornemens ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsportefeuille". Deze paragraaf wordt ook wel treasuryparagraaf genoemd.
In de toelichting op artikel 13 BBV komt de Wet financiering decentrale overheden (Fido) aan de orde.
Voor de financiering vormt de Wet Fido het wettelijk kader. De wet is gesteld in termen van de financieringsfunctie (treasury) van de decentrale overheden.
De intentie van de Wet Fido is het beheersen van risico's, het bevorderen van de kredietwaardigheid van decentrale overheden en het bereiken van transparantie ten aanzien van het treasurybeleid van die decentrale overheden.
Dit uit zich in een aantal bepalingen, te weten:

- Het verplicht stellen van de vervaardiging van een treasurystatuut en het opnemen van een paragraaf financiering in de programmabegroting en in het jaarverslag van de programmaverantwoording.
  Deze verplichtingen komen overigens niet rechtstreeks voort uit de Wet Fido maar uit artikel 212 van de Gemeentewet en de artikelen 9, 13, 26 van het BBV.
- Het stellen van de kwalitatieve voorwaarde dat het opnemen en uitzetten van gelden en verlenen van garanties alleen in het kader van het publieke belang mag plaatsvinden.
- Het stellen van de kwantitatieve voorwaarde in de zin dat uitzetten van overtollige gelden en het aangaan van derivaten een prudent karakter moet hebben.
- Het stellen van kwantitatieve begrenzingen aan het maximale renterisico dat een decentrale overheid in enig jaar mag lopen in het kader van de financiering door middel van korte schulden (bekend als kasgeldlimiet) en lange schulden (bekend als renterisiconorm).

Het doel van deze paragraaf, voor u als gemeenteraad, is om de uitvoering van de treasuryfunctie te kunnen volgen. De treasuryfunctie ondersteunt de uitvoering van het voorgenomen beleid uit de verschillende beleidsvelden in die zin dat de treasuryfunctie de financiering van het beleid omvat en het uitzetten van geldmiddelen die niet direct nodig zijn. Een van de belangrijkste onderdelen van de treasuryfunctie is het beheersen van de financiële risico's die gepaard gaan met de financiële geldstromen, vermogenswaarden en posities.

De paragraaf financiering in de begroting gaat in op de geprognosticeerde beleidsplannen. Aan het einde van het begrotingsjaar wordt in het jaarverslag teruggeblikt en aangegeven in hoerverre de voorgenomen plannen zijn gerealiseerd.

Het door de Wet Fido voorgeschreven treasurystatuut is eind 2009 geactualiseerd en met ingangsdatum 1-1-2010 vastgesteld.

Gesteld kan worden dat:

- Onze gemeente de financieringsfunctie uitsluitend voor de publieke taak gebruikt.
- Onze huisbankier is de N.V. Bank Nederlandse Gemeenten, waarmee een rekening-courantverhouding is afgesloten met automatische afroming binnen bepaalde grenzen van de saldi naar daggelden ter beperking/verbetering van de rentelasten/rentebaten.
- Het beheer prudent is en dat aan kasgeldlimiet en renterisiconorm voldaan wordt.

Treasurybeheer

Het treasurybeheer is gericht op het minimaliseren van de gemeentelijke rentelasten op lange termijn. Voorwaarde hierbij is dat de renterisico's en de overige financieringsrisico's beheersbaar blijven. Treasury is belast met het verzekeren van een duurzame toegang van de gemeente tot de financiële markten en voor de permanente beschikbaarheid van bancaire diensten tegen minimale kosten. Tot de treasuryfunctie behoren de taakvelden financiering, rentemanagement, portefeuillebeheer, saldobeheer, geldstroombeheer, betalingsverkeer, werkkapitaalbeheer en het onderhouden van bankrelaties.

Externe ontwikkelingen

De nationale en internationale economische ontwikkelingen van de laatste tijd hebben op het treasurygebeuren een stempel gedrukt. Dit is duidelijk zichtbaar aan de aandelenkoersen en de rentestanden, zowel op de geldmarkt als op de kapitaalmarkt. Een voorspelling voor de toekomstige ontwikkeling is nauwelijks te geven. Na de problemen bij private financiële instellingen, dreigt de financiële crisis nu een volgende fase in te gaan, waarbij potentiële wanbetaling door overheden de financiële stabiliteit in gevaar brengt.

Rentevisie

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) wordt in artikel 13 voorgeschreven dat deze paragraaf in ieder geval de beleidsvoornemens ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsportefeuille moet bevatten.
De rentevisie van de gemeente Neder-Betuwe wordt voornamelijk ingegeven door de kaders van de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Daarnaast doen wij geen risicovolle beleggingen.
Op basis van de gewogen gemiddelde rentepercentage van de in ons bezit zijnde langlopende geldleningen kunnen wij de renteomslag op 5% kunnen handhaven.

Rentebeheer

Renterisico financiering kort

Het risico van de korte financiering wordt belichaamd in het kasgeldlimiet. Hiertoe behoren alle kortlopende financieringen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar. De kasgeldlimiet (8,5%) wordt in de Wet Fido bepaald op basis van het totaal van de gemeentelijke begroting. Voor 2012 bedraagt het begrotingstotaal van de gemeente Neder-Betuwe € 50,4 miljoen. Per kwartaal wordt de ontwikkeling van de vlottende middelen in relatie tot de toegestane kasgeldlimiet intern getoetst. Jaarlijks wordt een opgave aan de Provincie Gelderland verstrekt.

Berekening kasgeldlimiet

Jaar:	Percentage:	Totaal lasten begroting	Kasgeldlimiet
2012	8,5%	50.465.000	4.289.525
2013	8,5%	41.144.000	3.497.240
2014	8,5%	41.375.000	3.516.875
2015	8,5%	40.021.000	3.401.785

In het geval de kasgeldlimiet zou worden overschreden dient de overschrijding te worden omgezet van schuld in rekening-courant naar langlopende schuld. Dit kan door het aantrekken van een geldlening met een looptijd langer dan één jaar. Het streven van de gemeente Neder-Betuwe is er op gericht om, binnen de kasgeldlimiet, een deel van de financieringsbehoefte te dekken door zoveel mogelijk gebruik te maken van de ruimte binnen het verstrekte rekening-courantkrediet, groot € 3,8 miljoen van de huisbankier, de Bank Nederlandse Gemeenten.

Renterisico financiering lang

Het renterisico op de lange financiering wordt begrensd door de renterisiconorm. Als lange financiering wordt volgens de Wet Fido aangemerkt, alle financieringsvormen met een rentetypische looptijd langer dan 1 jaar.
De renterisiconorm wordt evenals de kasgeldlimiet berekend over het begrotingstotaal. Als norm wordt in de Wet 20% van het begrotingstotaal met een minimum van € 2,5 miljoen aangehouden. Dit houdt in dat in enig jaar de aflossing van de lange schuld niet hoger mag zijn dan 20% van het begrotingstotaal lasten. Uit onderstaand overzicht blijkt wat de gemeente de komende jaren mag aflossen aan vaste geldleningen binnen de gestelde normen.

Jaar:	Percentage:	Totaal lasten begroting	Renterisiconorm
2012	20%	50.465.000	10.093.000
2013	20%	41.144.000	8.228.800
2014	20%	41.375.000	8.275.000
2015	20%	40.021.000	8.004.200

Uit de navolgende tabel blijkt dat de gemeente ruimschoots binnen de gestelde normen blijft wat betreft de aflossingen van de vaste geldleningen.

Ontwikkeling portefeuille opgenomen leningen

In het onderstaande overzicht is de verwachte ontwikkelingen in de portefeuille opgenomen leningen zichtbaar gemaakt.

Informatie portefeuille opgenomen leningen					
	2011	2012	2013	2014	2015
Aantal	23	24	24	21	20
Oorspronkelijk bedrag	50.898.309	59.898.309	59.898.309	52.083.188	50.283.188
Nieuwe leningen	10.000.000	0	0	0	0
Vervallen leningen	1.000.000	0	7.815.121	1.800.000	0
Stand per 1-1-	34.171.662	40.044.368	34.767.074	29.489.326	25.533.010
Stand per 31-12-	40.044.368	34.767.074	29.489.326	25.533.010	21.756.694
Gemiddelde grootte (oorspronkelijk)	2.212.970	2.495.763	2.480.152	2.480.152	2.514.159
Gemiddelde grootte 1-1-	1.485.724	1.668.515	1.448.628	1.404.254	1.276.651
Gemiddelde grootte 31-12-	1.668.515	1.448.628	1.404.254	1.276.651	1.087.835
Aflossingen regulier	4.127.294	5.277.294	5.277.748	3.956.316	3.956.316
Aflossingen vervroegd	0	0	0	0	0
Renteaanpassingen (oud percentage)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Renteaanpassingen (nieuw percentage)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Gemiddeld rentepercentage ongewogen 1-1-	4,74	4,59	4,33	4,31	4,63
Gemiddeld rentepercentage ongewogen 31-12-	4,59	4,59	4,84	4,63	4,63
Gemiddeld rentepercentage gewogen 1-1-	4,43	4,11	4,13	4,17	4,22
Gemiddeld rentepercentage gewogen 31-12-	4,11	4,13	4,17	4,22	4,28

Ontwikkeling portefeuille uitgezette leningen

In het onderstaande overzicht is de verwachte ontwikkelingen in de portefeuille uitgezette leningen zichtbaar gemaakt.

Informatie portefeuille uitgezette leningen					
	2011	2012	2013	2014	2015
Aantal	9	9	9	9	9
Oorspronkelijk bedrag	1.668.855	1.668.855	1.668.855	1.668.855	1.668.855
Nieuwe leningen	0	0	0	0	0
Stand per 1-1-	1.078.907	985.516	892.125	798.734	705.344
Stand per 31-12-	985.516	892.125	798.734	705.344	611.953
Gemiddelde grootte (oorspronkelijk)	185.428	185.428	185.428	185.428	185.428
Gemiddelde grootte 1-1-	119.879	109.502	99.125	88.748	78.372
Gemiddelde grootte 31-12-	109.502	99.125	88.748	78.372	67.995
Aflossingen regulier	93.391	93.391	93.391	93.391	93.391
Aflossingen vervroegd	0	0	0	0	0

De uitgezette leningen hebben betrekking op de achtergestelde lening Vitens en renteloze leningen die de gemeente heeft verstrekt aan plaatselijke verenigingen. Het risico hierop is beperkt. Vaak is er sprake van een subsidieband met de gemeente, zodat verrekening kan plaatsvinden

Geprognosticeerde rentebaten en rentelasten

De rentebaten en rentelasten kunnen ondermeer als volgt worden gespecificeerd:

Verwachte rentebaten en lasten		2012	2013	2014	2015
Te betalen rente	schuld in rekening-courant	0	0	0	0
Te betalen rente	kort lopende geldleningen	793.501	1.137.091	1.211.463	1.171.215
Te betalen rente	langlopende geldleningen	1.556.861	1.350.126	1.317.701	1.285.276
Te betalen rente	interne finaciering	0	0	0	0
Te ontvangen rente	tegoeden rekening-courant	0	0	0	0
totaal te betalen en ontvangen rente		2.350.362	2.487.217	2.529.164	2.456.491
Te betalen kosten	i.v.m. financiering	67.104	5.902	5.902	5.902
Totaal te betalen rente en kosten		2.417.466	2.493.119	2.535.066	2.462.393
Totaal afschrijvingen		2.054.575	1.877.807	1.871.881	1.836.782
Totaal door te berekenen rente en afschrijvingen en kosten		4.472.041	4.370.926	4.406.947	4.299.175
Door berekende kapitaallasten		-6.032.968	-5.766.791	-5.652.098	-5.432.077
Verwacht rente resultaat		-1.560.927	-1.395.865	-1.245.151	-1.132.902

In de begroting wordt rekening gehouden met een rentepercentage van 5%.

Gemeentefinanciering

Liquiditeitenplanning

Het opstellen van een liquiditeitsplanning heeft de volgende doelstellingen:

- Vaststellen van de financieringsbehoefte om vervolgens de benodigde gelden te kunnen aantrekken tegen zo laag mogelijke kosten, gegeven het risicoprofiel zoals omschreven in het treasurystatuut.
- Toetsen van de vlottende schuldpositie aan de kasgeldlimiet.

Beleid gemeentefinanciering

Ten aanzien van de beleidskaders op dit onderdeel zijn enkele uitgangspunten van belang:

- Het rentepercentage voor de door te berekenen kapitaallasten, interne financiering en toevoegingen aan bestemmingsreserves is gesteld op 5%.
- Financiering met het huidige goedkope kort geld (< 1 jaar) tot maximaal de kasgeldlimiet van de wet Fido.
- Financiering met lang geld (> 1 jaar) boven de kasgeldlimiet van de wet Fido, waarbij rekening moet worden gehouden met de lopende investeringskredieten, herfinanciering van aflossingen op leningen, de berekende financieringstekorten.
- Bij de berekening van de financieringstekorten en de daaruit voortvloeiende rentelasten is uitgegaan van de gegevens op 30 juni 2011, zijnde voor lang geld 3,87 % (20 jaar) en voor kort geld 1,37 %.
- Bij het aantrekken van nieuwe leningen rekening houden met de gevolgen voor de renterisiconorm, zoals looptijd, vervroegde aflossingsmogelijkheden, boeten en rentevoetherzieningen.

Het geprognosticeerde financieringstekort/overschot

Jaar:	Financieringstekort:	Financieringsoverschot:
2012	14.002.000	0
2013	17.934.000	0
2014	21.746.000	0
2015	22.196.000	0

Op grond van de ontwikkeling van de financieringsbehoefte voor de komende begrotingsjaren, de huidige liquiditeitspositie en ervaringen met betrekking tot het realiseren van geprognosticeerd nieuw beleid wordt ingeschat dat in 2012 tot en met 2015 voor de interne financiering een beroep op de kapitaalmarkt moet worden gedaan. Dit betreft echter een momentopname ten tijde van het opmaken van de begroting. Hierbij is rekening gehouden met de boekwaarden van de activa, de eigen financieringsmiddelen (reserves en voorzieningen) en de vaste opgenomen geldleningen gedurende het begrotingsjaar 2011 en de meerjarenraming. Mocht het toch nodig zijn om additionele financieringsmiddelen aan te trekken dan zullen allereerst de mogelijkheden van de geldmarkt (rekening-courant krediet en daggeldleningen) worden benut. Door de oplopende financieringstekorten moet er volgens de prognoses de volgende langlopende geldleningen worden afgesloten in 2012 voor € 10 miljoen, in 2013 voor € 4 miljoen, in 2014 voor € 4 miljoen en in 2015 voor € 1 miljoen. Een toename van het vreemde vermogen resulteert in een toename van de te betalen rente. Deze rente moet wel gedekt worden uit de lopende exploitatie. Met de hogere rentelasten is rekening gehouden in de begroting 2012 en de meerjarenraming 2013-2015. De overige financieringstekorten zullen gefinancierd worden met kortgeld (kasgeldleningen).

Er is sprake van een structureel financieringstekort van € 20 miljoen. Dit structurele financieringstekort wordt veroorzaakt door de financiering van onze grondexploitaties.

Verhouding eigen vermogen/vreemd vermogen

Het totale vermogen van onze gemeente is opgebouwd uit 27 % eigen vermogen en 73% vreemd vermogen. De percentages voor eigen vermogen en vreemd vermogen verbeteren in de toekomst licht. Dit wordt veroorzaakt door enerzijds de aflossingen en herfinanciering van leningen en anderzijds een afname van onze vaste activa door het realiseren van minimale vervangingsinvesteringen.

Jaar:	Eigen Vermogen	Vreemd Vermogen	Totaal Vermogen	Percentage Eigen vermogen	Percentage Vreemd vermogen
2012	21.146.000	58.489.000	79.635.000	27%	73%
2013	20.955.000	56.318.000	77.273.000	27%	73%
2014	20.667.000	54.412.000	75.079.000	28%	72%
2015	20.489.000	50.580.000	71.069.000	29%	71%

Relatiebeheer

Voor het reguliere betalingsverkeer maakt de gemeente hoofdzakelijk gebruik van de NV Bank Nederlandse Gemeenten. Daarvoor is een overeenkomst van financiële dienstverlening afgesloten. In deze overeenkomst is een kredietlimiet bepaald. Tot deze limiet kan gemeente tegen een gunstig rentepercentage daggeld opnemen of uitzetten. Voor het aantrekken of uitzetten wordt een call-geldpercentage berekend, verhoogd c.q. verlaagd met 0,125%. Naast de NV Bank Nederlandse Gemeenten heeft de gemeente rekeningen bij de plaatselijke Rabobank voor onder meer legesopbrengsten.

PARAGRAAF 5: VERBONDEN PARTIJEN

Algemeen
Een verbonden partij is een privaat- dan wel publiekrechterlijke organisatie waarin de gemeente een financieel en bestuurlijk belang heeft. Door het deelnemen in deze verbonden partijen wil de gemeente een publiek belang dienen, maar door deelname in een derde rechtspersoon moeten ook de belangen van die verbonden partij zelf worden gediend.

Financieel belang
Een financieel belang is aanwezig wanneer een ter beschikking gesteld bedrag niet verhaalbaar is bij faillissement, dan wel als financiële aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt (artikel 1 BBV). Bij leningen en garantstellingen is dus geen sprake van een verbonden partij: de gemeente behoudt juridische verhaalsmogelijkheden als de partij failliet gaat. Ook bij exploitatiesubsidies is er geen sprake van een verbonden partij: het gaat hier om overdrachten (subsidies).

Bestuurlijk belang
Een bestuurlijk belang is aanwezig, indien er zeggenschap bestaat uit hoofde van stemrecht dan wel vertegenwoordiging in het bestuur van de organisatie: als de burgemeester, de wethouder, het raadslid of de ambtenaar van de gemeente, namens de gemeente in het bestuur van de partij plaatsneemt, of namens de gemeente stemt. Bij alleen een benoemingsrecht of een voordrachtsrecht – de gemeente mag een bestuurder of commissaris in de organisatie benoemen of voordragen – is er strikt genomen geen sprake van een verbonden partij. Gemeenten maken vaak van zo'n recht gebruik om ervoor te zorgen dat er kwalitatief goede bestuurders in het bestuur van de partij terechtkomen.

Verschillende juridische rechtsvormen van verbonden partijen
Een belangrijk onderscheid is het verschil tussen publiekrechtelijke en privaatrechtelijke verbonden partijen. Daarnaast bestaat er nog een mengvorm, de zogenaamde Publieke Private Samenwerkingsverbanden (PPS - constructies). Hieronder wordt in het kort op de juridische verschillen ingegaan.

Publiekrechtelijk
Bij publiekrechtelijke verbonden partijen gaat het met name om gemeenschappelijke regelingen. Bij gemeenschappelijke regelingen gaat het vaak om primaire gemeentelijke taken met een uitvoerend karakter. Zij vormen een verlengd lokaal bestuur waarbij de vrijwilligheid van de samenwerking voorop staat (voor sommige taken is door de wetgever verplichte samenwerking opgelegd, denk hierbij bijvoorbeeld aan de veiligheidsregio). De gemeenschappelijke regeling met een openbaar lichaam is de 'zwaarste' en meest voorkomende vorm: deze regeling heeft – als enige – rechtspersoonlijkheid en een algemeen bestuur (vertegenwoordigers van de deelnemende gemeenten), dat het dagelijks bestuur controleert. Gemeenten kunnen aan dit openbaar lichaam in principe alle gemeentelijke taken en bevoegdheden overdragen. In een gemeenschappelijke regeling kunnen gemeenten veel bestuurlijke en beleidsmatige invloed aanwenden met de mogelijkheid van sturing aan de voorkant. Daarnaast is het een goede vorm om op voet van evenredigheid en gelijkwaardigheid samen te werken met publieke partijen voor een publiek belang. Het risicoprofiel van een gemeenschappelijke regeling is hoog vanwege de financiële aansprakelijkheid. De participerende gemeenten zijn volledig financieel aansprakelijk. Bovendien is de bekostiging van de jaarlijkse activiteiten een verplichte uitgave.

Privaatrechtelijk
Bij privaatrechtelijke verbonden partijen gaat het met name om stichtingen en vennootschappen. Een stichting heeft een bestuur voor de dagelijkse leiding en kent een ideëel of sociaal doel, waarbij alleen aan dat doel kan worden uitgekeerd. Stichtingen kennen geen controlerend mechanisme, tenzij dat in de statuten is geregeld. Het risicoprofiel loopt van laag tot gemiddeld. De gemeente is alleen financieel aansprakelijk voor de verstrekte middelen. Alhoewel de stichting formeel zelf verantwoordelijk is voor exploitatierisico's wordt vaak bij de gemeente aangeklopt als dit risico zich voordoet of als er sprake is van onvoorziene uitgaven. Bestuurders zijn slechts aansprakelijk als er sprake is van wanbeleid.

Een vennootschap heeft een raad van bestuur en, afhankelijk van wat daarover in de statuten is bepaald of van de omvang van de vennootschap, een raad van commissarissen. De raad van bestuur wordt gecontroleerd door de vergadering van aandeelhouders. Gemeenten maken vaak gebruik van vennootschappen bij nutsvoorzieningen, havenactiviteiten, cultuur en economie. De belangrijkste reden om samen te werken met dit type verbonden partij zijn de financiële voordelen door winstdeling en dividend. Het risicoprofiel van een vennootschap ligt vaak hoger dan dat van een stichting. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de aard van de activiteiten, de omvang en de autonome positie die een vennootschap vaak inneemt. Toch kan het risicoprofiel als gemiddeld worden benoemd, vanwege het feit dat de gemeente alleen risico loopt over het ingebrachte geld.

Publiek Private Samenwerking (PPS)
Het Publieke Private Samenwerkingsverband (PPS) is een bijzondere vorm van een verbonden partij, omdat naast de overheid ook private partijen deelnemen. Een veel voorkomend voorbeeld van een PPS zien we in lokale gebiedsontwikkeling. Deze samenwerkingsvorm komt in verschillende variaties voor. Het risicoprofiel is op financieel gebied hoog te noemen. Bij een PPS constructie loopt de gemeente risico. Hiertegenover staat dat er forse exploitatiewinsten zijn waarin de gemeente kan meedelen.

De wetgever heeft een voorkeur voor publiekrechtelijke boven privaatrechtelijke participaties.
Gedachte hierachter is dat in een publiekrechtelijke participatie de openbaarheid en de controle beter zijn gewaarborgd dan in een privaatrechtelijke participatie.

Risico's
Risico's van een verbonden partij kunnen worden samengevat in een tweetal dimensies: financiële en bestuurlijke risico's. Naast de aard en omvang van de activiteiten wordt het risicoprofiel ook beïnvloed door de juridische vorm, structuur en organisatie van een verbonden partij. De belangrijkste soorten verbonden partijen inclusief de mate van bijbehorende risico's zijn hieronder weergegeven:

Belangrijkste soorten verbonden partijen	**Rechtsvorm**	**Risico (Financieel/bestuurlijk)**
Stichting	Privaatrechtelijk	Laag
Vennootschap (BV,NV)	Privaatrechtelijk	Middel
Gemeenschappelijke regeling	Publiekrechtelijk	Hoog
Publiek Private Samenwerking (PPS)	Privaatrechtelijk	Hoog

De risico's van gemeenschappelijke regelingen en PPS-constructies zijn relatief hoger. Bij de gemeenschappelijke regelingen vanwege het feit dat de aangesloten gemeenten volledig financieel aansprakelijk zijn en bij de PPS-constructies vanwege de samenwerking met een private partij met eigen (winst)-doelstellingen.

Overzicht verbonden partijen
Het inzichtelijk maken van de verbonden partijen is om twee redenen van belang. De eerste reden is dat de verbonden partijen vaak beleid uitvoeren dat de gemeente in principe ook zelf kan blijven doen. De gemeente mandateert als het ware de verbonden partij. De tweede reden betreft de kosten / het budgettaire beslag / en de financiële risico's, die de gemeente met de verbonden partijen kan lopen en de daaruit voortvloeiende budgettaire gevolgen.

Hieronder is weergegeven een overzicht van rechtspersonen waarin de gemeente Neder-Betuwe participeert, die begrepen kunnen worden onder de noemer verbonden partijen.

Nummer	**Naam partij (soort verbonden partij)**	**Relatie programma**
1	**Gemeenschappelijke regeling Regio Rivierenland** (Gemeenschappelijke regeling)	Diverse programma's
2	**Regionaal archief Rivierenland** (Gemeenschappelijke regeling)	Diverse programma's
3	**Veiligheidsregio Gelderland-Zuid** (Gemeenschappelijke regeling)	Openbare orde en veiligheid
4	**Industrieschap Medel** (Gemeenschappelijke regeling)	Economie
5	**Waterbedrijf Vitens N.V.** Vennootschap	Economie
6	**Lander, werk & integratie** (Gemeenschappelijke regeling)	Zorg, werk en inkomen
7	**Presikhaaf** (Gemeenschappelijke regeling)	Zorg, werk en inkomen
8	**N.V. Bank Nederlandse Gemeenten** (Vennootschap)	Algemene inkomsten en uitgaven
9	**Regio Arnhem in Liquidatie** (Gemeenschappelijke regeling)	Bestuur en burger
10	**Casterhoven** (Publiek Private Samenwerking)	Bouwen en Milieu
11	**Recreatieschap Nederrijn, Lek en Waal** (Gemeenschappelijke regeling)	Openbare Ruimte

1. Gemeenschappelijke regeling Regio Rivierenland

Vertegenwoordiging gemeente Neder-Betuwe

Algemeen bestuur : Burgemeester
Dagelijks bestuur : Geen

Vestigingsplaats
Tiel

Doelstellingen
Regio Rivierenland is een samenwerkingsverband van Betuwe en Bommelerwaard en behartigt de belangen van gemeenten in het Rivierengebied. Het doel betreft het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van die gemeenten op basis van het principe van 'verlengd lokaal bestuur'. We hebben het dan over de volgende beleidsonderwerpen: Verkeer en openbaar vervoer, WMO, Logopedie-schoolbegeleiding , Volwasseneneducatie , Jeugd, Dienst bijzondere controle, Arbeidsmarktbeleid , Werk en sociale zaken, Volksgezondheid en zorg, Verslavingszorg , Preventieve- en jeugdgezondheidszorg, Milieuzorg/milieuadviesdienst-geluidmeetdienst , Beleidsvorming ruimtelijke ordening en woonbeleid , Ruimte en Water, Wonen, Stimuleringsprogramma Economie Rivierenland (StER), Inkoopbureau, Eigenwijs-Rivierenland. Dit kunnen individuele belangen zijn, maar ook regionale. Ook voert Regio Rivierenland gemeenschappelijke taken voor de gemeenten uit. Variërend van volksgezondheid tot milieu en van werkgelegenheid tot huisvuilinzameling. Het Openbaar Lichaam Regio Rivierenland heeft een Algemeen Bestuur en een Dagelijks Bestuur. Het Algemeen Bestuur bestaat uit 10 leden en een onafhankelijk voorzitter. Dit zijn bestuurders van tien gemeenten. Deze gemeenten zijn: Buren, Culemborg, Geldermalsen, Lingewaal, Maasdriel, Neder-Betuwe, Neerijnen, Tiel, West Maas en Waal en Zaltbommel. Uit de leden van het Algemeen Bestuur worden de leden van het Dagelijks Bestuur gekozen. Het Dagelijks Bestuur bestaat uit de voorzitter en 2 andere leden van het Algemeen Bestuur.

Financieel belang
De bijdragen van de aangesloten gemeenten zijn grotendeels gebaseerd op het inwoneraantal. Per 1 januari 2011 bedraagt het aantal inwoners in het werkgebied 216.476, waarvan in Neder-Betuwe 22.619. In 2012 bedraagt het totaal van de gemeentelijke bijdragen € 7.162.927, waarvan het deel voor Neder-Betuwe € 753.460 betreft. In de totale gemeentelijke bijdrage is rekening gehouden met een taakstellende bezuiniging van € 417.000.

Financiele gegevens verbonden partij

	31-12-2010	31-12-2009
Eigen vermogen	3.714.263	5.064.503
Vreemd vermogen	31.554.898	29.920.338
Totaal	35.269.161	34.984.841

Exploitatieresultaat 2010: € 781.444

Ontwikkelingen

Bestuur Regio Rivierenland presenteert toekomstvisie
Met de nieuwe bestuursstructuur is een nieuwe vorm van samenwerking binnen Regio Rivierenland gestart. Dit vraagt om visie op de manier van samenwerken en definiëring van wat de samenwerkende gemeenten bindt en waar zij voor staan. In de ontwikkelde visie is getracht om op zo treffend mogelijke wijze de identiteit van Rivierenland weer te geven, ambities en kansen te verkennen en de manier van samenwerken te beschrijven. Wat zijn de kernwaarden van waaruit belangrijke regionale ontwikkelingen en vraagstukken vorm krijgen? Wat zijn de belangrijke kenmerken van het gebied? Het Algemeen Bestuur van Regio Rivierenland als ambassadeurs van de samenwerking hebben gemeend om met deze vragen aan de slag te gaan. In een kort en krachtig traject hebben zij deze visie met elkaar opgesteld. De visie is uitdrukkelijk een gezamenlijk startdocument van het Algemeen Bestuur van Regio Rivierenland; het vertrekpunt voor de verdere discussie over de ontwikkeling van kansen binnen de regio. Voor de invulling hiervan is nadrukkelijk een belangrijke (inhoudelijke) rol weggelegd voor de vijf programmaraden van Regio Rivierenland en de maatschappelijke partners en organisaties. De visie is de paraplu waarbinnen in de programma´s van de programmaraden inhoudelijke keuzes worden gemaakt en projecten worden uitgevoerd met de partners.

AVRI
Het besluit van de gemeenten om AVRI te verzakelijken maakte het voor AVRI mogelijk om een nieuwe koers in te zetten. Een koers waarbij de service wordt uitgebreid, terwijl de kosten met zo'n 20% gaan dalen. De verzakelijkte AVRI zorgt voor een schoner Rivierenland tegen lagere kosten. Afgelopen acht jaar is de afvalstoffenheffing gemiddeld met 1,3 % per jaar gestegen (ca. € 30,- per huisaansluiting). Met ingang van 1 januari 2011 is de afvalstoffenheffing verlaagd met ongeveer € 30,-. Deze daling was mogelijk als gevolg van reeds genomen maatregelen. Daarnaast wordt een aanvullende daling van ongeveer € 20,- in de daarop volgende jaren (2012 t/m 2015) mogelijk geacht. Dit is een daling van gemiddeld 4% per jaar. AVRI gaat daarmee tot een van de dienstverleners in afvalland behoren die het meest kostenefficiënt opereert. AVRI heeft twee nieuw aangekochte zijladers op aardgas. De nieuwe wagens zet AVRI in voor de inzameling van rest- en gft-afval uit minicontainers in Tiel. De wagens zijn herkenbaar aan een sticker waarop staat dat ze op aardgas rijden. AVRI streeft ernaar om in de toekomst zoveel mogelijk over te schakelen op aardgas. De wagens hebben veel milieuvoordelen. Rijden op aardgas (in plaats van diesel) levert minder schadelijke uitlaatgassen op. De toepassing van aardgas op AVRI-inzamelwagens is nog beperkt. In de regio Rivierenland kan er uitsluitend in Tiel aardgas worden getankt. Ook is aardgas niet geschikt bij wagens met zwaardere motoren. Maar waar het mogelijk is, wil AVRI aardgas toepassen om bij te dragen aan een duurzame toekomst.

GGD
De gemeenten in regio Rivierenland werken veel samen op het gebied van Volksgezondheid en Zorg:
1. gezamenlijk een Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD) in stand te houden;
2. afstemming over regionaal gezondheidsbeleid;
3. samen te zorgen voor de Openbare Geestelijke Gezondheidszorg of wel Maatschappelijke Opvang (OGGZ/MO).

GGD Rivierenland signaleert risico's, bedreigingen en kwetsbare groepen en richt zich op gelijke kansen op gezondheid voor alle inwoners van Rivierenland. Een overzicht van de taken alsmede de financiering daarvan staat het productenboek van de GGD.Zes keer per jaar vergaderen de Portefeuillehouders Volksgezondheid van alle gemeenten van de Regio. Zij adviseren het Dagelijks Bestuur over onderwerpen op het gebied van volksgezondheid en zorg. De ambtenaren volksgezondheid in de gemeenten stemmen gezondheidsbeleid af in het ambtelijk overleg volksgezondheid Rivierenland (AOVR).

Gemeenten schrijven iedere vier jaar een nota gezondheidsbeleid, gebaseerd op de gezondheidssituatie van de eigen inwoners. De gezondheidsmonitorcyclus helpt hen hierbij. De meest recente regionale gezondheidsnota is in 2008 vastgesteld door het AB. De regionale nota loopt van 2008 tot en met 2011. In 2012 vindt de evaluatie plaats.

JGZ aan Z! is de nieuwe werkwijze van de Jeugdgezondheidszorg (JGZ) van GGD Rivierenland. De JGZ start hiermee, na een pilot in de gemeenten Neder-Betuwe en Zaltbommel, in het schooljaar 2011-2012 op alle reguliere basisscholen in de regio. De onderzoeken voor 5/6- en 10/11-jarigen blijven, maar worden anders ingericht. Met de nieuwe werkwijze is er meer ruimte voor zorg op maat aan kinderen, ouders, leerkrachten en IB-ers.

Stand van zaken Regionaal Uitvoeringsprogramma (RUP)
De RUP's (2006 en 2007) waren de voorgangers van het Regionaal Samenwerkingsprogramma (RSP). In het RUP was een subsidierelatie tussen de projecttrekkers (veelal gemeenten) en de provincie over de versnelde uitvoering van concrete projecten. Regio Rivierenland ligt op koers: uiteindelijk worden alle projecten die in de RUP contracten zijn afgesproken, uitgevoerd en de beschikbare middelen worden geheel besteed binnen de regio. Dit in tegenstelling tot geruchten dat er sprake was van onderbesteding en niet tijdige uitvoering. De geruchtenstroom leidde tot een intensief overleg tussen provincie en regio's. De voortgang van alle projecten hield men tegen het licht. De meeste projecten in de regio Rivierenland waren in 2009 klaar. Een zevental projecten loopt door in 2010 en 2011. In een aantal gevallen heeft het overleg geleid tot een verschuiving van de einddatum of in een wijziging van de begroting binnen een project. Met deze afspraken zullen alle projecten tijdig worden afgerond en worden de beschikbare middelen geheel besteed. Al met al betreft het een heel pakket projecten met een investering van totaal € 13,4 miljoen en een subsidiebijdrage van de provincie van € 6,9 miljoen.

Regionaal Samenwerkings Programma (RSP)
De directeur van de Bestuursdienst van Regio Rivierenland, is bezig de ambtelijke ondersteuning te organiseren voor een nieuw Regionaal Samenwerkings Programma, dat rond april volgend jaar moet worden ondertekend. Dit is een belangrijke financiële bron voor gemeenten en geeft tegelijk de mogelijkheid de structuur binnen het gebied te versterken. Regio Rivierenland heeft het initiatief genomen met de partners te gaan praten die werken met het Gelders Stedelijk Ontwikkelingsbeleid en het Kleine Steden Beleid. De Regio wil onderlinge verhoudingen beter zichtbaar maken en initiatieven en projecten beter afstemmen. Binnen de programmaraden stellen de wethouders van gemeenten hun doelen. Die worden omgezet in projecten, met een nadrukkelijker focus op samenwerking. Uit de programma's samen komen zo breed gedragen projecten naar voren die het rivierengebied als geheel ten goede komen. Het draagvlak moet breed zijn, dus benadert de Regio partners in het maatschappelijk veld, organisaties als de kamer van koophandel onderwijs of de woningcorporaties. Projecten die

uit deze samenwerking voortkomen kennen dan ook meerdere financieringsbronnen. De bestuursdienst faciliteert het hele proces, organiseert gesprekken, is zelf gesprekspartner en legt de verbanden. Met een nadrukkelijke rol voor de programmamanager van het RSP.

Uiteindelijk is het de bedoeling dat in april 2012 de contracten tussen de regio's en provincie worden ondertekend. Om de gemeenteraden in Regio Rivierenland zo goed mogelijk te informeren over de ontwikkelingen rondom het opstellen van de KSB-, GSO en Regicontracten is afgelopen september een informatiebijeenkomst georganiseerd voor alle raadsleden. Jongstleden mei heeft de tweede voortgangsmonitor van 2011 plaatsgevonden naar de stand van zaken binnen het huidige Regiocontract. Deze monitor wijst uit dat, net als in het verleden, meer dan 90% van de projecten binnen het Regiocontract gerealiseerd zullen zijn voor 31 december 2011. Hiermee voldoen we aan de doelstelling van het Regiocontract. Daarnaast realiseren meer dan 90% van de projecten de inhoudelijke doelstelling en blijft meer dan 95% van de projecten binnen de begroting van het project.

Missie, visie en arbeidsmarktbeleid voor de komende jaren

Loonkostensubsidies
Op initiatief van twee wethouders van Culemborg en Tiel is voor Rivierenland ESF-J subsidie aangevraagd voor de aanpak van de jeugdwerkloosheid in Rivierenland. Deze subsidie groot € 490.000 is inmiddels toegekend. Met dit ESF geld wordt aan iedere gemeente in de regio Rivierenland de mogelijkheid geboden om loonkostensubsidie te verstrekken voor werkzoekende jongeren, die niet op eigen kracht een baan kunnen vinden.

De gemeente kan daarbij de vorm kiezen die het beste past bij de eigen beleidsuitvoering. Dit betekent dat ter compensatie aan het begin van een baan aan de werkgever een loonkostensubsidie versterkt kan worden voor de duur van een bepaalde periode, gekoppeld aan het arbeidscontract. De loonkostensubsidie kan ook verstrekt worden in de vorm van zogenaamde jongerenvouchers: een door de gemeente te betalen vast bedrag als de werkgever een arbeidscontract aanbiedt voor minimaal een half jaar. De loonkostensubsidie kan dienen als loonwaardecompensatie, wanneer de jongere nog niet naar verwachting kan presteren, waarbij de gemeente de begeleiding van die jongere blijft uitvoeren. Ook kan de subsidie dienen ter dekking van de kosten die de werkgever draagt begeleiding en instructies op de werkvloer.

Tiel en Culemborg hebben Regio Rivierenland gevraagd om de inzet van deze middelen te coördineren in nauwe samenhang met de uitvoering van het raamplan voor de aanpak van de jeugdwerkloosheid (RAAK/Jong-leren). Daartoe zal Regio Rivierenland een (tijdelijke) projectleider aantrekken, die tot taak heeft het project hand en voeten te geven en de die zorgt dat de middelen correct worden ingezet en verantwoord. Het project zal uiterlijk 1 oktober 2012 worden afgerond.

Rivierenlandse uitwerking Wet werken naar vermogen
In Rivierenland is er veel te doen over het Kabinetsvoornemen om te komen tot een ingrijpende stelselwijziging en bezuiniging op het terrein van de WWB (Wet Werk en Bijstand) en WSW (Wet Sociale Werkvoorziening). Deze voornemens hebben ingrijpende gevolgen voor de mensen die afhankelijk zijn van ondersteuning bij het vinden van werk en/of aangepast werk vanwege een handicap en voor de uitvoeringsorganisaties die deze ondersteuning (moeten) bieden. (O.a. UWV-Werkbedrijf, Lander en de gemeentelijke afdelingen sociale zaken/werk en inkomen). De programmaraad Participerend is zich bewust van deze ontwikkeling en heeft in het programma Participerend 2010-2014 met stip opgenomen dat er regionaal een adequaat antwoord moet worden uitgewerkt op de stelselwijziging en bezuinigingen. De programmaraad heeft daarvoor een opdracht geformuleerd, die als volgt luidt: “Door intensivering en vernieuwing van de regionale samenwerking realiseren we besparingen en vangen we aankomende stelselwijzigingen op. Middelen worden effectiever en efficiënter ingezet”.

In dit kader moeten er voor 1 juli 2012 de volgende (structurele) resultaten gerealiseerd zijn:
- één gezamenlijk regionaal beleidsproces;
- één gezamenlijk regionaal klantproces (dit omvat o.a. inkoop en inzet van instrumenten);
- één gezamenlijke regionale werkgeversbenadering.

De programmaraad gaf daarbij nog de volgende uitgangspunten mee:
- De strategie is leidend, niet de organisatievorm (structuur).
- Flankerend beleid (minimabeleid, schuldhulp, WMO) wordt niet in de opdracht meegenomen (= couleur lokaal), maar er wordt wel rekening meegehouden.
- Lander wordt niet op voorhand gezien als ‘hoofdaannemer’ van de ‘Werken-naar-vermogen-organisatie’.
- ‘Quick wins’ worden in het proces meegenomen.

Kosten gaan voor de baten uit. Regio Rivierenland zal zich maximaal inzetten om hiervoor middelen te genereren.

2. Regionaal Archief Rivierenland

Vertegenwoordiging gemeente Neder-Betuwe

Algemeen bestuur : Burgemeester en 1 raadslid
Dagelijks bestuur : Burgemeester

Vestigingsplaats
Tiel

Doelstelling
Het Regionaal Archief Rivierenland is het historisch informatie- en documentatiecentrum voor de gemeenten Tiel, Buren, Culemborg, Geldermalsen, Neerijnen en Neder-Betuwe. Het doel is het gemeenschappelijk beheren van de archiefbewaarplaats (en) van de deelnemers en van de naar die archiefbewaarplaats(en) overgebrachte archiefbescheiden, alsmede het toezicht op het beheer van de niet naar die archiefbewaarplaats (en) overgebrachte archiefbescheiden. Tevens worden diensten verleend aan het publiek alsmede aan de deelnemers.

Financieel belang
De kosten van het Regionaal Archief Rivierenland worden grotendeels gedragen door bijdragen van de deelnemende gemeenten en bijdragen van Waterschap Rivierenland. De verdeling van de algemene kosten, alsmede de specifieke kosten, die gemaakt worden ten behoeve van de deelnemende gemeenten, geschiedt naar evenredigheid van het aantal inwoners.

In 2012 bedraagt de totale bijdrage van de gemeenten en Waterschap € 1.776.707, waarvan het deel van Neder-Betuwe € 254.024 betreft. Dit bedrag is gebaseerd op 22.600 inwoners per 1-1-2011 met een bijdrage per inwoner van € 11,24.

Financiele gegevens verbonden partij

	31-12-2010	31-12-2009
Eigen vermogen	1.177.706	1.077.568
Vreemd vermogen	10.195.475	10.389.535
Totaal	11.373.181	11.467.103

Exploitatieresultaat 2010: € 98.807

Ontwikkelingen
Vanwege het structurele ruimtegebrek van het Regionaal Archief Rivierenland is in 2008 na een lange voorbereiding besloten om nieuw te bouwen aan de Teisterbantlaan te Tiel samen met de Christelijke Woningbouwcorporatie Tiel. In het voorjaar van 2010 is een aanvang genomen met de nieuwbouw en de oplevering vindt plaats voorjaar 2012. In de begroting van Neder-Betuwe is rekening gehouden met een verhoging van de gemeentelijke bijdrage in verband met de nieuwbouwplannen van het Regionaal Archief Rivierenland tot een bedrag van € 255.000 voor 2012 en daarna aflopend naar € 240.000 per jaar vanaf 2014.

Door toetreding van de gemeente Geldermalsen en Neerijnen tot de gemeenschappelijke regeling zullen de exploitatielasten per gemeente verminderen. Deze vermindering houdt in dat het bedrag per inwoner geleidelijk lager wordt en voor alle zes de deelnemende gemeenten gelijk zijn. Deze vermindering is meegenomen in bovenstaande gemeentelijke bijdrage van € 240.000 per jaar (bijdrage per inwoner van € 10,75).

3. Veiligheidsregio Gelderland-Zuid

Vertegenwoordiging gemeente Neder-Betuwe

Algemeen bestuur : Burgemeester

Vestigingsplaats
Nijmegen

Doelstelling
De Gemeenschappelijke Regeling Hulpverlening en Veiligheid Gelderland-Zuid is per 1 januari 2004 ontstaan uit het samenvoegen van de onderdelen Regionale Ambulancevoorziening Gelderland-Zuid (RAV), de Gemeenschappelijke Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen Gelderland-Zuid (GHOR) en de Regionale Brandweer Gelderland-Zuid (RBGZ). In 2009 zijn de drie oorspronkelijke onderdelen uitgebreid met de onderdelen het Veiligheidsbureau en de Gemeenschappelijke Meldkamer Gelderland-Zuid (GMK).

Op 1 oktober 2010 is de Wet Veiligheidsregio van kracht geworden, waarna alle gemeentenraden de nieuwe tekst van de Gemeenschappelijke Regeling Hulpverlening & Veiligheid Gelderland-Zuid (GR H&V) hebben goedgekeurd. Daarop is de naam Veiligheidsregio Gelderland-Zuid officieel aangepast.
De eindverantwoordelijkheid voor de GR H&V ligt bij het Veiligheidscollege (Algemeen Bestuur), dat bestaat uit de burgemeesters van alle in de gemeenschappelijke regeling deelnemende gemeenten.
De dagelijkse aansturing van de GR H&V ligt bij het dagelijks bestuur (DB), dat bestaat uit zeven leden uit het Veiligheidscollege. De directie van de GR H&V is verantwoordelijk voor de dagelijkse aansturing van de organisatie.

Het samenwerkingsverband behartigt de belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van hulpverlening en veiligheid door uitvoering te geven aan:

- het onder alle omstandigheden bewerkstelligen van een doelmatig georganiseerd en gecoördineerde uitvoering van werkzaamheden ter zake van het voorkomen, beperken en bestrijden van brand, het beperken van brandgevaar, het voorkomen en beperken van ongevallen bij brand en alles wat daarmee verband houdt, het beperken en bestrijden van gevaar voor mensen en dieren bij ongevallen anders dan bij brand, het beperken en bestrijden van ongevallen en rampen en het bevorderen van een goede hulpverlening bij ongevallen en rampen;
- het doelmatig organiseren, coördineren en (laten) uitvoeren van het vervoer van zieken en ongevalslachtoffers, de registratie daarvan en het bevorderen van adequate opname van zieken en ongevalslachtoffers in ziekenhuizen of andere instellingen voor intramurale zorg;
- het voorbereiden en bewerkstelligen van een doelmatig georganiseerde en gecoördineerde geneeskundige hulpverlening bij rampen;
- het inventariseren en analyseren ten behoeve van de deelnemende gemeenten van gemeentegrensoverschrijdende risico's op het gebied van de fysieke veiligheid;
- het adviseren van de deelnemende gemeenten op het gebied van hulpverlening en veiligheid.

Financieel belang
De kosten van de Gemeenschappelijke Regeling Hulpverlening en Veiligheid Gelderland-Zuid worden gedragen door hoofdzakelijk bijdragen van het Rijk, bijdragen van Provincie, bijdragen van zorgverzekeraars en bijdragen van gemeenten. De verdeling van de algemene kosten, alsmede de specifieke kosten, die gemaakt worden ten behoeve van de deelnemende gemeenten, geschiedt naar evenredigheid van het aantal inwoners.

In 2011 bedraagt het totaal van de gemeentelijke bijdrage van de Veiligheidsregio € 3.948.000, waarvan het deel van Neder-Betuwe € 167.000 betreft.

Financiële gegevens verbonden partij

	31-12-2010	31-12-2009
Eigen vermogen	5.076.000	3.605.000
Vreemd vermogen	9.478.000	7.374.000
Totaal	14.554.000	10.979.000

Exploitatieresultaat 2010: € 1.469.000

Ontwikkelingen

Regionalisering brandweer
Op dit moment ondergaat de Brandweer in Nederland een grote reorganisatie. De gemeentelijke brandweer wordt definitief opgeheven en ondergebracht in een regionale brandweer. Op 17 februari 2011 nam het AB al een zgn. voorgenomen besluit tot regionalisering. Het AB heeft toen aangegeven nog wel aanvullend onderzoek te willen naar de verdeling van de overheadkosten. Deze zogenaamde verdeelsleutel is op 19 mei 2011 unaniem goedgekeurd. De projectorganisatie Samen Sterker! gaat er vanuit dat de brandweer in Gelderland-Zuid op 1 januari 2013 is geregionaliseerd.

Regionaal risicoprofiel
Op 19 mei 2011 heeft het Algemeen Bestuur van de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid het regionaal risicoprofiel vastgesteld, na consultatie van de gemeenteraden van de 18 gemeenten. Niet alleen het regionaal risicoprofiel is vastgesteld, maar het AB heeft ook ingestemd met het benoemen van zes prioritaire risico's voor de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid. In het regionaal beleidsplan worden de resultaten van het risicoprofiel en de keuze voor deze prioritaire risico's meegenomen. Daarnaast geeft het regionaal risicoprofiel de veiligheidsregio een basis voor het verder vormgeven van de risicocommunicatie. Het risicoprofiel wordt eens per jaar geactualiseerd.

Regionale Ambulancevoorziening
De sector RAV heeft twee maatregelen getroffen (inzet van een extra ambulance en verlenging van de diensten van de huidige motorambulances) die de paraatheid in het uitgestrekte gebied Culemborg, Lingewaal, Geldermalsen en Buren vergroten. Hiermee hoopt de ambulancevoorziening de tijdsoverschrijdingen bij spoedritten terug te brengen van 7 procent naar de streefnorm van 5 procent. De maatregelen zijn ingegaan op 1 april 2011.

Regionale pool "opvang en verzorging"en "primaire levensbehoeften"
In een crisissituatie moeten gemeenten mensen en dieren opvangen en hen voorzien in hun primaire levensbehoeften. Dit doen de gemeenten in Gelderland-Zuid nu zelf. De gemeentesecretarissen van de 18 gemeenten hebben besloten hierin een kwaliteitsslag te maken en deze processen in regionaal verband op te pakken door middel van het opzetten van een regionale pool. De deelplannen die hieruit voortvloeien zijn onderdeel van het regionale crisisplan.

4. Industrieschap Medel

Vertegenwoordiging gemeente Neder-Betuwe

Algemeen bestuur : Burgemeester, 1 wethouder en 2 raadsleden
Dagelijks bestuur : Burgemeester en 1 wethouder

Vestigingsplaats
Tiel

Doelstelling
Het industrieschap Medel heeft als doel de economische ontwikkelingen in de regio en onze gemeente te bevorderen middels het ontwikkelen en exploiteren van het bedrijventerrein Medel. Deze ontwikkeling wordt vormgegeven in gezamenlijkheid met de gemeente Tiel binnen de gemeenschappelijke regeling 'Industrieschap Medel' middels het participeren, voorbereiden en ondersteunen in het Dagelijks en Algemeen Bestuur van het Industrieschap, alsmede toetsen en beoordelen van ontwikkelingen die ons grondgebied raken.

Financieel belang
De gemeenten Tiel en Neder-Betuwe participeren in principe op gelijke basis. Indien door het Algemeen bestuur van industrieschap Medel een batig of een nadelig saldo over enig jaar ten goede aan, dan wel ten laste van de deelnemers wordt gebracht, dan geschiedt dit voor gelijke delen.

Financiele gegevens verbonden partij

	31-12-2010	31-12-2009
Eigen vermogen	2.580.072	2.580.072
Vreemd vermogen	27.601.548	28.082.407
Totaal	30.181.620	30.662.479

Exploitatieresultaat 2010: € 0

Ontwikkelingen
Jaarlijks vindt actualisatie van de grondexploitatie plaats. In verband met de kredietcrisis is door het algemeen bestuur van Medel besloten om de parameters betreffende kostenstijging en opbrengstenstijging aan te passen.

Uit de jaarstukken blijkt dat de exploitatie Medel 1 als risicovol kan worden aangemerkt. Dit blijkt onder andere uit de laatste grondexploitatie waarbij het resultaat sterk wisselt. Een positieve cashflow wordt pas in het laatste jaar van de GREX (2013) verwacht. Het financiële resultaat blijft erg afhankelijk van het al dan niet doorontwikkelen van Medel 2 (afronding) en het uitgiftetempo van het huidige terrein.
Momenteel vindt onderzoek plaats naar de afronding van Medel 2, waarbij de risico's hiervan in beeld worden gebracht. Het ligt in de planning dat in 2011 het college met een voorstel voor afronding Medel zal komen.

5. Waterbedrijf Vitens N.V.

Vertegenwoordiging gemeente Neder-Betuwe
Als aandeelhouder

Vestigingsplaats
Velp

Doelstelling
De klanten (o.a. inwoners van Neder-Betuwe) voorzien van kwalitatief goed drinkwater tegen een zo laag mogelijke prijs.

Financieel belang
De gemeente Neder-Betuwe bezit, na omzetting van de preferente aandelen in een achtergestelde lening, 16.023 (0,28%) gewone aandelen van € 1 nominaal.

Financiele gegevens verbonden partij

	31-12-2010	31-12-2009
Eigen vermogen	359,0	353,8
Vreemd vermogen	1.322,6	1.315,1
Totaal	1.681,6	1.668,9

Exploitatieresultaat 2010: € 26,8

(bedragen in miljoenen euro's)

Ontwikkelingen
Vitens heeft in 2010 wederom haar drinkwatertarieven voor huishoudens gelijk gehouden. De drinkwatertarieven maken onderdeel uit van de Vitens-begroting 2011. Daarbij heeft Vitens fors geïnvesteerd in de verduurzaming van haar productieprocessen. O.a. een project waarmee de uitstoot van broeikasgassen met 30% ten opzichte van peiljaar 2008 wordt teruggebracht. Tevens is er door Vitens in 2010 geïnvesteerd in de leveringszekerheid.

De verwachting is dat de tarieven voor onze inwoners de komende jaren stabiel blijven en anderzijds gaan we als aandeelhouder stapsgewijs meer dividenduitkering ontvangen. Er vindt namelijk een herijking van het dividendbeleid plaats. Deze herijking is noodzakelijk, gezien de extra uit te geven aandelen vanaf 2012 aan Provincie Friesland, om het resultaat voor de komende jaren op peil te houden.

6. Lander, werk & integratie

Vertegenwoordiging gemeente Neder-Betuwe

Algemeen bestuur : 1 Wethouder, 1 raadslid en 1 burgerraadslid
Dagelijks bestuur : 1 Wethouder

Vestigingsplaats
Geldermalsen

Doelstelling
Lander behartigt de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van de sociale werkvoorziening en langdurig werklozen met een forse afstand tot de arbeidsmarkt.

Financieel belang
De totale gemeentelijke bijdrage 2012 van Neder-Betuwe aan de gemeenschappelijke regeling Lander, werk & integratie is nihil. De “bijdrage” bestaat momenteel uit de inkoop van de verschillende reïntegratietrajecten die ten laste komen van het werkdeel WWB.

Financiële gegevens verbonden partij

	31-12-2010	31-12-2009
Eigen vermogen	11.450.017	13.467.965
Vreemd vermogen	8.240.417	7.099.415
Totaal	19.690.434	20.567.380

Exploitatieresultaat 2010: € 299.313 -

Ontwikkelingen

Per 1 januari 2008 is de rol van de gemeenten door een wetswijziging in de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW) fors versterkt. Gemeenten ontvangen de budgetten, in tegenstelling tot voorgaande jaren waarbij de werkvoorzieningschappen de budgetten ontvingen, en storten deze door naar Lander. Tevens zijn afspraken gemaakt over invloed van gemeenten op beleid en uitvoering en de daarbij behorende verantwoording van prestaties en resultaten. Ook het beheer van de wachtlijsten, invoering van cliëntenparticipatie en persoonsgebonden budgetten worden in samenwerking met gemeenten en Lander ingevuld.

Verder staan er vergaande veranderingen aan te komen zoals de Wet Werken naar vermogen waarbij de Wet investeren en jongeren (Wij), Wer werk en bijstand (WWB), de Wet op sociale werkvoorziening (Wsw) en de Wet arbeidsongeschiktheid jonggehandicapten (Wajoing) worden samengevoegd. Dit uiteraard met een nog nader vast te stellen (efficiency)korting. Na afketsen van het bestuursakkoord is de onduidelijkheid hieromtrent alleen maar toegenomen.

7. Presikhaaf

Vertegenwoordiging gemeente Neder-Betuwe
Wordt geen gebruik van gemaakt vanwege uitsterfconstructie.

Vestigingsplaats
Arnhem

Doelstelling
Presikhaaf behartigt de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van de sociale werkvoorziening.

Financieel belang
De totale gemeentelijke bijdrage van Neder-Betuwe aan de gemeenschappelijke regeling Presikhaaf bedraagt ongeveer € 19.000 op jaarbasis zolang de zittende WSW-werknemers in dienst blijven van Presikhaaf. Voor de gemeente Neder-Betuwe zal de gemeentelijke bijdrage alleen maar naar beneden bijgesteld worden vanwege de “uitsterfconstructie”.

Ontwikkelingen
Er is sprake van een ‘uitsterfconstructie’. De gemeente heeft recht op een zetel in het Algemeen Bestuur van de gemeenschappelijke regeling, maar maakt daar geen gebruik van.

8. N.V. Bank Nederlandse Gemeenten

Vertegenwoordiging gemeente Neder-Betuwe
Als aandeelhouder

Vestigingsplaats
Den Haag

Doelstelling
De BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijke belang. Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt de BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Daarmee is de bank essentieel voor de publieke taak.

Financieel belang
Neder-Betuwe heeft zeggenschap in de BNG via het stemrecht van 18.246 aandelen van € 2,50.
Dit aandelenbezit heeft een duurzaam karakter.

Financiele gegevens verbonden partij

	31-12-2010	31-12-2009
Eigen vermogen	2.259	2.253
Vreemd vermogen	116.274	102.243
Totaal	118.533	104.496

Exploitatieresultaat 2010: € 257

(bedragen in miljoenen euro's)

Ontwikkelingen
Door de historisch lage rentestanden, voorzichtig dalende opslagen voor krediet- en liquiditeitsrisico en de onzekerheden over de toekomstige borgingsmogelijkheden in de woningcorporatiesector is de nieuwe langlopende kredietverlening in 2010 ongekend hoog. Ook de marktaandelen van BNG zijn hoger dan ooit uitgekomen. De verstrekte langlopende kredietverlening aan klanten is afgelopen jaar met 89% toegenomen tot EUR 16,3 miljard.

De nettowinst bedraagt EUR 257 miljoen en is met EUR 21 miljoen gedaald ten opzichte van 2009. De nettowinst is positief beïnvloed door een significant hoger renteresultaat, vooral door de toename van de langlopende kredietportefeuille. Het ongerealiseerde resultaat financiële transacties is negatief, met name als gevolg van de schuldencrisis in verschillende eurolanden. BNG verwacht dat deze waardecorrecties in de komende jaren terug zullen vloeien in het resultaat. Zonder de correcties zou de nettowinst 2010 hoger zijn uitgekomen dan over 2009.

BNG ziet 2011 met vertrouwen tegemoet. Het renteresultaat ligt naar verwachting om en nabij het hoge niveau van 2010. Gegeven de volatiliteit van de financiële markten tegen de achtergrond van de internationale schuldencrisis en alle overige onzekerheden acht de bank het evenwel niet verantwoord een uitspraak te doen over de nettowinst 2011.

9. Regio Arnhem in liquidatie

Vertegenwoordiging gemeente Neder-Betuwe
Wordt geen gebruik van gemaakt vanwege uitsterfconstructie.

Vestigingsplaats
Arnhem

Doelstelling
N.v.t.

Financieel belang
Aangezien de gemeenschappelijke regeling Regio Arnhem in liquidatie verkeerd betreffen de nog te maken kosten voor de komende jaren (tot en met 2012) alleen personele kosten met betrekking tot voormalig personeel. De gemeentelijke bijdrage van Neder-Betuwe aan de gemeenschappelijke regeling Regio Arnhem in liquidatie is met ingang van 2009 komen te vervallen.

Ontwikkelingen
Er is sprake van een 'uitsterfconstructie'. De gemeente heeft recht op een zetel in het Algemeen Bestuur van de gemeenschappelijke regeling, maar maakt daar geen gebruik van.

10. Casterhoven (CV)

Vertegenwoordiging gemeente Neder-Betuwe

Algemeen bestuur : Burgemeester
Dagelijks bestuur : Door de 3 deelnemers aangestelde directie

Vestigingsplaats
Geffen

Doelstelling
De opgerichte vennootschap Casterhoven (Gemeente Neder-Betuwe / Bouwbedrijf Gebroeders van Wanrooij BV / Van Grootheest Projekten BV) heeft ten doel: het risicodragend uitvoeren van de grondexploitatie voor het plangebied Kesteren-Zuid, door middel van het verwerven van gronden, het bouw- en woonrijpmaken van gronden, het realiseren van binnenwijkse voorzieningen, het uitgeven van bouwrijpe kavels en gronden voor de reallisatie van woningen (waaronder begrepen: appartementsrechten) en andere bebouwing, overdracht van binnenwijkse voorzieningen aan de gemeente en dergelijke, en voorts al degene wat tot het voorgaande kan dienen, zulks in de meest ruime zin.

Financieel belang
De 3 partijen (gemeente Neder-Betuwe, bouwbedrijf Gebroeders van Wanrooij BV en Van Grootheest Projekten BV) participeren op gelijke basis. De winsten of verliezen worden derhalve ook gelijkmatig over de 3 partijen verdeelt.

Om de totale financieringsbehoefte van Casterhoven zekerheid te geven heeft de gemeente Neder-Betuwe een garantiestelling afgegeven tot maximaal € 22 miljoen.

Per 31 december 2010 heeft er binnen de CV Casterhoven voor € 14,7 miljoen aan investeringen plaatsgevonden.

Financiele gegevens verbonden partij

	31-12-2010	**31-12-2009**
Eigen vermogen	2.038.547 -/-	1.407.612 -/-
Vreemd vermogen	16.800.454	13.276.246
Totaal	14.761.907	11.868.634

Exploitatieresultaat 2010: € 630.935 -/-

Ontwikkelingen
Het project Casterhoven kent na het aantrekken van een financiering haar eigen financiële afwikkeling. Deze is vastgelegd in de grondexploitatie. Het uiteindelijke resultaat zal conform financiële verhouding over partijen worden verdeeld.

Met de huidige parameters en uitgangspunten kent de grondexploitatie een positieve winstverwachting. Het financiële resultaat is afhankelijk van de doorontwikkeling van Casterhoven en het uitgiftetempo van het gebied. Gezien de resultaten van de woonvisie 2011 komt met name de woningproductie (gedwongen fasering) onder druk te staan.

11. Recreatieschap Nederrijn, Lek en Waal

Vertegenwoordiging gemeente Neder-Betuwe

Algemeen bestuur : 1 Wethouder
Dagelijks bestuur : 1 Wethouder

Vestigingsplaats
Kerk-Avezaath

Doelstelling
Gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemende gemeenten op het terrein van de openluchtrecreatie en het toerisme in het gebied, zulks met bestemming van het landschappelijk karakter. Middels aandeelhouderschap in de B.V. Recreatiemaatschappij Rivierengebied (met handelsnaam Uit®waarde) wordt getracht deze doelstelling te realiseren. Voor alle duidelijkheid, het recreatieschap Nederrijn, Lek en Waal is voor de gemeente Neder-Betuwe de verbonden partij en niet de B.V. Recreatiemaatschappij Rivierengebied. De B.V. recreatiemaatschappij is een verbonden partij voor het recreatieschap Nederrijn, Lek en Waal.

Financieel belang
De provincie en gemeenten hebben in het kader van de verzelfstandiging die in 1999 heeft plaatsgevonden (ontstaan B.V. Recreatiemaatschappij Rivierengebied met handelsnaam Uit®waarde) hun bijdragen in de exploitatietekorten afgekocht met als uitgangspunt dat de nieuwe organisatie zichzelf moet bedruipen.
De gemeente Neder-Betuwe heeft in 2008 voor de laatste maal een afkoopsom betaald (€ 158.000) aan recreatieschap Nederrijn, Lek en Waal en levert vanaf 2009 geen financiële bijdrage meer.

Financiele gegevens verbonden partij

	31-12-2010	31-12-2009
Eigen vermogen	0	0
Vreemd vermogen	6.853	6.853
Totaal	6.853	6.853

Exploitatieresultaat 2010: € 0

Ontwikkelingen
In de jaarrekening van het Recreatieschap Nederrijn, Lek en Waal zijn uitsluitend nog de waarde van de deelnemingen in de B.V. Recreatiemaatschappij Rivierengebied en Avezaath B.V. verantwoord. Alle operationele activiteiten met financiële consequenties worden door de B.V. Recreatiemaatschappij Rivierengebied uitgevoerd zodat er in de administratie van het Recreatieschap Nederrijn, Lek en Waal geen mutaties meer plaatsvinden.

PARAGRAAF 6: GRONDBELEID

Algemeen
Het grondbeleid van de gemeente Neder-Betuwe heeft grote invloed op en samenhang met de realisatie van diverse woningbouwprogramma's en gebiedsontwikkelingen. Het gaat dan om het verwerven van grond, het (tijdig) inzetten van grondbeleidsinstrumenten, het opstellen en beheersen van grondexploitaties, kostenverhaal en grondprijsbeleid. Het gemeentelijk grondbeleid omvat tevens de strategische visie en doelstellingen op het gebied van grondzaken en met name gebiedsontwikkeling. Het grondbeleid is geen doel op zich maar dienstbaar aan de gemeentelijke doelstellingen. Het wordt ingezet om doelstellingen van de andere beleidsaspecten binnen de gemeente mede mogelijk te maken. Denk hierbij aan ruimtelijke ordening en volkshuisvesting, economie, verkeer en vervoer, sport en recreatie e.d. Het grondbeleid heeft een grote impact op ons financieel resultaat. Maximale aandacht zal besteed worden aan het beperken van de financiële risico's bij de uitvoering van vastgestelde plannen.

De paragraaf grondbeleid bestaat uit de onderdelen:
- Beleid;
- Wettelijke instrumenten;
- Financiële positie (incl. eventuele winstneming);
- Beleidsuitgangspunten reserves;

Beleid
In 2011 is de nota grondbeleid 2011-2015 door de raad vastgesteld. In deze nota zijn de beleidskaders van het grondbeleid opgenomen voor de periode 2011-2015. Mede als gevolg van de huidige financiële en economische crisis staat de gemeente voor belangrijke uitdagingen. Middels de in deze nota uiteengezette beleidskaders, wordt getracht een positieve bijdrage te leveren aan een financieel gezonde gemeente in de toekomst.

Van belang zijn in dit kader onder meer de volgende beleidsmatige uitgangspunten binnen de gemeente Neder-Betuwe:
1. Het grondbeleid van de gemeente is dienend aan de ruimtelijke ontwikkeling en besluitvorming:
2. De gemeente wil een regierol blijven vervullen bij de (ruimtelijke) ontwikkelingen;
3. Het toekomstig grondbeleid mag de vermogenspositie van de gemeente niet verder nadelig beïnvloeden;
4. De gemeente hanteert een afwegingskader voor haar grondbeleidstrategie waarbij de vermogenspositie van de gemeente, de mate van regie die de gemeente wenst te voeren, grondposities, beïnvloedbaarheid van de huidige plannen en een risicoafweging bepalen op welke wijze deelname aan ruimtelijke ontwikkelingen zal plaatsvinden;
5. In tegenstelling tot het verleden zal actief grondbeleid niet langer het beleidsuitgangspunt zijn maar facilitair grondbeleid;
6. Actief grondbeleid zal mogelijk blijven indien sprake is van een duidelijk positief grondexploitatieresultaat, een laag risicoprofiel en voldoende weerstandsvermogen.
7. Bij de vaststelling van de grondbeleidstrategie hanteert de gemeente het afwegingskader en de beslismodellen voor samenwerkingsvormen uit de 'Reiswijzer Gebiedsontwikkeling 2009' van het Rijk.
8. Bij een lopende grondexploitatie waarbij een negatief resultaat verwacht wordt, wordt dit resultaat binnen de grondexploitatie opgevangen. Het verwachte nadeel wordt als negatief resultaat in de boekwaarde verwerkt en ten laste van de algemene reserve van het Grondbedrijf gebracht;
9. Conform het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) moet winst worden genomen indien gerealiseerd. In de praktijk is dit voor zover de boekwaarde van een complex negatief is en voor dat deel dat de negatieve boekwaarde hoger is dan de nog te maken kosten;
10. Een complex (grondexploitatie) wordt afgesloten wanneer alle werkzaamheden in uitvoering zijn voltooid.

<u>Grondprijsbeleid</u>
Ten behoeve van de uitvoering van de actieve grondexploitaties hanteert de gemeente voor de bepaling van grondwaarden en uitgifteprijzen, de residuele grondwaardeberekening. Dat wil zeggen dat er marktconforme grondprijzen voor woningbouw en bedrijfsgrond worden gehanteerd.

<u>Afstoten vastgoed</u>
Bij de gemeente is het afstoten van onroerende zaken aan de orde als dat onroerend goed de relevante functie voor de gemeente heeft verloren en bovendien niet via functiewijziging en/of herstructurering op andere wijze ten nutte van de gemeente ingezet kan worden.

<u>Restgroen</u>
Openbaar groen dat geen essentiële groenwaarde (meer) heeft voor de (woon)omgeving wordt in de regel "op verzoek" verkocht. Voor restgroen wordt een tevoren vastgestelde prijs gehanteerd.

Financiële positie

Grondexploitaties geven een prognose van het eindresultaat. Het resultaat wordt beïnvloed door allerlei factoren, zoals onder ander de rente, inflatiecijfers of vertraging in de planvorming. De huidige kredietcrisis heeft een belangrijke negatieve invloed op de financiële resultaten van de diverse projecten. De gronduitgiftes blijven nu achter door de afnemende vraag op de woning- en bedrijvenmarkt. In de opgenomen tabellen is de actualisatie per 1-1-2011 van de grondexploitaties , exploitatieovereenkomsten en nieggs (niet in exploitatie genomen gronden) weergegeven conform berap 1. De volgende actualisatie zal plaatsvinden in de 2e berap van 2011 waarover u binnenkort wordt geïnformeerd.

Overzicht van alle lopende projecten (OHW) bouwgrondexploitaties

	Exploitatie	Boekwaarde ultimo	Totaal nog te maken kosten.	Totaal nog te realiseren opbrengsten	Totaal	verwacht resultaat op contante waarden		Resultaat	Verschil resultaat	Opgenomen als risico	Jaar afsluiting
		31-12-2010			EW	Verlies CW	Winst CW	1-1-2010		1-1-2011	Afsluiting
0	Herenland Opheusden	4.945.261	3.405.894	-8.436.171	-85.016	0	-3.344	-216.858	213.514	628.000	2016
1	De Bonegraaf Dodewaard	-80.724	359.381	1.920	280.577	267.217	0	293.543	-26.326	0	2011
5	De Leede Kesteren	922.178	480.965	-851.250	551.893	476.745	0	649.906	-173.161	5.000	2013
6	Tolsestraat Opheusden	-197.302	668.240	-884.505	-413.567	0	-357.254	-176.450	-180.804	0	2013
11	Bonegraaf-West Dodewaard	3.414.441	2.235.627	-5.848.828	-198.760	0	-148.318	-244.253	95.935	0	2016
17	Wegwijzer Kesteren	39.572	78.770	-505.958	-387.616	0	-303.708	0	-303.708	0	2015
53	Boveneindsestraat Kesteren	111.915	1.434.820	-1.290.123	256.612	211.000	0	29.462	181.538	0	2013
		9.155.340	**8.663.697**	**-17.814.915**	**4.122**	**954.962**	**-812.624**	**335.350**	**-193.012**	**633.000**	

Overzicht van alle projecten waarvoor een exploitatieovereenkomst is of wordt afgesloten

nr.	Projecten	Boekwaarde ultimo	Verwacht verlies op CW	Opgenomen als risico	Beschikbaar gesteld krediet	
		31-12-2010		1-1-2011		
8	Nachtegaallaan Dodewaard	-43.134	52.752	0	150.000	
50	Triangel Ochten	193.253	286.408	117.000	264.000	
54	Oranjehof Ochten	164.168	nnb	33.000	124.000	* Kredietaanpassing zal plaatsvinden
58	Dorpsplein Dodewaard	-434.693	0	0	511.000	in de 2e bestuursrapportage 2011
60	Winkelconcentr.Ochten	391.673	nnb	150.000	600.000	
63	Broedershof Echteld	55.345	nnb	20.000	59.000	
64	Winkelconcentratie Kesteren	272.199	nnb	130.000	600.000	
65	IJzendoorn West	91.797	nnb	25.000	108.000	
67	WoZoCo Opheusden	15.515	nnb	0	73.000	
68	Veilingterrein Kesteren	257.383	40.840	0	143.000	* Kredietaanpassing zal plaatsvinden
70	Waalfront Ochten	29.858	24.956	0	48.000	in de 2e bestuursrapportage 2011
91	Lingedael Echteld	11.487	nnb	5.000	30.000	
	Totaal	**1.004.851**	**404.956**	**480.000**	**2.710.000**	

Overzicht van niet in exploitatie genomen gronden

Gronden in voorraad:	Boekwaarde 31-12-2010	Voorziening verlies complexen	Balans waarde 31-12-2011	Boek waarde per m2	Opgenomen als risico 1-1-2011
Herenland West	1.595.873	-1.000.000	595.873	44	0
Medel 2	5.248.913		5.248.913	30	0
Agro Business Centre Opheusden	671.069		671.069	17	300.000
Medel 1a	56.836		56.836	n.v.t.	0
Industrieterrein Oost-Dodewaard	345.671		345.671	18	150.000
Greenport	43.834		43.834	n.v.t.	0
Fructus Dodewaard	563.818		563.818	17	250.000
Acaciastraat Opheusden	17.586		17.586	2	0
Walenhoekseweg Ochten	876.187		876.187	28	0
Totaal	**9.419.787**	**-1.000.000**	**8.419.787**		**700.000**

Het project Casterhoven is in dit overzicht niet meegenomen. Over deze projecten wordt afzonderlijk gerapporteerd.

Beleidsuitgangspunten omtrent de reserve grondexploitatie versus de risico's

Op basis van het door de gemeente ingevoerde risicomanagement middels haar Nota Risicomanagement en weerstandsvermogen 2007, geldt voor de gebiedsontwikkelingen dat:

- Van iedere (beoogde) gebiedsontwikkeling marktconforme grondexploitaties worden berekend.
- Alle grondexploitaties zijn voorzien van een gedegen risicoprofiel (gekwantificeerd in geld).
- Er een afdoende "Voorziening" is getroffen om als zich in de toekomst toch risico's voltrekken zoals deze uit actualisatie van de diverse exploitatie bekend zijn, opgevangen kunnen worden zonder het weerstandsvermogen van de gemeente aan te tasten.
- Er tenminste 1 x per jaar een meerjarenperspectief grondexploitaties aan de raad wordt voorgelegd waarin alle geactualiseerde planresultaten van de grondexploitaties zijn verwerkt.
- Zo nodig tussentijds via een kredietwijziging (aanvullende nieuwe bepaling van de Commissie BBV) de raad gevraagd zal worden tot aanpassing van de betreffende grondexploitatie en de gevolgen daarvan naar reserve en weerstandsvermogen van de gemeente te doen verwerken.

De reserve grondexploitatie dient een zodanige omvang te hebben dat deze alle claims en risico's uit de grondexploitatie kan dekken, zolang dit nog niet gerealiseerd is, zal dit de komende jaren aangevuld moeten worden (bron nota grondbeleid 2011-2015).

Wettelijke instrumenten
De gemeente beschikt over een drietal wettelijke instrumenten voor het voeren van haar grondbeleid:

- Wro afdeling6.4 (grondexploitatiewet).
- Onteigeningswet.
- Wet voorkeursrecht gemeente (Wvg).

Wro artikel 6 (grondexploitatiewet).
Op grond van de grondexploitatiewet heeft de gemeente een instrument in handen waarbij zij haar kostenverhaal kan verzekeren door middel van privaatrechtelijke dan wel publiekrechtelijke overeenkomst. De grondslag hiervoor is het exploitatieplan. Met het privaatrechtelijk spoor (de anterieure overeenkomst) heeft de gemeente de maximale onderhandelingsvrijheid. Bij kostenverhaal middels het publiekrechtelijk spoor is de gemeente gebonden aan de regels van het exploitatieplan en is zij daarmee beperkt in haar handelen. De gemeente streeft naar een kostenverhaal op basis van anterieure overeenkomst. Als basis voor deze onderhandelingen dienen de richtlijnen die gelden voor het exploitatieplan. Meestal wil de gemeente haar plankosten (apparaatskosten) verhalen. Voor de bepaling van de hoogte van de gemeentelijke plankosten heeft het ministerie van VROM voor de plankostenscan gekozen omdat deze objectief is, rechtszekerheid aan de eigenaren biedt en in geval van een procedure het aantal mogelijke geschilpunten bij een eventuele beroepsprocedure bij een exploitatieplan vermindert. De plankostenscan is nog niet officieel in werking getreden. De huidige plankostenscan wordt al wel door veel gemeenten gehanteerd. Vanaf medio 2010 hanteert de gemeente voor elke ontwikkeling waarbij sprake is van kostenverhaal voor de bepaling van de hoogte van het verhaalbare bedrag aan plankosten de plankostenscan.

Onteigeningswet
De gemeente tracht altijd eerst via minnelijke weg tot verwerving te komen en pas nadat gebleken is dat dit niet mogelijk is binnen redelijke termijn, wordt het instrument van onteigening ingezet teneinde daarmee de uitvoering van ruimtelijk beleid en/of de aanleg van infrastructuur te verzekeren.

Wet Voorkeursrecht gemeente (Wvg)
Indien de gemeente een voorkeursrecht zou vestigen verzekert de gemeente zich het recht (niet de plicht) om bij voorrang de door de eigenaar die wil vervreemden, de aangeboden grond te verwerven.

PARAGRAAF 7: BEDRIJFSVOERING

Algemeen

De gemeente Neder-Betuwe levert een scala aan producten en diensten. Daarbij is een goede bedrijfsvoering van essentieel belang. In deze paragraaf geven wij een algemeen inzicht in relevante ontwikkelingen m.b.t. de bedrijfsvoering voor zowel de ambtelijke als de bestuurlijke organisatie.

De bedrijfsvoering ondersteunt en faciliteert de uitvoering van alle gemeentelijke taken en activiteiten.
In de planperiode zal met name gewerkt worden aan een efficiënte, heldere en doelgerichte bedrijfsvoering waarin iedereen zijn rol kent en overeenkomstig handelt.
Zo zal bij 'natuurlijke' momenten nadrukkelijk worden stilgestaan bij de vraag: wat kan anders c.q. beter/is voldoende om het doel te realiseren. Ook zal de samenwerking met de gemeente Buren verder worden uitgebouwd op die terreinen waarbij efficiëntie voordelen en het verminderen van kwetsbaarheid de resultaten zijn.

Bedrijfsvoering is onderverdeeld in een afdeling Financiën en Control en een afdeling Middelen (bestuurs juridische zaken (bjz), communicatie, documentatie en informatievoorziening (div), informatie communicatie technologie (ict), personeel en organisatie (p&o)).

Financiën en control

Evenals in de artikel 12 periode ligt er in deze tijd van bezuinigingen, grote nadruk op het financiële beleid en beheer van de gemeente. Zo zal er op basis van de uitkomsten van de kerntakendiscussie ca. € 700.000 bezuinigd worden op de ambtelijke organisatie.
Middels een zorgvuldig proces, waarbij rekening wordt gehouden met de vastgestelde visie van onze gemeente, het coalitieakkoord en de circulaires, zal gezocht worden naar een verantwoorde bezuiniging.
De uitkomsten hiervan worden verwerkt in de kadernota 2013-2016.
Naast de ontwikkeling op het gebied van control zal de nadruk meer komen te liggen op de verbetering van de administratieve organisatie en interne controle. Dit moet de effectiviteit en efficiency van de (financiële) processen in onze organisatie ten goede komen.
Ook zal meer aandacht besteed worden aan de verdere uitwerking van de financiële kaderstelling.

Er is een proces in gang gezet om de (financiële) doelstellingen te behalen die zijn uit te splitsen in de volgende doelen:

Wat willen we bereiken

A	Een juist, volledig en tijdig inzicht in budgetten
B	De jaarlijkse goedkeurende accountantsverklaring voor getrouwheid en rechtmatigheid verkrijgen
C	Efficiënte en effectieve uitvoering van processen

Wat gaan we ervoor doen?

A	1	Beleid/afspraken ten aanzien van budgetbeheer beoordelen, verbeteren vastleggen, implementeren en monitoren.
B	1	Uit voering geven aan het Actieplan 'Ontwikkeling Procesmanagement 2011'.
	2	Uitvoeren van interne controles die gericht zijn op de (financiële) rechtmatigheid.
C	1	Uitvoeren van audits (college-onderzoeken) ten aanzien van de doeltreffendheid en de doelmatigheid van de beleidsvoering en bedrijfsvoering, waaronder minimaal een doeltreffendheidonderzoek en een doelmatigheidsonderzoek conform de verordening ex artikel 213a van de Gemeentewet.

Middelen

De primaire taak van de afdeling Middelen is om de organisatie professioneel te ondersteunen en te faciliteren. Informatievoorziening die tijdig, juist, volledig en betrouwbaar beschikbaar is, is essentieel voor de totale organisatie om efficiënt en effectief te kunnen presteren. Ook in het kader van 'het nieuwe werken' wat in 2012 geïmplementeerd wordt, is het onderwerp informatievoorziening essentieel.
Daarnaast coördineert en voert zij het vastgestelde personeelsbeleid uit.
Middelen is veelomvattend, is als het ware de 'smeerolie' van onze organisatie.

Wat willen we bereiken

A	Een professionele informatievoorziening
B	Een evenwichtig personeelsbestand
C	Heldere externe communicatie

Wat gaan we ervoor doen

A	1	Uitvoeren van het informatiebeleidsplan.
B	1	Uitvoeren van het in 2010 vastgestelde strategisch personeelsbeleid.
C	1	Uitvoeren van een klantenhandvest

gemeente
Neder-Betuwe

Begroting 2012 en Meerjarenraming 2013-2015

BESLUITVORMING

BESLUITVORMING.

De raad van de gemeente Neder-Betuwe;

Gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders, d.d. 13 september 2011

Gelet op het bepaalde in de Gemeentewet en het Besluit Begroting en Verantwoording provincie en gemeenten;

B E S L U I T :
1. De begroting 2012 vast te stellen.
2. In te stemmen met de meerjarenraming 2013-2015.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van 3 november 2011

de griffier,	de voorzitter
mr. J.C. Bouwman	ir. C.W. Veerhoek

gemeente
Neder-Betuwe

Begroting 2012 en Meerjarenraming 2013-2015

BIJLAGEN

OVERZICHT VAN INCIDENTELE BATEN EN LASTEN

Overzicht incidentele baten en lasten	Progr.	Begroting	Meerjarenraming		
		2012	2013	2014	2015
Bedragen x		**€ 1.000**			
Uitvoering informatiebeleidsplan	1	122	142	192	31
Investeringsbijdrage rotonde Betuwsestraat (dekking reserve fonds bovenwijks)	3	140	140		
Bijdrage Spoenk (verzelfstandiging openbaar basisonderwijs)	5	108			
Totaal aan incidentele lasten en baten 2012-2015		**370**	**282**	**192**	**31**

BEREKENING EMU – SALDO

	Centraal Bureau voor de Statistiek	**Vragenlijst**			
	Sector Financiële instellingen en Overheid	**Berekening EMU-saldo**			
	Antwoordnummer 25000, 2490 XA Den Haag	**Gemeente Neder-Betuwe (1740)**			
	Algemene gegevens:				
	Gemeentenaam:	**Neder-Betuwe**			
	Gemeentenummer:	**1740**			
	Jaar:	**2012**			
	Naam contactpersoon:				
	Telefoon:				
	E-mail:				
	Bestandsnaam:	EMU120061740.XLS			
		2011	**2012**	**2013**
	Omschrijving	**x € 1000,-**	**x € 1000,-**	**x € 1000,-**
		Volgens realisatie tot en met sept. 2011, aangevuld met raming resterende periode	Volgens begroting 2012	Volgens meerjarenraming in begroting 2012
1	Exploitatiesaldo **vóór** toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-186	92	295
2	Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	1.813	2.055	1.878
3	Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	1.264	1.449	1.409
4	Investeringen in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	5.394	2.468	2.450
5	Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4			
6	Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa:			
	Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), **voor zover niet op exploitatie verantwoord**			
7	Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)			
8	Baten bouwgrondexploitatie:			
	Baten voorzover transacties **niet op exploitatie verantwoord**			
9	Lasten op balanspost Voorzieningen voorzover deze transacties met derden betreffen	2.342	1.884	1.664
10	Lasten ivm transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten			
11	Verkoop van effecten:	○ ja ◉ nee	○ ja ◉ nee	○ ja ◉ nee
a	Gaat u effecten verkopen? (ja/nee)			
b	Zo ja wat is bij verkoop de verwachte boekwinst op de exploitatie?			
Berekend EMU-saldo		**-4.845**	**-756**	**-532**

OVERZICHT VAN GEBRUIKTE AFKORTING

A+O fonds	:	Arbeidsmarkt- en Opleidingsfonds Gemeenten
AB	:	Algemeen Bestuur
ABC	:	Agro Business Centrum
AMvB	:	Algemene maatregel van bestuur
ANW	:	Algemene Nabestaandenwet
AOVR	:	Ambtelijk Overleg Volksgezondheid Rivierenland
APV	:	Algemene Plaatselijke Verordening
AVRI	:	Afvalverwijdering Rivierenland
AWBZ	:	Algemene Wet Bijzondere Ziektenkosten
BBV	:	Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten
BBZ	:	Besluit Bijstandverlening zelfstandigen
BCF	:	BTW-compensatiefonds
BDUR	:	Besluit doeluitkering rampen en zware ongevallen
Berap	:	Bestuursrapportage
BJZ	:	Bestuurs Juridische Zaken
BNG	:	Bank Nederlandse Gemeenten
Bofv	:	Bestuurlijk overleg financiële verhouding
BSR	:	Belastingsamenwerking Rivierenland
BTW	:	Belasting Toegevoegde Waarde
CAO	:	Collectieve Arbeids Overeenkomst
CAR	:	Collectieve Arbeidsvoorwaardenregeling
CBS	:	Centraal Bureau voor de statistiek
CJG	:	Centrum voor Jeugd en Gezin
CMD	:	Centrum Maatschappelijke Dienstverlening
CPA	:	Centrale Post Ambulancevervoer
DIV	:	Documentatie en Informatievoorziening
EKD	:	Elektronisch kinddossier
EMU	:	Economische en Monetaire Unie
ESF	:	Europees Sociaal Fonds
FES	:	Fonds Economische Structuurversterking
Fido	:	Wet Financiering Decentrale Overheden
FOG	:	Financieel Overzicht Gemeenten
FPU	:	Flexibel Pensioen en Uittreden
Fvw	:	Financiële-verhoudingswet
GBA	:	Gemeentelijke Basis Administratie
GF	:	Gemeentefonds
GGD	:	Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst
GMK	:	Gemeenschappelijke Meldkamer Gelderland-Zuid
GHOR	:	Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen
GOA	:	Gemeentelijk Onderwijsachterstandenbeleid
GREX	:	Grondexploitatie
GRP	:	Gemeentelijk Riolerings Plan
GSB	:	Grote stedenbeleid
GSF	:	Gelderse Sport Federatie
Halt	:	Het alternatief
ICT	:	Informatie Communicatie Technologie
IOAW	:	Inkomensvoorziening Oudere en ged. Arbeidsongeschikte werkl. Werknemers
IOAZ	:	Inkomensvoorziening Oudere en ged. Arbeidsongeschikte gew. Zelfstandigen
IPO	:	Interprovinciaal Overleg
ISA	:	Instituut voor Sport Accommodaties
ISV	:	Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing
JPN	:	Jeugd Preventie Netwerk
LEA	:	Lokaal Educatieve Agenda
LOP	:	Landschap Ontwikkelings Plan
MADD	:	Make A Difference Day
MBZ	:	Meldpunt Bijzondere Zorg
MILH	:	Monitor Inkomsten Lokale Heffingen
NBW	:	Nationaal Bestuursakkoord Water
NIPO	:	Nederlands Instituut voor de Publieke Opinie
NME	:	Natuur Milieu & Educatie

NSAB	:	Nationaal Actieplan Sport en Bewegen
NUP	:	Nationaal Uitvoerings Programma
OEM	:	Overige Eigen Middelen
OGGZ	:	Openbare Geestelijke Gezondheidszorg
OHP	:	Onderwijs Huisvestings Programma
OKE	:	Ontwikkelingskansen door Kwaliteit en Educatie
OOV	:	Openbare orde en veiligheid
OSU	:	Onderhoudsrapportage Specifieke Uitkeringen
OWB	:	Ontwerpbegroting
OZB	:	Onroerende-zaakbelastingen
PDF	:	Portable Document File
PF	:	Provinciefonds
Pgb	:	Persoonsgebondenbudget
P&O	:	Personeel en Organisatie
POR	:	Periodiek Onderhoudsrapport
PPS	:	Publiek Private Samenwerking
PRPG	:	Platform Rechtmatigheid provincies en Gemeenten
PvA	:	Plan van Aanpak
RAAK	:	Reflectie- en Actiegroep Aanpak Kindermishandeling
RAV	:	Regionale Ambulancevoorziening Gelderland-Zuid
RBGZ	:	Regionale Brandweer Gelderland-Zuid
RBL	:	Regionaal Bureau Leerplicht
RIEC	:	Regionale Informatie- en ExpertiseCentra
RSP	:	Regionaal Samenwerkings Programma
RUD	:	Regionale Uitvoerings Diensten
RUP	:	Regionaal Uitvoerings Programma
SiSa	:	Single information Single audit
SMART	:	Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realitisch, Tijdsgebonden
StER	:	Stimuleringsprogramma Economie Rivierenland
STMG	:	Stichting Thuiszorg Midden-Gelderland
SVNG	:	Stimulringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten
SWB	:	Stichting Woningbeheer Betuwe
SWO	:	Stichting Welzijn Ouderen
UWV	:	Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen
VNG	:	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VROM	:	Ministering van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu
Wabo	:	Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht
Wajong	:	Wet Arbeidsongeschiktheidsvoorziening voor Jonggehandicapten
WIJ	:	Wet Investeren in Jongeren
Wmo	:	Wet maatschappelijke ondersteuning
WOZ	:	Wet waardering onroerende zaken
WoZoCo	:	Woon Zorg Complex
WRO	:	Wet op de Ruimtelijke Ordening
WSW	:	Waarborgfonds Sociale Woningbouw
Wsw	:	Wet sociale werkvoorziening
WVG	:	Wet Voorziening Gehandicapten
Wvg	:	Wet voorskeurrecht gemeente
WW	:	Werkloosheidswet
Wwb	:	Wet werk en bijstand
Wwnv	:	Wet werk naar vermogen